

מחוברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קפ"ד | פרשת בהר | תשפ"ד

לונדון			ניו יורק			בני ברק			ירושלים			זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בניית	אית השעה	מסות השעה	בניית	אית השעה	מסות השעה	בניית	אית השעה	מסות השעה	בניית	אית השעה	מסות השעה	
22:18	22:09	20:44	21:27	21:05	19:56	20:51	20:20	19:15	20:53	20:17	19:00	

חשיפה: סיפור בן זמננו, מחולה לב שנתנו לו סיכוי לחיות ימים ספורים בלבד, התחיל ללמוד דף זוהר הק' מידי יום - וזכה לעוד שש שנות מתנת חיים... | עמ' ג'
סגולה: סגולת וקדושת יום ל"ג בעומר | עמ' ב'
אקטואליה: מדורה של ל"ג בעומר וגזל שינה | עמ' י"ד

השבוע בגליון:

פנינים ואמרות

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

לא תרדה בפרך - אף בבני ביתו

לא תרדה בו בפרך (כה, מג). שח הג"ר שמעון הירשער מלונדון; סיפר לי הגאון ר' אלחנן היילפרין ששמע מחתנו הגה"צ רבי שמעון לעמברגער אבד"ק מאקאווא, שמנהגו של הגאון מסטייפלא בעל ה'קהילות יעקב' היה, שלא להטריח שום אחד מישראל בחנם, בהיותו חושש לאיסור של לא תרדה בו בפרך, כמו שכתב רבינו יונה בשערי תשובה (שער ג' אות ס) שלא ישתעבד אדם בחבריו, ואם אימתו עליהם או שהם בושים להחל דברו, לא יצוה אותם לעשות לעשות אפילו דבר קטן, אלא לרצונם ותועלתם, עיי"ש.

ולפן כשהיו מגיעים אליו חבילות ספרים של "קהילות יעקב" מבית הדפוס, היה מקפיד לפתוח האריזה ולסדר הספרים בעצמו, כי היה סבור שהעול הזה מוטל עליו, ואסור להטריח אחרים אפילו את בני ביתו.

פעם הגיעה אליו אריזה של ששים ספרים, ואחד מבני ביתו פתח את האריזה, וסידר הספרים במקומם, וכשהבחין הגאון בזה ציוה לגנוז את כל אלו הספרים, באומרו שתכלית ספריו היא להגדיל תורה ולהאדירה, ואיך תבוא תועלת לרבים מספר כזה שנעבדה בו עבודת פרך באיש יהודי עכ"ד.

עוד בענין זה, הביא בספר אורחות רבינו (עמ' נב): בבר מצוה של נכדו ר' משה שיחי, הפצירו רבות בכמה רבנים שידרשו, כשראה את זה מו"ר [הסטייפלער] הקפיד ואמר שיש כאן לאו גמור 'לא תרדה בו בפרך' ואסור להפציר שידרשו,

מו"ר, ואמר עכשיו כבר תהיה דרשה של מחצית השעה.

שה לבית (עמ' תסו); להג"ר שמעון הירשער מלונדון); אורחות רבינו (עמ' נב)

ואם רוצה מרצונו הטוב שידרוש, אבל לא להפציר. כשבקשו מראש ישיבה חשוב לדרוש, שאל את מו"ר אם לדרוש, וענה לו תדרוש רגע אחד. ואח"כ ראיתי כשנכנס מגיד מפורסם נהנה

מסר מספרי אביר יעקב לפרשת השבוע עמ' כ"ה

פניני אביר יעקב עמ' ו'

פנינים חכמים
ואמרות נפלאות
על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

רמז נפלא לתגלחת בל"ג בעומר אצל רשב"י

וְהַתְּגַלְּחַת (ויקרא יג, לג). כתיב ג' רבתי, לרמז דבעת שנתגדל הילד ונעשה ג' שנים צריכים לגלחו, והפסוק הזה הוא פסוק ל"ג, להורות שמגלחין אותו ביום ל"ג בעומר, "הוא מקור טהור למנהגן של ישראל".

ובארץ ישראל המנהג לגלח הילדים בל"ג בעומר הילולא דרשב"י ע"ה על הציון הקדוש, ומובא בפרי עץ חיים (שער ספירת העומר פ"ז דף קכ"ד טור ד') וז"ל: והעיד לי הרי"ס שהלך שם (לציון הק') לגלח את בנו ועשה שם משתה ושמחה.

עטרת ישועה - ל"ג בעומר

צדקה - פוחת והולך, ובהלוואה - מוסיף והולך

וְכִי יִמּוֹךְ אֶחִידָה וּמָטָה יָדוֹ עַמּוּךְ וְהַחֲזִיקָתָּ בּוֹ וְגו' (כה, לה).

והחזיקת בו - דרשו חז"ל (סוכה מט:): גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה.

יש לומר הטעם בדרך צחות, כי אצל צדקה היא דרך העולם, לתת לעני בבואו פעם הראשונה נדבה הגונה, ואחר כך נוהגים בדרך פוחת והולך, לתת בכל פעם פחות יותר. לא כן בגמילות חסדים, אם ישלם האדם מה שלווה בפעם הראשונה, אז מלוים לו בפעם השניה יותר.

הג"ר שמואל אלטער זצ"ל רב דק"ק וינא (ואח"כ רב בארה"ב, מתוך ספרו ליקוטי בתר ליקוטי).

התורה אינה הפקר...

וְאֵת עֵבְרֵי נְזִירָךְ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבִתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ (כה, ה). וברש"י לא תבצר. אותם אינך בוצר, אלא מן המופקר.

מִן הַחֲזוֹן אִישׁ זַע"ל, הִיא מְעוֹרֵר אֶת עוֹבְדֵי הָאֲדָמָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לְחַדֵּשׁ מִצְוֹת שְׁמִיטָה כְּהַלְכָתָהּ, מְבַלֵּי לְהַזְדַּק לְהִיתְרִים שׁוֹנִים, לְדַעְתּוֹ אִין שׁוֹם הִיתֵר לְחֵרוֹשׁ וּלְזֹרֵעַ בְּשַׁנַּת הַשְּׁבַע.

אמר לו רב אחד: והרי יש עצה להפקיר את הקרקע מחובת הבעלים?

הקישבו החזון איש, צודק אתה, אבל התורה אינה הפקר.

אמרות חכמה - בפרשתנו

סגולת השבוע

סגולת וקדושת יום ל"ג בעומר

צדיקים רבים נצלו את ההזדמנות היקרה של יום ל"ג בעומר הילולא רבה של אדוננו בר יוחאי, לבטל גזרות קשות ולהשפיע טוב על כלל ישראל. פעמים רבות מצינו שהמליצו טוב עפ"י דברי הרשב"י בתורת הנגלה אף במקומות שלא נקטו הלכה כמותו, באומרים שביומא דריגלא רבה (עיי' יבמות ככב. וברש"י שם) בודאי פסקינו כמותו בשמי מרום, ועיי"ז השפיעו שפע רב בעבור קהל עדת ישרון.

בראש ובראשונה ציטטו גדולי הדורות, את מה שאמר רשב"י (סוכה מה:): "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה" (עיי"ש). וכך היה אומר הרה"ק החידושי הרים זי"ע: בכל שנה ושנה ביום ההילולא דייליה עומד רבי שמעון בר יוחאי ושואג את שיטתו "יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין". והוא עומד ומבטל כל הגזרות.

ואומרים בשם הרה"ק רבי מאטיל מסלאנים זי"ע, שאף שר' שמעון פוטר את כל העולם כולו מן הדין, מכל מקום פוק חזי ממנהגו של עולם, כשיש לאי מי דין ודברים' בבית המשפט, גדול שיסדר טענותיו לפני ודברים' בבית המשפט, הרי הוא פונה לעורך דין" גדול שיסדר טענותיו לפני השופט, מכל מקום אין זה מספיק, אלא עדיין מוטל עליו לבוא לפני עורך דינו, לגולל בפניו את כל דבר המעשה שהיה, כדי שידע 'עורך הדין' מה לומר לפני השופט. כעין זה נמי - אצל רבי שמעון בר יוחאי, שהוא אכן 'עורך דין' גדול ורם, אך עלינו מוטל לפרט לפניו את כל בקשתינו, שיפעל עבורנו כל טוב עכ"ד (באר הפרשה).

בספר הילולא דרשב"י מביא בשם הגאון בעל לחם שלמה משמלוי, מביא רמז נפלא: כי מלך רופא נאמן ורחמן ראשי תיבות מרז"ן, שבזכות הצדיק המונח במרון שולח השי"ת רפואה לחולי בני ישראל.

מליצה נפלאה מצינו (מפי ספרים וסופרים מס' אבות ח"א עמ' קנד) עפ"י דברי רשב"י, כה שח הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע דרבי שמעון אזיל לשיטתיה דסבירא ליה בכל התורה (ראה שבת כט: ג. פסחים כה: סנהדרין עט: ועוד) דדבר שאינו מתכוין אינו כלום, והיינו מפני שלא אזלינן בתר המעשה והפעולה החיצונית אלא אחר הפנימיות ועומק הלב הן הן הדברים. ולכן יש לו הכח לעורר זכויות על בני ישראל שבפנימיות לבם רוצים הם להיות טוב, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ז'). "גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות", שהם מעכבים להוציא מחשבתנו מהכח אל הפועל, וכיון דאזלינן בתר הפנימיות על כן זכאים אנו שיתקבלו תפלתנו לרצון עכ"ד.

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

ז'הר הקדוש' - לחזק הלב:

**הרופאים נתנו לו סיכויי לכמה ימים לחיות, בהמשך העלו לשנה - אחרי שהתחיל ללמוד
זוה"ק מידי יום האריך ימים פי ששה - ששת שנות חיים, עדות אישית מבנו של בעל המעשה:**

לב מהיר ורב אנרגיה - הפכה את לבו של הרב ברוס לאנרגטי מדי... לפיכך נדרשו הרופאים להחליש את עוצמת האנרגיה של הקוצב, הואיל והלב המקורי הלך והתחזק... לאחר תקופה קצרה, שב ונשנה הדבר: התברר כי הלב הולך וחוזר לעצמו, ולפיכך יש להנמיך את עוצמת הקוצב כדי שהלב לא יפעם בקצב מהיר מדי!

היה זה לפני פחות מחצי שנה, בראש חודש טבת תשפ"ד. אבלים וכאובים צעדו המלווים אחרי מיטתו של הרה"ח ר' משה יעקב ברוס ז"ל, מחשובי חסידי ויז'ניץ, אשר נפטר לבית עולמו. רובם כלל לא ידעו כי הלוויה עצובה זו מתקיימת 'באיחור' של שלושים וחמש שנים, בהן חי הרב ברוס וגידל משפחה לתפארת, אף שלא היה אמור לשרוד את אשר התרחש לפני שלושה עשורים וחצי...

שש שנים החזיקו מעמד לבו של הרב ברוס והקוצב, פי ששה מהמתוכנן בתחילה. לאורך התקופה, הרופאים הלכו והנמיכו את עוצמת המכשיר, ככל שלבו של הרב ברוס הלך והתחזק. האנרגיה של הקוצב נשחקה בקצב איטי מהצפוי, ומכאן - שש שנות חיים במתנה במקום שנה אחת! השינוי המופלא בלבו החלוש של הרב ברוס החל ברגע אחד: ברגע בו החל ללמוד זוהר מדי יום, כעצת רבו. זה היה הרגע בו הלב שהלך ונחלש החל להתחזק. זה הרגע שהעניק לו שש שנות חיים, כפי שנוכחנו כאן בסיפור, אותו סיפר בנו יבדלחט"א הרב ישראל מאיר הי"ו בעדות אישית!

וללמדנו בא: לכל יהודי, בכל מצב, עלולות להיות בעיות או התמודדויות. לפעמים מדובר במחלה קשה, לפעמים סיבוך בחינוך הילדים, קשיי פרנסה, ועוד ועוד. הדרך להתמודד היא תמיד זהה: להבין שדווקא במצב הקשה והמסובך הנוכחי נדרשת התחזקות נוספת בלימוד התורה - תוספת שעת לימוד, תוספת בלימוד המשנה, תוספת בלימוד הזוהר - משהו. חיבור נוסף לתורה; חיבור שנותן אנרגיה טובה לחיים.

את ספר הזוהר כתב הרשב"י דווקא לדורנו, ככלי עזר שנועד לעמוד לנו בתקופות קשות כמו היום. הרי כולנו נמצאים בתקופת מתח וחרדה, ורבי שמעון בר יוחאי העניק לנו מתכון מנצח לתקופות כאלה - את הזוהר הקדוש. והוא שאמר שבכוחו לפטור את העולם כולו ממידת הדין, כמה כדאי להתחבר להשפעתו הרוחנית המופלאה בלימוד הזוהר הקדוש, בהבנה חלקית או מלאה או בכלל לא, ובלבד שנזכה בהגנתו ובהשפעתו הברוכה של רשב"י!

הבה נאמץ את הכלי הזה, נסיף כף גדושה של קשר עם התורה לחיים. כל אחד ואחד יכול להוסיף בלימודו על פי יכולתו וכישוריו, וכמה כדאי שכולנו נאמץ תוספת של 'מקצוע' תורני כמו חומש יומי, משנה מדי יום או זוהר הקדוש. הידוק הקשר עם התורה הוא הכלי והוא הדרך להקל על תלאות החיים; למצוא חיבור עם בורא עולם, להצליח לסלול מסלול שקט ובטוח להתמודדות, ולהרעיף ממעל שפע ברכות וישועות!

(פניני פרשת השבוע -- פר' יחיא פ"ד)

**כ"ק האדמו"ר האמרי חיים'
מוויז'ניץ נהג לומר שלימוד
הזוהר הקדוש הוא סגולה
ללב בריא. גם אם הוא נלמד
באופן לא מובן או שגוי, עדיין
עצם לימוד הזוהר הקדוש
הוא סגולה לבריאות הלב.
עצתי לך להתחיל ללמוד
זוהר בקביעות! אמר הרב
לרנר, והעניק לרב ברוס את
הכרך הראשון של הזוהר.
הרב ברוס שש על העצה
כמוצא שלל רב. דבר יום
ביומו היה מתיישב ולומד
עמוד זוהר הקדוש, כעצת
רבו האמרי חיים', מתוך
תקווה שהדבר ישפר את
רפואת לבו. בינתיים המשיך
הרב ברוס ללכת למעקב
רפואי, ואז התברר דבר
מופלא - הפוך מדרך הטבע**

הרב ברוס היה חולה לב מגיל צעיר. לפני שלושים וחמש שנים התמוטט, ורק בזכות מלאך שמימי מופלא שהופיע בדמותו של איש 'הצלה' שהתקש להנשימו בכח במשך למעלה מחמישים שנה דקות - הוא שב לחיים. לאחר ניתוח מעקפים שב לחיים רגילים, אולם לבו נשאר חלוש מאוד. לפני כשש שנים שוב נפל ארצה מתעלף בשל בעיות לב, ולנוכח מצבו הרפואי הכללי שכבר לא היה במיטבו - הרופאים הודיעו שניתן להשתיל בו 'קוצב לב' זמני שיפעל לכמה ימים, ואז הלב יידום, לנצח...

בני המשפחה לא הסכימו לשמוע את הבשורה המרה, וסירבו להיפרד מאביהם אהובם. במאמץ כביר שכלל שתדלנות רבה, היועצות בפרופסור ועוד פרופסור, ולאחר מכן השקעה כספית גבוהה - התברר שישנם מכשירי 'קוצב לב' המתאימים למצבו הייחודי של הרב ברוס, ואלה עשויים להחזיק מעמד עד שנה. המשמעות המקסימלית היא שנת חיים אחת נוספת, קבעו הרופאים, מבקשים לוודא שבני המשפחה לא יפתחו תקוות מיותרות.

קוצב הלב הושתל בגופו החלוש של הרב ברוס, ועמו תאריך התפוגה של הקוצב והלב גם יחד - שנה בדיוק. הרב ברוס נדרש למעקב רפואי צמוד, ובינתיים קיבל מרעהו הגה"ח רבי אפרים זלמן לרנר שליט"א עצת זהב:

'כ"ק האדמו"ר האמרי חיים' מוויז'ניץ נהג לומר שלימוד הזוהר הקדוש הוא סגולה ללב בריא. גם אם הוא נלמד באופן לא מובן או שגוי, עדיין עצם לימוד הזוהר הקדוש הוא סגולה לבריאות הלב. עצתי לך להתחיל ללמוד זוהר בקביעות! אמר הרב לרנר, והעניק לרב ברוס את הכרך הראשון של הזוהר.

הרב ברוס שש על העצה כמוצא שלל רב. דבר יום ביומו היה מתיישב ולומד עמוד זוהר הקדוש, כעצת רבו האמרי חיים', מתוך תקווה שהדבר ישפר את רפואת לבו. בינתיים המשיך הרב ברוס ללכת למעקב רפואי, ואז התברר דבר מופלא - הפוך מדרך הטבע:

לבו של הרב ברוס הלך והתחזק, והעובדה שקוצב הלב תוכנן למתן קצב

שְׁלוֹם רַב עַל מְשֻׁכְּבוּ:

סיפור השגחה מופלאה בן זמננו - איך שרשב"י גרם לשני חברים לשעבר להתפייס ולמחול אחד לשני, ונפגשו בדרך פלא במירון, הסכיתו ושמעו:

מלמעלה, ואין אדם עושה שום דבר מדעתו, וכהנה וכהנה דיבורי אמונה ובטחון, עד שכעבור מחצית השעה נרגע החבר ואמר שהוא מוחל לאותו אדם בלב שלם.

וכה עלו אל ציון הרשב"י, והנה, כאשר נכנס ידידי אל המערה, ראה למרבה הפלא שאותו אדם שעשה העוולה לחבירו נמצא שם ומתפלל!! הוא נגש אליו ותמה באזניו: 'מה הביאך הלום?!', ענה האיש: 'איני יודע! פתאום נתקפתי חשק עז לבוא להתפלל על ציון הרשב"י, והנה אני כאן!', סיפר לו ידידי שאך זה עתה דיבר עם חבירו עליו, והוא מחל לו בלב שלם, הלה התלהב למשמע הדברים ובקש לפגוש את חבירו, ואכן נפגשו והתפייסו זה עם זה, וחזרו ונעשו ידידים כמימים ימימה.

ויש לומר דוהו ממש מה שייסד הבן איש חי בפיוטו על רבי שמעון: 'שלום רב על משכבו', דהיינו, שרבי שמעון בר יוחאי פועל ועושה שלום על קברו, ומשים שלום בין אדם לחבירו.

(הג"ר מאיר צוויבל - נר המאיר)

וכה עלו אל ציון הרשב"י, והנה, כאשר נכנס ידידי אל המערה, ראה למרבה הפלא שאותו אדם שעשה העוולה לחבירו נמצא שם ומתפלל!! הוא נגש אליו ותמה באזניו: 'מה הביאך הלום?!', ענה האיש: 'איני יודע! פתאום נתקפתי חשק עז לבוא להתפלל על ציון הרשב"י, והנה אני כאן!'

סיפר לי ידידי, שהיה פעם בארץ ישראל עם חבר נוסף מאמריקא, ונסעו יחד מירושלים לציון של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי במירון, ואותו חבר היה לו ענין ישן נושן עם אחד, מקרה כאוב שאירע ביניהם וגרם לסכסוך גדול.

ובדרך מירושלים למירון התחיל לדבר על זה, והיה ניכר שהדבר כואב לו עדיין על אף מרחק השנים, ידידי זה, שראה עד כמה הדבר נוגע לו לנפשו, ניסה לדבר על לבו שכבר עבר מאז זמן רב, ואולי הגיע הזמן שימחול לו, אך הלה אמר שאינו מסוגל לסלוח לו, העוולה גדול מדי, ואינו ניתן לסליחה.

ידידי הניח לו לעת עתה, אבל כשהגיעו למירון, קודם שיצאו מהרכב, התחיל שוב לדבר עמו בענין, ואמר לו: 'אני חושב שכדאי שתמחול לאותו איש קודם שתכנס אל רבי שמעון בר יוחאי, וכך תזכה לבוא לרבי שמעון נקי ומטוהר'. הלה חזר ואמר שאינו מסוגל לזה, אך ידידי חיזק אותו באמונה, והרבה לדבר על לבו ולעוררו שהכל מושג

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב •
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

מתחילים
את היום!

והציל הלחוצים:

המקובל הרב מנדל זצ"ל לא יכל ללכת על רגליו, ביקש שיוליכנהו לציון הקודש של הרשב"י, ושם נתרפא בדרך נס והתחיל להלך על רגליו, כשאת כסא הגלגלים ביקש שידרדו לתהום, סיפור מרטיט:

"לדאבוני נבצר ממני להלך על רגליי", השיב הרב בשקט, כמו משלים עם מר גורלו, "ואין באפשרותי לשכור אנשים שיובילוני לבית הכנסת".

פניהם של בני הזוג קדרו. "מה אוכל לעשות למענך?", שאלה הגב' סבו ברוחב לב. תשובתו של הרב הפתיעה אותה. "אני יודע שאם אזכה להגיע למירון ולהשתטח על ציונו של רבי שמעון בר-יוחאי - אתרפא".

הביטחון שהיה נסוך בדבריו שכנע את גב' סבו למלא את מבוקשו. היא שכנעה את בעלה לממן את הנסיעה למירון הסמוכה. "כדאי לעשות כל מאמץ, ולו בעבור ההרגשה הטובה של הצדיק", טענה בלהט.

בני הזוג לא התמהמהו. למחרת ראש השנה, בצום גדליה, שכרו אמבולנס ובו ארבעה אחים, שסייעו בהובלת הרב אל הציון.

כאשר משפחת סבו עם הרב ורעייתו ושאר המלווים הגיעו למירון, גאתה ההתרגשות. "הביאוני לציון הקדוש, ושם הותירו אותי לבדי", ביקש הרב.

שעה ארוכה העתיר בתפילה לבורא עולם. הוא שפך את ליבו והתחנן לרפואה קרובה. בשלב מסוים חש כי תפילתו נענתה.

הוא קרא למלוויו וביקש מהם להקימו מכיסא הגלגלים. "אין לי עוד צורך בו", אמר לאחים המשתאים. בקשתו השנייה הייתה אותם בתדהמה מוחלטת. "מייד אחרי שאקום, קחו את הכיסא ודרדו אותו במורד ההר, אל התהום...".

הבקשה הנחרצת הדהימה את כולם. רבי משה-חיים עמד על רגליו, הפמליה צפתה בכיסא הגלגלים מתגלגל במורד ומתפרק לשברים. להפתעת כל הנוכחים, שלא ראו מעודם נס כזה, פסע הרב כמה צעדים.

"בזכותכם נרפאתי", אמר למר סבו בקול רוטט. "אני מברך אתכם באריכות ימים ושנים עד שיבה טובה". לגב' סבו אמר: "אני יודע שהכול בזכותך. הנני מברך אותך שתזכי לחיים ארוכים כמניין 'לחיים' (98), ויהיו לך כוח ובריאות לעסוק בחסדים עם הבריות עד יומך האחרון, מתוך דעה צלולה".

הברכה המרגשת התקיימה במילואה, והגב' סבו נפטרה ביום הולדתה התשעים ושמונה.

כמה שנים קודם לכן חלתה מאוד, ונראה היה כי שעתה מתקרבת. בנה, שסעד אותה, שמע אותה לוחשת: "יריבונו של עולם, אני לא מוותרת על ברכת הצדיק".

מייד לאחר מכן חלה הטבה במצבה. היא החלימה והשלימה את שנותיה. עד יומה האחרון עסקה במעשי צדקה וחסד, וסעדה זקנים וגלמודים רבים.

(גליון שיחת השבוע)

כאשר משפחת סבו עם הרב ורעייתו ושאר המלווים הגיעו למירון, גאתה ההתרגשות. "הביאוני לציון הקדוש, ושם הותירו אותי לבדי", ביקש הרב. שעה ארוכה העתיר בתפילה לבורא עולם. הוא שפך את ליבו והתחנן לרפואה קרובה. בשלב מסוים חש כי תפילתו נענתה. הוא קרא למלוויו וביקש מהם להקימו מכיסא הגלגלים. "אין לי עוד צורך בו", אמר לאחים המשתאים. בקשתו השנייה הייתה אותם בתדהמה מוחלטת. "מייד אחרי שאקום, קחו את הכיסא ודרדו אותו במורד ההר, אל התהום...".

הבקשה הנחרצת הדהימה את כולם. רבי משה-חיים עמד על רגליו, הפמליה צפתה בכיסא הגלגלים מתגלגל במורד ומתפרק לשברים. להפתעת כל הנוכחים, שלא ראו מעודם נס כזה, פסע הרב כמה צעדים.

מראהו של הרב המוטל על המיטה שבר את ליבה של הגב' סבו. היא החליטה לעשות הכול כדי לרומם את רוחו ולסייע לו.

הגה"צ המקובל הרב חיים-משה מנדל נולד בעיר ביסטריץ שב רומניה בשנת תרס"ב, והוסמך לרבנות בהונגריה. לפני השואה הספיק לשמש דיין בטעמשוואר, ובתחילת חודש אולול תש"ט עלה לארץ ישראל עם בני משפחתו.

נראה היה שדברי חז"ל "ארץ ישראל נקנית בייסורים" נאמרו על משפחתו של מנדל. לאחר שירדו מהאוניה במל חיפה שוכנו בני המשפחה במחנה עולים, באוהל קטן ורעוע. עכברים סבבו בין רגליהם, ורוחות ים עזות היכו ביריעות האוהל. החום והלחות של ימי שלהי הקיץ היו קשים מנשוא. פערל, זוגתו של הרב, החליטה לצאת לחיפה, לבקש את עצתו של האדמו"ר המקור ברוך מסערט-ויז'ניץ, שאביה היה מקורב לאביו.

היא התקבלה בסבר פנים יפות. האדמו"ר הקשיב למצוקתה ויעץ: "עברו להתגורר בצפת". האקלים הקריר והיבש אכן הטיב עם בני המשפחה, והם החלו להתעודד מעט.

עם כניסת ראש השנה נשמעו דפיקות קלות על דלת צריפם. בפתח עמדו איש ואישה, והאישה שאלה: "אולי יש כאן יהודים מהעיר גרויסורדיין?".

"מוצאי מגרויסורדיין", ענתה הרבנית פערל. "את פערל גולדמן!", קראה האישה בהתרגשות, "אינני מאמינה!". השתיים נפלו זו על צווארה של זו בחיבוק נרגש.

שם משפחתה של האישה היה סבו. סבה של פערל היה רבי מאיר-זאב רוסנק, שהיה תלמיד-חכם מופלג, והתגורר בעיר גרויסורדיין, בשכונת למשפחת סבו, שהייתה בעלת אמצעים.

כשעלתה משפחת סבו לארץ, השתקעה בתל-אביב. את ימי ראש השנה החליטו בני הזוג סבו לעשות בצפת. לקראת כניסת החג יצאו לבקר בשכונת העולים החדשים, בתקווה למצוא מכר או קרוב.

בעודם פוסעים בשכונה הבחינו במחזה ששבה את ליבם. מבעד לחלון אחד הצריפים ראו אישה עומדת ומדליקה נרות יום טוב. לצידה, על המיטה בקצה החדר, שוכב יהודי בעל פנים מאירות וקורנות. "ראינו את השכינה שורה על ביתכם", סיפרו השניים לימים, והמראה גרם להם להקיש על דלת הצריף.

לאחר ששככה סערת המפגש, פנתה הגב' סבו אל רבי חיים-משה. "מדוע הרב אינו הולך לבית הכנסת בליל ראש השנה?", תהתה.

פנינים

עצות וסגולות:

מאמרי הרשב"י:

ל"ג בעומר

עניני סודות התורה (ג')

רשב"י מגלה מעלת גודל עניית 'אמן'

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות תקון רפואת ברית יהיה שומר אמנים. בא לרמז מעין מה שכתבנו סמוך לזה דיהיה זהיר וזריו בברכות. וכמו שצריך להיות זהיר וזהיר בברכות כך יותר ויותר צריך להיות זהיר וזריו בעניית אמנים, וכמו שאמרנו בבריתנו ז"ל (ברכות נג) גדול העונה אמן יותר מן המברך. וכמו שכתב הרב רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום בזהר הקדוש (ח"ג רפה) על כח אמן כמה גדול כח העונה וענש מי שאינו עונה, ד'אמן גופה גימטריא הו"ה אדנ"י ובעניית אמן מיוחד הו"ה אדנ"י, וזהו תקון פנים הברית:

ואפשר לזהו רמז הכתוב (ישעיה כו ב) 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמנים, ודרשו רבותינו ז"ל (שבת קיט:) אל תקרי אמנים' אלא אמנים, דיש לדקדק למה כתב 'צדיק' ושמר אמנים, אלא בא הכתוב להודיענו דאף מי שפגם בברית ובשובו בתשובה נזהר להיות שומר אמונים, נמחל לו מה שפגם בברית וחזר לכשרותו הראשון ויחשב לו כאלו לא פגם. וידוע דהשומר ברית נקרא 'צדיק', כמו שאומרים 'וסוף הצדיק' על ששומר בריתו. וכונת הכתוב כך היא, 'פתחו שערים ויבא גוי', דהינו שמתחלה היה גוי כמו הגוים שפוגמים הברית ועקשו וחשב לצדיק ששומר ברית. ותדע כמה זכה לזה, בשביל שהוא שומר אמנים:

ויש לרמוז תקון הברית בעניית אמן, דהנה 'ברית' המלוי שלו גימטריא שבע מאות וששה וארבעים, ו'אמן' כשתחשב הנו"ן הארבע שבע מאות בחשבון מנצפ"ך, יעלה בחשבון אמן שבע מאות ואחד וארבעים, חסר חמשה מחשבון מלוי הברית שכתבנו, הם כנגד חמשה אמנים שצריך אדם לענות בכל קדיש:

עוד, 'אמן' ראשי תבות אות מילה נתקן, רצונו לומר אם פגם בברית, על ידי שמירת אמן נתקן. עוד, 'הברית' גימטריא 'תענה אמן' עם הכולל, דהינו אם פגמת ברית תענה אמן וזכה יתקן מה שפגמת. וזכה יבוא הרמז על נכון דרפואת הברית יהיה שומר אמנים:

(נגוי המלך, תיקון הברית אות כג)

רשב"י עומד ומזהיר על חומר ביטול ג' סעודות שבת

בראשית ברא אלקים (בראשית א א). ראשי תבות ראשונה יצחק ב' אברהם שלישית תם רביעית דוד מלך ישראל ללוות המלכה, והנה ד' ד'וד' רמוזה באותיות בי"ת ואל"ף דברא ואל"ף דאלהים גימטריא ד'. והרמז בא על סעודות

באהבת חנים נתעלה רבי שמעון משאר תלמידי ר"ע

אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלקים אלהיך שמן ששון מחברידך (תהלים מה ח). אפשר לומר כמו שאמרנו בבריתנו זכרונם לברכה (כמות סב), דרבי עקיבא הוא שלמד לרבי שמעון בר יוחאי התורה והיה רבו, והיה לו עשרים וארבעה אלף תלמידים, וכלם בשביל שנאת חנם נפטרו מפסח ועד עצרת, לא נשאר בהם עד אחד, והעמיד אחר כך חמשה תלמידים ורבי שמעון בר יוחאי אחד מהם, ואם נשאר העשרים וארבעה אלף תלמידים היו כלם חברים לרבי שמעון בר יוחאי, כי תלמידי חכמים נקראים חברים זה לזה. וגם רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום צוה לחבריו שיהיה ביניהם אהבה ורעות, ולא יגרמו שיהיה ביניהם שנאת חנם [וכו.]. ואם חס ושלום יגרמו שתהיה שנאת חנם ביניהם היא רעה גדולה לעולם:

וזו שאמר אהבת צדק שהיא האהבה, ותשנא רשע שהיא השנאה, על כן משחך אלקים אלהיך לגדלה, אתה התלמיד שבתלמידי רבי עקיבא זכרונם לברכה, כי כלם נטרדו העשרים וארבעה אלף, ואתה נתעלית מהם. וזהו שמן ששון מחברך, שהם עשרים וארבעה אלף תלמידים, ואם לא היתה בהם שנאת חנם ונשאר, היו כלם חבריך: (דרוש טוב, דרוש ד' למתן תורה)

רשב"י שהיה תורתו אומנותו היה פטור מתפילה ומקרא"ש

אפשר לומר דמי שתורתו אומנותו ולא פסיק גרסא מפמיה, פטור מן התפילה, כמו שאמרנו על הרשב"י עליו השלום (שבת יא). וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קיט צו) מה אהבתי תורתך, ומרב אהבתי אותה, איני פוסק ממנה אפלו בזמן שלש תפלות, והתפלה נקראת 'שיחה' כידוע (ברכות כו:), וזהו כל היום היא שיחתי, דהינו איני מניח השיחה של תורה ועוסק בשיחה של תפלה, דהתורה היא שיחה והתפלה היא שיחה, ואין מבטלין שיחה מפני שיחה. כמו שאמרנו בירושלמי (שבת פ"א ה"ב) זה שינון וזה שינון ואין מפסיקין שינון מפני שינון. והטעם משום דהתורה שהוא עוסק בה לשמה מתגלין לו רזי התורה כאמור, והקדוש ברוך הוא יש לו הנאה גדולה בחודשים המתחדשים בתורה, ובפרט אם מחדש בה חודשים על דרך האמת, וכיון שכן הוא, אם תורה תורתו אומנותו לא יפסק מן התורה לתפלה, ועל זה אמר כל היום היא שיחתי, אפלו בשעת תפלה איני פוסק מן התורה, רק התורה בעצמה היא לי במקום התפלה, וזהו היא שיחתי, הינו במקום תפילתי:

(מעגלי צדק אות מ"ם)

הלומד סוד הוא האוהב הגדול של השי"ת

מי שלומד חכמת האמת, וזה האוהב שאין למעלה ממנו (אוצר המדרשים מסכת אצילות), לפי שזה דומה למי שמשתדל וחוקר ודורש בחדרי המלך ואוצריו מה מניח המלך בחדר זה וכיצד היא עבודתו, ומבקש גם כן לידע השרות שראוי למלך בבקר והשרות שראוי לו בצהרית והשרות שראוי לו בערב, זה מורה על האהבה הגמורה שרוב אהבתו את המלך חשש שמא יפגם בכבודו חס ושלום.

(נגוי המלך, תיקון התשובה ט)

מהות לימוד הסוד לדעת רוממות השי"ת

על ידי ידיעת הסוד נכרת לנו אלהותו יתברך ונגדלתו ורוממותו, ונדעת לנו כיצד היא עבודתו, וזהו שאמר זה אלי, דהינו על ידי ידיעת הסוד נודע לי כיצד אעבד אותו וכו'. דכל מה שאני מוסיף בידיעת הסוד אני מוסיף לרוממו ולגדלו.

(שערי תשובה, אות יח)

הלומד סוד - יודע גודל הפגם וזוהר יותר

היודע סודות התורה יודע כמה פגם בעולמות עליונים ובשמותיו יתברך על ידי החטא שחוטא. וכיון שכן הוא שומר עצמו מלחטא כדי שלא לפגם בעולמות עליונים.

(אלף בינה, אות בי"ת ג)

הסוד הוא הטעם העיקרי לכל מצוות התורה

והסוד בעצמו קרוי דרך האמת. ובהנהגה קרי לה 'זוא דמהימנותא'. ועקר ושורש הדבר כך ראוי, משום דאמתות התורה הוא הסוד, והוא הטעם העיקרי לכל מצוות התורה, וכשיחבונן האדם בדיני התורה ובעמק כל דבר ודבר, אלמלא סוד הדבר ההוא לא ימצא ישוב לכמה דברים כראוי.

(אלף בינה, אות דל"ת ו)

הסוד מאיר את עיני האדם

כיון שנכנס בסודות התורה וידע והבין כל כי מצות התורה מיסדים על אדני פז משרשים בסוד, אז עקשו טעם מתיקות המצות ונפקחו עיניו ונפתח לבו, שאין לך שמאיר עיני האדם כמו הסוד שהוא אור העולם. ולפיכך 'אור' גימטריא ר"ו, כמו שכתב הרשב"י עליו השלום (וזהו ח"ג כח: רע"מ) דרזי התורה הם האורות האמתיים. וכשידע האדם סודות התורה, באותה שעה אין לו מתיקות בעולם יותר מאותה המתיקות. ובאותה שעה ילמד כראוי ויעשה המצות כראוי ויתפלל כראוי, והכל בשמחה וטוב לבב.

(אלף בינה, אות מ"ם ז)

נפילת אפים כראוי

בראשית כראי אלקים וגו' (בראשית א א).
 בראשית ראשי תבות בעת שחות אפים ימסר רוחו
 תמות. בא לרמוז דמתקוני הברית הוא יעשה נפילת
 אפים כראוי. וכמו שכתב הרב רבי שמעון בר יוחאי
 עליו השלום (זוהר ח"ב ר: ו) ורבנו האר"י זלה"ה
 (שער הכונות דרושי נפילת אפים דרוש ב, ד).
 דהשב בתשובה ועושה נפילת אפים כראוי בזה יחשב
 לו כאלו מת, דכמה עונות תלויה כפרתם עד יום
 המיתה, כמו שנאמר (ישעיה כב יד) 'אם יכפר העון
 הזה לכם עד תמותו ועל ידי נפילת אפים שמוסר
 עצמו למיתה נחשב עליו כאלו מת, ולכן קשימסר
 עצמו למיתה כראוי יכפר לו מה שפגם בברית. ובא
 הרמז על נכון דבעת שחות אפים שהיא נפילת אפים,
 ימסר רוחו תמות, ובזה יכפר עונו:
 (גנוי המלך, תיקון הברית אות לו)

אם אב אני איה כבודי:

ובפרט שמצינו כמה סגלות גדולות בהן, כמו
 שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קיח.) שבזכותן אדם
 נצול ממלחמת גוג ומגוג ומחבולו של משיח ומדינה
 של גיהנום, וגם כן הן תקון גדול לסעדות הרשות
 ומאכלות אסורות. וכיון שכל כך תועלת יש בהן איך
 יתעצל האדם לאבד טובה הרבה ולהגדיל ענש עליו.
 גם סעדה רביעית צריך לזהר בקיומה ללוות המלכה
 [וכו']. והנה בעל תשובה צריך לזהר בזה יותר כדי
 לתקן אשר עות, כי כל החטאים והעונות רבם ככלם
 נמשכים מרובי אכילה ושתיה וסעדות הרשות. ולכן
 לתקן צריך לזהר בסעדות השבת לקימן כראוי ושלא
 יבטל שום אחת מהן, ולכן נרמזו בבראשית הרומזת
 לתשובה:

(גנוי המלך, תיקון השכינה אות נה)

השבת, שצריך האדם לזהר בשמירתם הרבה לקימן
 כל אחת בעתה. וכמה הפליגו רבותינו ז"ל על קיומן,
 ובפרט הרב רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום בזהר
 הקדוש באדרא (זוהר ח"ג רפח:), דאמר אסהדנא עלי
 וכו' דלא בטל שום סעדה מהם מימיו, ומה נענה
 אנו יחמי ד'חמי דכלנו מלאים פגמים, וגם באלה
 הסעדות הקדושות שיש בהם גם הנאת הגוף אנו
 מתעצלים מלקימן. על זה מצאה קפידא מקום לנוח
 והשטן מקטרג, אומר, רבוננו של עולם, ראה אמה
 שכתרת, בסעדות הרשות שאין בהם שכר אלא ענש
 הם מזדקנים איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק,
 ובסעדת מצוה הם מתעצלים ומבטלים אותן. על כן
 ירא ה' יזהר בקימן מאד, ולא יתעצל ולא יבטל
 שום אחד מהן, כי המבטל שום אחד מהן ענשו גדול,
 ובפרט שהן כנגד אבות העולם, ואם יבטל שום אחד
 מהן לא מלבד ענשו הגדול ופגמו למעלה, אלא אפלו
 אב מהאבות שבטל סעדו הרי הוא לו מקטרג ואומר

ישועות יעקב

דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 02-803-9999

נביאים וכתובים מאידים כנדרזה

מהודת כ"ץ

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א: ועל כן הרשב"י הוא אשר הבטיח שלא תשתכח התורה מישראל, והסתמך על הפסוק 'כי לא תשכח מפי זרעו', כי את הכח הזה גילה רשב"י לעם ישראל לנצח, שבכל המצבים יתאזרו בבטחון הגדול ביותר ולא יפללו לייאוש ואפי' יעבור עליהם מה, ולא יהיה להם לא מח ולא לב, יתעקשו ולא יוותרו על כח הדיבור בפה, ובזכות זה לא תשכח מהם התורה עדי עד.

כ"ד אלף לחיידר קטן של חמשה תלמידים

ידוע שבימים אלו שבין פסח לעצרת, הסתלקו עשרים וארבעה אלף התלמידים של רבי עקיבא, ומובא בגמרא (יבמות סב, ב) שלאחר מיתתם היה העולם שָׁמֵם כי לא היה תורה בעולם, עד שבא רבי עקיבא לרבותינו שבדרום; רבי מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בן שמוע ורבי יהודה, ושנה להם, והם האירו מחדש בתורתם את העולם החשוך והשמם בתורתם, והם בנו והקימו מחדש את הרבצת התורה בקרב ישראל, כי למעשה כל התורה שבעל פה שיש לנו היום, נמסרה על ידם.

והנה, כל המתבונן בכוחות נפשו הנוראים והנשגבים של התנא רבי עקיבא יעמוד נרעש ונשתומם: מנין נטל את הכח הגדול והעצום הזה לא להתייאש ולא להרפות לאחר האסון הגדול והנורא של מיתת כל תלמידיו, אשר בוודאי השקיע בהם עמל רב ועצום במשך שבועות, חדשים ושנים רבות, עד שזכה להקים ישיבה של י"ב אלף זוגות תלמידים, ולבסוף היה נראה שלא יצא מהם כלום.

והאסון הוא כבד פי כמה וכמה ממה שנוכל לשער בזמננו היום, כי הרי בדורו של רבי עקיבא היה אסור לכתוב דברי תורה, וכאשר מסר רבי עקיבא לרבבות תלמידיו את תורתו, הרי שכל התורה שבעל פה היתה מסורה בידיהם, והם היו ממשיכי מסורת התורה, ועתה כאשר מתו כל התלמידים היה חשש כבד שחלילה וחלילה תופסק מסורת התורה בישראל, וכלשון חז"ל 'והיה העולם שָׁמֵם'.

ואכן עד היום נוהגים דיני אבלות בימי הספירה עבור האסון הגדול והנורא של חורבן כל התורה כולה שהוקמה ביגיעה נוראה ובמסירות נפש ממש. הנוכל לתאר לאיזו מדה של ייאוש היה רבי עקיבא צריך ליפול?!

ובפרט שהבעל דבר עומד ואורב לצדיקים באופן מיוחד, שהרי 'כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו', ויתכן שהבעל דבר הגיע גם לרבי עקיבא בפיתויים ובקטרוגים עצומים; מאחר שהשי"ת לקח את כל

התלמידים, סימן הדבר שאינך ראוי להיות מוסר התורה, והא ראיא, שמכל עבודתך וטירחתך לא נשאר מאומה, ומה לך ללכת ולהתחיל מחדש ובודאי היא לא תצלח. ואיזו גבורת הנפש הוצרך רבי עקיבא באותן שעות נוראות.

מה עשה רבי עקיבא? - במקום להתייאש ולקבל רפיון ידים, הלך לרבותינו שבדרום, ופתח

הכל מחדש. הוא מצא שם חיידר קטן של חמשה תלמידים! חמישה תלמידים בלבד, לאחר אבדן של כ"ד

אלפים תלמידים. ושנה להם כל התורה.

ומה היה הסוף? - שדוקא מהם נמשכה התורה כולה לעד! בהנהגה זו טמון כח עקשנות שאין כמותו; לא להתחשב עם מפח הנפש והחלישות הדעת הנוראות שאין כמותו, אלא לעשות מה שהשי"ת דורש מאתו; להתחיל לגלות מלכותו ית' בעולם מחדש, בהתחדשות גמורה. אל תביט על העבר, אלא על העתיד - מה ה' אלקי דורש מעמי כעת, מעכשיו והלאה.

וכשמתנהג האדם באופן כזה, בודאי עוזר לו השי"ת. ויש לדעת ולחרוט היטב במוח ובלב, כי בזה, במידת העקשנות דקדושה, תלוי כל יסוד ועיקר היהדות. וכן היה אצל התנא רבי עקיבא, כי אז לאחר מיתת י"ב אלף זוגות תלמידיו, כבר היה בזקנותו, ואילו היה מתחשב עם חולשתו ומתייאש לאחר המכה הקשה הנוראה שסבל, היתה התורה משתכחת לגמרי מישראל.

וקריאה זו קרא רבי עקיבא לדורות עולם ואמר (יבמות שם): למד אדם תורה בילדותו - ילמוד תורה בזקנותו, היו לו תלמידים בילדותו - יהיו לו תלמידים בזקנותו, שנאמר (קהלת יא, ו): "בְּבִקְרֹךְ זָרַע אֶת יָרְעֶךָ וְלָעָרֵב אֶל תִּנַּח יָדְךָ".

ואכן אנו רואים איפוא כי כל המשכיות התורה הנמצאת בידינו כהיום הזה, היא רק מכח העקשנות דקדושה של התנא הקדוש האלקי רבי עקיבא, שבסופו של דבר הצליח לו כל כך

מה עשה רבי עקיבא - לאחר אבדן של כ"ד אלפים תלמידים? - במקום להתייאש ולקבל רפיון ידים, הלך לרבותינו שבדרום, ופתח הכל מחדש. הוא מצא שם חיידר קטן של חמשה תלמידים! חמישה תלמידים בלבד, ושנה להם כל התורה.

ומה היה הסוף? - שדוקא מהם נמשכה התורה כולה לעד! בהנהגה זו טמון כח עקשנות שאין כמותו; לא להתחשב עם מפח הנפש והחלישות הדעת הנוראות שאין כמותו, אלא לעשות מה שהשי"ת דורש מאתו; להתחיל לגלות מלכותו ית' בעולם מחדש, בהתחדשות גמורה. אל תביט על העבר, אלא על העתיד - מה ה' אלקי דורש מעמי כעת, מעכשיו והלאה.

אוצרות הפרשה

אחד מהתלמידים הללו היה רבי שמעון. ומצאנו על רבי שמעון שהעיד על עצמו שלמד מרבי עקיבא את מידותיו, כמובא בגמרא (גיטין סז, א): כְּנִי שְׁנוּ מִידוּתֵי, שְׁמִידוּתֵי תְרוּמוֹת מִתְרוּמוֹת מִידוּתֵי שֶׁל

רבי עקיבא, כלומר, שהרשב"י העיד שהוא קיבל את מידותיו מרבו רבי עקיבא, והיא שעמדה לו להיות בין ממשיכי התורה לנצח.

ועל כן הרשב"י הוא אשר הבטיח שלא תשתכח התורה מישראל, והסתמך על הפסוק 'כי לא תשכח מפי זרעו', כי את הכח הזה גילה רשב"י לעם ישראל לנצח, שבכל המצבים יתאזרו בבטחון הגדול ביותר ולא יפלו לייאוש ואפ"י יעבור עליהם מה, ולא יהיה להם לא מח ולא לב, יתעקשו ולא יותרו על כח הדיבור בפה, ובזכות זה לא תשכח מהם התורה עדי עד.

(הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א - גליון קרני אור)

בועז, לאחר שעי"ז פעל גדולות ונצורות לנצחיות עם ישראל, כי ממעשה זה יצא כל מלכות בית דוד, עד למשיח צדקנו שיתגלה במהרה בימינו.

נמצא שכל גילוי משיח צדקנו נולד ממה שאדם אחד לא התייאש ולא איבד את עשתונותיו גם לאחר חלישות הדעת ומפח נפש קשה ונורא כזה של איבוד שישים צאצאים. כי כאשר אין האדם מאבד תקוה ואינו מתייאש בכל מצב שהוא, יכולה לצאת התגלות נפלאה עד גילוי אורו של משיח.

איתא מהאר"י הק' שביום ל"ג בעומר מאיר השם הקדוש של בטחון המכונה "עד", והוא מהפסוק "בְּטַחוּ בַּה' עַד־יְעַד" (ישעיה כו, ד). ולבאר את הקשר והשייכות של יום זה למידת הבטחון יש לומר, שהנה

בל"ג בעומר פסקו מלמות תלמידי רבי עקיבא, וכאמור לעיל לא נפל רבי עקיבא ליאוש, ומיד הלך לרבותינו שבדרום ולמד עמהם תורה.

החידר הקטן הזה, וממעשה גבורה זה המשיך לכל הדורות את הכח להתחזק בכל המצבים, וממנו נלמד להתקשר אל השי"ת גם בתוך תוקף ההעלמה.

כמו כן במגילת רות, אשר נקבע לקרותה בחג השבועות, אנו רואים ענין נורא ונשגב זה לא להתייאש במצב הקשה ביותר גם בגשמיות. כי הנה חז"ל (בבא בתרא צא, א) אמרו שלבועז היו שישים בנים, שלושים בנים ושלושים בנות, וכולם מתו בחייו רח"ל. אין לנו להוסיף במילין ולהכביר בתיאור האסון והשבר הגדול שיש לאב לאח שמשפחה עניפה כזאת נכרתה כליל רח"ל. וכאשר באה לפניו המצוה של רות, כבר היה בן שלש מאות שנה (עי' רש"י דברי הימים א' ב, יא), ובכל זאת מאחר שידע ברוח הקודש שיש כאן מצוה של יבום 'להקים שם בישראל', תיכף קיים מצוה זו על אף כל מה שעבר עליו, ומיד למחרת הנישואין מת

אוצרות הפרשה

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א: הגה"ק הקול אריה זיע"א ביאר את דברי חז"ל אלו כדאי הוא רבי שמעון בר יוחאי לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו, שגדול הוא כוחו של רבי שמעון ביום ההילולא שלו, וכל אחד יכול לזכות לישועות בין 'בפניו' בהשתחוואה על ציונו ממש, בין 'שלא בפניו' לאלו שנבצר מהם יכולת זו, על ידי שאדם יושב והוגה בתורתו של רבי שמעון ואומר שמועות מפיו, בזה הוא זוכה שזכותו של התנא הקדוש תגן בעדו וימליץ עליו לטובה.

בפניו ושלא בפניו

היה זה באחד מימי הסליחות של שנת תשל"א, סמוך ונראה לימי ראש השנה של שנת תשל"ב, כשהרה"ק האמרי חיים מויזניץ זיע"א השכים בבוקר השכם ופנה אל אחד מנאמני ביתו ומשמשו בקודש בבקשה מפתיעה: ברצוני לנסוע עתה אל מרומי הגליל העליון, אל ציונו המצויינת של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שבמירון. היה זה בשנתו האחרונה של האמרי חיים, כשכבר היה בא בימים ואף מצבו הבריאותי לא היה שפיר. נסיעה מביתו נאווה קודש בשיכון ויזניץ בבני ברק עד למירון, הייתה קשה וסבוכה. הדרך הפתלתלה לא הייתה סלולה בכבישים רחבי ידיים והנסיעה האורכת שעות ארוכות סחטה כוחות גוף ונפש רבים. ואף על פי כן, האמרי חיים ביקש בשפה ברורה שיש ברצוני לנסוע למירון להתפלל ולשפוף שיח על קברו הקדוש של רבי שמעון בר יוחאי.

רגיל היה על לשונו של האמרי חיים לפרש את הפסוק בספר תהלים (סג ב): 'צִמְאָה לֵךְ נַפְשִׁי כִּמְהָ לֵךְ בְּשָׂרִי, עליו כתב רש"י: 'כִּמְהָ לֵךְ בְּשָׂרִי - לשון תאוה ואין לו דמיון, שיש בו רמז על ההשתוקקות העצומה שנכספה וגם כלתה נפשם של בני ישראל לרבי שמעון בר יוחאי - ראשי תיבות 'בשרי', וכמה מתאימים לכך הם דברי רש"י הללו, שכמיהה זו היא לשון תאוה ואין לה דמיון, שכן מי ידמה ומי ישווה לתאוותם הרוחנית של בני ישראל לאורו של רבי שמעון בר יוחאי.

ולפיכך מרבה היה האמרי חיים להגיע אל הציון הקדוש במירון ולהתפלל אצל רבי שמעון בר יוחאי. אף היה אומר במתק לשונו על דברי הפיוט הנוודע: 'בְּרַ יוֹחָאֵי אֲשֶׁרִי יוֹלְדָתְךָ, אֲשֶׁרִי הָעַם הֵם לּוֹמְדֶךָ' - 'לומדך' הוא מלשון רגילות, דבר שהאדם מלומד ושגור בו, כי אשרי אותם רגילים ולמודים להיות מסתופפים בצילו.

ועל תפילות אלו שנישאו בקודש הקדשים, במערת הציון של רבי שמעון בר יוחאי, היה האמרי חיים נושא משלו ואומר: משל למה הדבר דומה, לרכבת ארוכה העשויה מקרונות רבים ובראשה יש קטר. הקרונות עצמם עומדים באשר הם שם ואינם יכולים לזוז ולנוע ממקום למקום. רק כאשר מחוברים הם לקטר, והקטר יוצא לדרך, אזי גם הקרונות נוסעים אחריו. כך ממש הם התפילות שנושאים בני ישראל: כשלעצמם הם נותרים לעמוד במקומם, אמנם התפילות אצל רבי שמעון בר יוחאי הם מניעות ומעלות אותם למרומים, אל כסא הכבוד.

העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה'. אם עלי לעמוד במשפט לפני השופט כל הארץ, רצוני להסתייע בעורך דין הטוב ביותר כדי שיפטרוני מן הדין.

כראות בני הבית את רצונו העז של האמרי חיים לנסוע למירון, הזעיקו במהרה את בנו, לימים ממלא מקומו, הרה"ק הישועות משה זיע"א כדי שינסה לשנות דעתו. הלוא הנסיעה הקשה והמייגעת אינה לפי כוחותיו, מה גם שבימים אלו של שלהי השנה היו חסידים רבים עומדים וממתנינים להכנס אל הקודש, להזכיר עצמם לברכת שנה טובה ומתוקה, והנה עתה ייעדר הרבי למשך שעות ארוכות מאוד.

משראה האמרי חיים את בנו הישועות משה ניצב מולו ומתחיל לדבר עימו בעניין הנסיעה למירון, פתח ואמר דבר צחות כדרכו בקודש: וכי נורקה בך רוח הקודש שלפתע נודע לך שיש את נפשי לנסוע למירון, עד שהוצרכת לבוא הנה כדי להניאני ממחשבתי זו?! בכך רמז האמרי חיים למשמישים העומדים סביבו כי לא היה להם להודיע זאת לבנו ולעברו בעניין זה.

אמנם הישועות משה לא נרתע מדברי אביו והיה מנסה לבוא עימו בדברים שאין נסיעה זו כדאית לו, אלא שהאמרי חיים הציב כנגדו שאלה פשוטה וברורה: אמור נא לי, אדם שרחמנא ליצלן הסתבך במשפט פלילי שאם ימצא בו אשם עתיד הוא לבלות שנים רבות מחייו מאחורי סורג ובריח, ועל אחת כמה וכמה, בדיני נפשות, כשעל כף המאזניים מצויים חיי ממש, האם יעלה על דעתו לחסוך בזמן, בכוח או בכסף, כדי להשיג את העורך דין הטוב ביותר שיוכל להוציא אותו זכאי בדינו?! הרי ברור ופשוט שאת כל אשר לו ייתן האדם כדי שהשופט יזכה אותו בדינו! כיצד יכול אני לוותר על ביקור אצל רבי שמעון בר יוחאי, העורך דין הטוב מכולם, שרק בכוחו לפטור אותנו מן הדין.

משראה הישועות משה כי עז רצונו של אביו האמרי חיים לנסוע למירון, פתח פיו בחכמה כבן המתחטא לפני אביו: טאטע זיסער, נפשי בשאלתי ובבקשתי שיואיל אבי הקדוש לוותר על הנסיעה ולהישאר כאן עמנו.

כיון ששמע זאת האמרי חיים, התרצנו פניו והוא שאל את הישועות משה שבאותם ימים כיהן כרב ואב"ד שיוזניץ: האם את דבריך האלו הנך אומר כמרא דאתרא קדישא הדין?! כי אם אכן כן, הרי שברור שלרב חייבים לצייט ולעשות כמצוותו.

הישועות משה הנהג תיכף בראשו, ואמר

עוד כהנה וכהנה רעיונות היה אומר האמרי חיים אודות רבי שמעון בר יוחאי וציונו הקדוש, בהיותו דבוק בשרעפי קודש ובחבלי אהבה אל התנא האלוקי ואל ספר הזוהר הקדוש. כך שעצם בקשתו לעלות ולנסוע למירון לא היה בזה מן החידוש, אלא זו בלבד שמצבו הגופני לא היה במיטבו ובני הבית הסתפקו האם יש בכוחו לסבול את קשיי המסע הארוך.

ניסו בני הבית לשכנע את האמרי חיים לוותר על בקשתו, בטענתם שהרי לא מכבר היה הרבי במירון. בערב ראש חודש אלול נסע הרבי למירון, ועוד לא עבר חודש ימים מנסיעה זו שבוודאי פעל גדולות ונצורות, ולשם מה על הרבי לחזור ולנסוע שוב.

לנוכח שאלה זו רעד האמרי חיים בכל גופו ואמר ברגש רב: תדעו שאיני יכול לגשת אל ימי ראש השנה, ימי הדין, בטרם אהיה אצל העורך דין הכי טוב, הלוא הוא רבי שמעון בר יוחאי. וכי מי הוא העורך דין הטוב ביותר, אין זה אלא אותו שיכול 'לפטור מן הדין', והנה רבי שמעון בר יוחאי הוא זה שהעיד כך על עצמו, וכפי ששנינו במסכת סוכה (מה:): 'אמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי: יכול אני לפטור את כל

של משה רבינו, והן באותו היום שבו יחול 'האושפיזין' של משה רבינו, והיינו ביום שלישי של חול המועד סוכות.

והרי לנו דברי הרה"ק האמרי נועם זיע"א (ענייני ל"ג בעומר): וידוע אשר התנא רבי שמעון בר יוחאי היה שורש משה רבינו, ועל ידו נתגלו לנו סודות ופנימיות התורה, שהוא בחינת 'הוד שבהוד', על כן נסתלקה נשמתו לעילא ביום ל"ג בעומר, שהוא ספירת הוד שבהוד, הרומז על גילוי סודות ורמזי חז"ל בתורה שבעל פה.

והנה אצל משה רבינו נעלם מקום קבורתו, כמו שנאמר (דברים לד ה): 'וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד ה' בְּאֶרֶץ מוֹאָב עַל פִּי ה'. וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּגַן בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוֹל בֵּית פְּעוֹר וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה'. ונודע מה שפירשו בספרים הקדושים שאכן קברו של משה רבינו אינו נמצא במקום מסוים, אלא איתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא ובכל נפשא והוא מצוי אצל כל אחד ואחד, בתוך דעתו והשגתו.

וכך דיבר בקדשו הרה"ק המאור עינים זיע"א (פרשת תרומה): והנה נאמר במשה רבינו ע"ה 'ולא ידע איש את קבורתו', והוא על פי האמור שאתפשטותא דמשה בכל דרא ולזה ענין בחינת משה הוא גנוז באדם הישראלי, 'ולא ידע איש את קבורתו', פירושו, שלא ידעו היכן משה קבור וגנוז, כי באמת הוא גנוז ונקבר בדעת של כל אחד ואחד מישראל כאמור. והוסיף דברים בזה (פרשת תצוה): והוא ענין והסתלקות הדעת בחינת משה, אך הדעת אף על פי שנסתלק מזה העולם חזר לשורשו לעולמות עליונים ונגנוז בתורה, וזהו 'ולא ידע איש את קבורתו', שכל אחד ואחד משיג מה שהוא לומד כפי שכלו והדעת שיש לו הוא בחינת משה שנגנוז בתורה.

וכתב הרה"ק השפת אמת זיע"א (תצוה תר"ס): ולפי שמסר משה רבינו ע"ה נפשו על כלל ישראל, שילם לו הקדוש ברוך הוא להיות כוחו נשאר בכלל ישראל. וכמעט כל איש ישראל יש בו הארה וניצוץ ממשה רבינו ע"ה.

ודבר פלא כתב הרה"ק רבי שלום מקוידניוב זיע"א בהקדמתו לספרו 'דברי שלום': גם נמצא במדרש רז"ל: 'ויקבור אותו בגי' - היכן קברו, בנשמתהון דישאל. הרי שבכל אחד ואחד מישראל יש בחינת משה.

ולפי שהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי היה בו נשמת משה רבינו מהימנא, על כן באופן מסוים גם בו נתקיים הדבר האמור, שיש בו בחינה זו שקברו אינו מצוי רק במקום מסוים, אלא יכולים לסמוך עליו 'בפניו ושלא בפניו', כי בכל מקום שבו ישראל נמצא הרי זה מקום קברו של רבי שמעון בר יוחאי, שעל ידי היותו גנוז וטמון בתוך הדעת של נפשות ישראל, הרי שכלל שאדם לומד את משנתו של רבי שמעון בר יוחאי הרי הוא מקבל את פני האדון דא רבי שמעון בר יוחאי והוא כמשתטח על קברו.

(הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א - ספיר ויהלום)

'שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' בְּחֻצוֹת אֶלְהִינוּ יִפְרִיחוּ' (תהלים צב יד). אמר הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאוואו זיע"א: הראשי תיבות של המילים 'שתולים בבית ה' הוא 'שב', כמו הראשי תיבות של רבי 'שמעון בר יוחאי', רמז לכך שאנו מבקשים מהבורא יתברך שמו, שהאורות הקדושים של רבי שמעון בר יוחאי וחבריו השתולים בבית ה' בעולם העליון, יאירו בחצרות אלקינו, לאותם העומדים מרחוק מבית ה', שהם בחצרות אלקינו, כמו החצר שהוא לפני הבית, כן העומדים מנגד יפריחו זיריחו ויופיעו בתוכנו.

ומובא בהילולא דרשב"י: 'בוֹרָא נִיב שְׁפָתַי שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחֵק וְלִקְרוֹב אָמַר ה' וַיִּפְתָּחוּ יְפֵהוּ (ישעיה נז יט)'. 'ורפאתיו' גימטריא רבי 'שמעון'

ולפי שהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי היה בו נשמת משה רבינו מהימנא, על כן באופן מסוים גם בו נתקיים הדבר האמור, שיש בו בחינה זו שקברו אינו מצוי רק במקום מסוים, אלא יכולים לסמוך עליו 'בפניו ושלא בפניו', כי בכל מקום שבו ישראל נמצא הרי זה מקום קברו של רבי שמעון בר יוחאי, שעל ידי היותו גנוז וטמון בתוך הדעת של נפשות ישראל, הרי שכלל שאדם לומד את משנתו של רבי שמעון בר יוחאי הרי הוא מקבל את פני האדון דא רבי שמעון בר יוחאי והוא כמשתטח על קברו.

בר יוחאי, שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו, שאפילו לאותם שאין להם הזכות והיכולת לעלות למירון בעצם יום הקדוש יכולים להפיל תחינתם בכל מקום שהם ויכולים להוושע בזכות התנא האלוקי.

יש להוסיף על כך רמז נפלא, כי הנה גילה לנו רבינו האריז"ל זיע"א כי התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי היה משרוש נשמת משה רבינו, וכבר הביאו דורשי רשומות דבר נאה ומתקבל לרמז זאת בכך שתיבות "ל"ג בעומר" עולים בגימטריא לחשבון מדויק "משה", להודיע שיום ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי עניינו משה רבינו. ואף הוסיפו והראו באצבע כי יום ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי לעולם יחול באותו היום בשבוע בו חל יום שבעה באדר, יום לידתו והסתלקותו

כי אכן דבריו באו כפסק הלכה של מרא דאתרא, והאמרי חיים נענה לעומתו ואמר כי אכן הוא חוזר בו מרצונו לנסוע למירון.

אחר תפילת שחרית ביקש האמרי חיים שיזמינו את הנהג שהיה דרכו להסיע אותו מפעם לפעם לשאוף אויר צח, אלא שעם כניסתו למכונית הפתיע האמרי חיים את הנהג וביקשו לנסוע לירושלים, אל הכותל המערבי, המקום אשר ממנו לא זזה השכינה.

לאחר שסיים האמרי חיים את תפילתו בכותל המערבי הוא ביקש מהנהג לקחת אותו לביקור נימוסין בביתו של נכדו היקר, חתנו של חתנו הרב הצדיק רבי נפתלי חיים אדלר מדזיקוב, הוא אשר לימים נודע כ"ק אדמו"ר מסלונים שליט"א. כיון שהגיע האמרי חיים לביתו של נכדו, הגיעה השמועה אל אביו הדגול, הרה"ק הנתיבות שלום זיע"א, כי הנה הרבי מויזניץ הגיע לביקור פתע בבית בנו. מיהר איפוא הנתיבות שלום ועלה אף הוא לבית בנו כדי לברך ולהתברך לכבוד השנה החדשה.

עם הגיע הנתיבות שלום אל האמרי חיים פתח האמרי חיים וסיפר לו על רצונו העז עם בוקר לנסוע אל רבי שמעון בר יוחאי וחזקה עלי גזירתו של המרא דאתרא שאין זה לכוחותי ושעלי להימנע מכך. אלא שפטור בלא כלום אי אפשר, וזו הסיבה שנמניתי וגמתי לנסוע אל הכותל המערבי.

ראה הנתיבות שלום את סערת נפשו הגדולה של האמרי חיים, ויפתח פיו בחכמה לאמור: וזניצער רבי! הלא נקלעה לידכם הזדמנות נפלאה להיות אצל רבי שמעון בר יוחאי באופן מיוחד עליו שנינו במסכת פסחים (נא): 'כדאי הוא רבי שמעון בן יוחאי לסמוך עליו, בפניו ושלא בפניו'. אם תמיד הייתם סומכים על רבי שמעון בר יוחאי בהיותכם בפניו, על הציון הקדוש ממש, הרי שעתה יש לכם את האפשרות לסמוך עליו 'שלא בפניו' - באופן שבו אינכם נמצאים אצלו ממש, והרי כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו גם בפניו וגם שלא בפניו.

התרגש מאוד האמרי חיים לשמע דבריו המוחכמים של הנתיבות שלום. האמרי חיים ההרהר לרגע ולאחר מכן נענה והשיב לנתיבות שלום: אצל רבי שמעון בר יוחאי אין 'שלא בפניו', שהרי כבר דרשו בספר הזוהר הקדוש את מקרא שכתוב (שמות לד כג): 'אֶת פְּנֵי הָאֱדֹן - דא רבי שמעון בר יוחאי'. אצל רבי שמעון בר יוחאי הוא תמיד 'בפניו'...

הגה"ק הקול אריה זיע"א ביאר את דברי חז"ל אלו 'כדאי הוא רבי שמעון בר יוחאי לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו', שגדול הוא כוחו של רבי שמעון ביום ההילולא שלו, וכל אחד יכול לזכות לישועות בין 'בפניו' בהשתחוואה על ציונו ממש, בין 'שלא בפניו' לאלו שנבצר מהם יכולת זו, על ידי שאדם יושב והוגה בתורתו של רבי שמעון ואומר שמועות מפיו, בזה הוא זוכה שזכותו של התנא הקדוש תגן בעדו וימליץ עליו לטובה.

הגאון רבי אשר קובלסקי שליט"א: כמה כדאי להתחבר לזכותו של רשב"י, לשמח בשמחתו, להגות בתורתו, להעתיך בתפילה בזכותו, לקבל קבלה טובה לכבודו, ואשרי הזוכים לעלות אל ציונו הקדוש. 'הרשב"י' ראשי תיבות: 'יושפע ש'פע ר'ב ב'כל ה'עולמות. רשב"י מסוגל להשפיע שפע רב, הבה נדבק בשמחתו ונזכה לשפע רב!

כי כבר אין לו חשק לחזור לחיים הכואבים של פעם. התנתקותו מנסיגות היצר הושלמה בהצלחה, אשרי לו ואשרי חלקו!

ולצד הנס הגדול הזה, התרחש נס נוסף: אותו יהודי היה עמל לפרנסתו, אבל אף פעם לא הצליח 'לסגור את החודש' ברווחה. תדיר היה מגלגל חובות, מתמודד עם המינוס שבבנק. לאחר שעבר ראש השנה ומאבקו הרוחני הוכתר בהצלחה - הביט ברשימת החובות שלו וגילה:

ההלוואה האחרונה אותה נטל - היתה ביום י"ז באייר, ערב ל"ג בעומר. תאריך פרעונה מתקרב - ויש בחשבון הבנק שלו די והותר כדי להשיבה, בלי לגלגל שום הלוואה נוספת. את הנס הזה בכלל לא ביקש מרשב"י, הרי ביקש רק את הנס הרוחני שלו, ועל מצבו הכלכלי אפילו לא התפלל, אבל רשב"י הושיט לו יד גם בכך, 'על הדרך' פתר לו את בעיית הפרנסה...

בשלהי חורף תש"פ זכה אותו יהודי להיפקד בבן זכר, נגד תחזיות הרופאים שטענו כי הדבר חסר סיכוי. גם את המתנה הזו אפילו לא ביקש מרבי שמעון, הן כל ישותו היתה נתונה בצרתו הרוחנית, אבל הנה עוד משהו שרבי שמעון פתר לו, כבדרך אגב כמעט, בזכות קבלה טובה לזכותו ולכבודו של רבי שמעון...

את כל הדברים האלה כתב היהודי במכתב נרגש, ערב ל"ג בעומר תש"פ, כשהר מירון היה סגור בשל המגפה. הוא ראה בעיניו וחווה בעצמו את כוחו של רבי שמעון, הן הוא מסכם לעצמו שנה - מל"ג בעומר שעבר ועד ל"ג בעומר זה - ורואה את השינוי הדרמטי שחל בו בשלוש זירות: במצבו הרוחני, במצבו הגשמי, ובמצבו המשפחתי גם יחד.

במכתבו הנרגש הוא ציין שגם אם הר מירון סגור בשנה הזאת, עדיין אפשר לקבל קבלה טובה בזכות רשב"י, ולהשאיר את סאת הבעיות האישיות אצלו, הוא כבר יפתור אותן... וללמדנו בא:

אכן כן! על רבי שמעון נאמר: 'מה הקדוש ברוך הוא לכל - אף רשב"י לכל!' והרה"ק בעל ה'בית אהרן' זי"ע הוסיף ואמר: 'אפילו לפחותים'. כלומר, ישנם הרבה צדיקים שבכוחם לפעול ישועות, יש הרבה צינורות השפעה לעולמנו, אבל יש רק תנא אחד, שכמו הקדוש ברוך הוא - כך גם הוא יש בו הכח להשפיע לכל יהודי באשר הוא, כולל גם הפחות שבפחותים שאין בו ריח קדושה ואפילו לא מעט זכויות, ובכל זאת כוחו של רשב"י עומד לו!

כמה כדאי להתחבר לזכותו של רשב"י, לשמוח בשמחתו, להגות בתורתו, להעתיך בתפילה בזכותו, לקבל קבלה טובה לכבודו, ואשרי הזוכים לעלות אל ציונו הקדוש. 'הרשב"י' ראשי תיבות: 'יושפע ש'פע ר'ב ב'כל ה'עולמות. רשב"י מסוגל להשפיע שפע רב, הבה נדבק בשמחתו ונזכה לשפע רב!

(הגאון רבי אשר קובלסקי-גליון פניני פרשת השבוע)

בשלהי חורף תש"פ זכה אותו יהודי להיפקד בבן זכר, נגד תחזיות הרופאים שטענו כי הדבר חסר סיכוי. גם את המתנה הזו אפילו לא ביקש מרבי שמעון, הן כל ישותו היתה נתונה בצרתו הרוחנית, אבל הנה עוד משהו שרבי שמעון פתר לו, כבדרך אגב כמעט, בזכות קבלה טובה לזכותו ולכבודו של רבי שמעון...

מקבל על עצמי קבלה טובה זו לכבוד רבי שמעון בר יוחאי, ומעתיך אצלו שיעזור לי לעמוד בקבלתי זו, כי זו תהיה מלחמה. אבל רבי שמעון יכול...'

כשסיים את תפילתו, חש כי היו פניו מאירים, עת גילה סוד נסתרי לבו. הנה כי כן, הוא רוצה לשוב בתשובה, ובזכות רבי שמעון גם זכה בהרהור תשובה זך ונקי, כולל קבלה טובה ומאתגרת. נכון, קל זה לא יהיה, הרי זה דורש ממנו לשנות כמעט לחלוטין את מאוויי לבו, ודווקא לכן קיבל על עצמו קבלה זו במגבלת זמן - עד ראש השנה. אולם עד ראש השנה - הוא באמת מבטיח להליחם, בכל הכח!

בהחלטה נחושה זו יצא מקבר הרשב"י, ולאורך החודשים הקרובים גילה עד כמה גדול כוחו של רשב"י... כי היתה זו מלחמה לא פשוטה, כזו שדרשה ממנו מסירות נפש של ממש. ובכל פעם שכמעט נפל - התחזק ואזר כוחותיו בגבורה, כשהוא חש שרשב"י ניצב לצידו בעמקי הנסיגות, מושיט לו יד, מעניק לו כח להתמודד!

הגיע ראש השנה, כארבעה חודשים של מאבק לא פשוט הסתיימו להם, והיהודי הזה גילה

סיפור זה נכתב בעט רוטט בהתרגשות, כשלצד הדיו - דמעות רותחות שזלגו על גבי הגליון. זהו דבר המעשה, כפי שמתאר יהודי יקר מירושלים:

הוא נחשב יהודי ירא שמים וחסיד, אולם לאחר שיצא לעבוד לפרנסתו והכיר את העולם - היצר הרע החל לפעפעע בו כנחש. הוא הכיר חברים חדשים ובלתי ראויים, כלי משחית טכנולוגיים שהציבו בפניו נסיגות קשים ומרים, ועד מהרה הקשר שלו לרוחניות הלך ופחת, במקביל להידרדרותו מדחי אל דחי.

לצד הכאב העמוק שחש לעתים על מצבו הרוחני הנוראי, הוא הרגיש שהוא חי בשתי זהויות סותרות: מחד גיסא - עודו אברך בקהילה, נחשב רציני ומוערך, איש משפחה למופת שבניו ולא רק הם רואים בו דמות חיובית. מאידך גיסא - הן מי כמוהו יודע את מרת נפשו, כמה רחוק הוא מכל אלה, עד כמה הוא נתון בשבי היצר המכלה בו כל חלקה טובה, עד כמה הוא הולך ומתנתק ממקורות מים חיים...

ואז הגיע יום ל"ג בעומר תשע"ט. חבריו וידידיו עסקו בנסיעה מירונה, והוא - למרות שחש שהוא חף מכל זיקה לדמותו של רבי שמעון או לערכיו, החליט להצטרף. עד היום הוא אינו יודע אם היה זה חלק מהזהות החיובית שלו שהכריחה אותו לכך, שמא היה זה ניצוץ תשובה שהתעורר בעומק לבו, ושמא היו אלו שניהם יחד. כך או כך, בבוקרו של יום ל"ג בעומר הוא מצא עצמו על האוטובוס העולה מירונה.

בין נופי הגליל הקסומים הוא מצא זמן להרהר במצבו, כיצד הוא מרגיש שבכלל אין לו מקום לעלות מירונה ולהתחבר עם רשב"י, ומצד שני - הרי הוא כבר בדרך... מתוך הרהור זה עלה בו הרהור נוסף: שמא אין זו סתירה בכלל? הרי רבי שמעון לכל, גם לפחותים, גם לאנשים כמוהו, גם למי שמרגיש שלבו ריק מכל לחלוותי קדושה!

דמעות לחות החלו נקוות בזוויות עיניו, כשהוסיף להרהר על שפל מצבו כעת. הוא לא זכר מתי בפעם האחרונה עסק בתורתו או דבק בדרכיו, אולם בעומק לבו שב הרהור נוסף והתחזק בו: 'הרי רבי שמעון מסוגל לפטור את העולם כולו, גם אותי! הוא מקבל אותי כמו שאני! רשב"י אפילו לפחותי המעלה כמוני! ואדרבה, אולי בזכותו יקרה הנס...'

כשראשו לכוד בהרהורים אלה ומוחו בל עמו, הוא הגיע מירונה. בדרך עלייתו לציון הרשב"י נקלע לאולם בו עמד מגיד מישרים ונשא מדברותיו. הוא הציע לשומעיו לקבל על עצמם קבלה טובה לכבוד רבי שמעון, להחזיק בה בכל לב, וכל העושה כן - יכול להשאיר את סאת צרותיו לטיפול אצל רבי שמעון, הוא כבר יפטור אותו ויפתור אותו...

הדברים מצאו מסילות ללבו, וכך, עם כניסתו למערת הרשב"י, עצם את עיניו בתפילתו וקיבל על עצמו: 'הריני מקבל על עצמי לנתק קשר מכלים ומחברים אלה, שהובילוני לפי פחת, ולא להיות בקשר עמם לפחות עד ראש השנה הבעלי"ט. אני

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

תספורת כשחל ל"ג בעומר ביום ראשון [כמו בשנה זו] | שלא לומר היום ל"ג בעומר - אף שאינו מכויין בכך לספירה | נדר להגיע למירון ונאנס לבוא עקב הגבלת מספר המבקרים | ריקודים בימי הספירה לחתן מאורס | מדורה של ל"ג בעומר וגזל שינה

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

לפני הספירה בלשון המדוברת שהיום ל"ג בעומר, ויש לחשוש שבזה שאמר כן יצא כבר ידי ספירה ושוב לא יוכל לספור בברכה, ע"כ צריך להזהיר הציבור על כך.

(וראיתי מחלוקת באחרונים אם מועיל לספור בנוסח: "היום יום ג' בעומר" או צריך לומר דוקא במלואו: שלישי, ומובא במ"ב סימן תפ"ט בביה"ל ד"ה מונה ונראה כיון שמועיל בכל לשון שאינו אלא כמו פירוש וביאור ודאי מועיל לספור גם בר"ת כשמתמשים כן ללשון, דלא גרע מסופר בכל לשון ולכן נראה שיצא)

ומיהו במשנה ברורה (תפ"ט סקכ"ב) מקיל בדיעבד כשאמר היום ל"ג בעומר ולא הזכיר שבועות שיוכל לספור בברכה, וכן ממשיך לספור בברכה שלמ"ד מצוות צריכות כוונה הלוא לא יצא באמירתו וא"כ לא יצא וסופר בברכה, וכן למ"ד אין צריכות כוונה כתב הט"ז דזה הוי כמכויין שלא לצאת. ובפרט כשאמר ל"ג בעומר ולא אמר "היום" כ' הט"ז ומג"א דלכו"ע שפיר דמי וכ"פ במ"ב סקכ"ה, עי"ש בשעה"צ דאף שיש מפקקים בזה מ"מ כן נקטו האחרונים לדינא, אבל לכתחילה בודאי ראוי ליזהר כמו שהעלינו שלא לומר היום ל"ג בעומר אף שאינו מכויין בכך לספירה, וכן מצאתי בלוח ארץ ישראל מהגר"מ טיקוצ'ינסקי זצ"ל שהזהיר על כך.

שלא לומר היום ל"ג בעומר - אף שאינו מכויין בכך לספירה

שאלה: האם מי שאומר היום ל"ג בעומר (ולא אמר מספר השבועות) האם יצא ידי ספירה ואינו יכול לספור בברכה?

תשובה: הואיל וספירת העומר מועיל בכל לשון, הנה מצוי שבהגיע ליל ל"ג בעומר אומרים

תספורת כשחל ל"ג בעומר ביום ראשון [כמו בשנה זו]

שאלה: אומרים בשם הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל שאמר שאם חל ל"ג בעומר ביום ראשון עדיף שלא להסתפר בין בעש"ק ובין ביום ראשון.

תשובה: הנה ברמ"א (סי' תצ"ג ס"ב) כתב דאם חל ל"ג בעומר ביום א' נוהגין להסתפר ביום ו' לכבוד שבת, ובכה"ט שם כתב שזהו דעת מהרי"ו, אבל מהרי"ל אוסר, וכן דעת מקצת אחרונים, ומ"מ היכא דנהוג היתר נהוג ואין להחמיר בדינים אלו עכ"ד.

וכנראה שרבי אהרן חשש לדעת האוסרים וע"כ אמר שעדיף שלא להסתפר ביום ו', ומה שאמר שלא להסתפר ביום ראשון שהוא ל"ג בעומר, אף דבזה כו"ע מודו דמותר, אולי טעמו הוא משום שסבר שאם לא הסתפר ביום ו' לכבוד שבת רק ביום א', מראה כאילו השבת אינה חשובה אצלו, וע"כ אמר שעדיף שלא יסתפר בין ביום ו' ובין ביום א'.

ומיהו דבריו הם חידוש גדול, והמנהג בזמנינו שמסתפרים ביום ו' וכהרעת רבינו הרמ"א, וכ"ש שאין לאסור כלל להסתפר ביום א'.

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

ריקודים בימי הספירה לחתן מאורס

שאלה: האם מותר בימי הספירה לרקוד לאחר שהתארסו בישיבה עם החתן ובסמינר עם הכלה, כנהוג לשיר ולשמוח עמם וכן בשמחת התנאים.

תשובה: מותר לרקוד, אמנם יש למעט מהרגילות כדי להבליט שימים אלו אסורים בריקודים ומחולות. כיון שכך הרגילות כפי שהותרה סעודת שידוכין (משנה ברורה תצג, ג). ושמעתי ממרן הגרי"ש אלישיב שמה שכתב המשנה ברורה (שם) "אבל לעשות ריקודין ומחולות נהגו איסור" הוא בזמנם שלא נהגו לרקוד, אך בזמנינו שנהגו לרקוד תמיד בזה, אין לשנות מהרגילות ומותר לרקוד.

ויש למעט בכמות הריקוד אך לא באופן הריקוד ולא כפי שיש שהורו לקפץ על המקום בלא לזוז אנה ואנה, שהרי האיסור הוא "ריקודים ומחולות" ומחול הוא כשמסתובבים בעיגול כמחול וריקוד הוא כשקופץ ומרקד במקומו כמלאכת 'מרקד' בשבת. וכעין שמקפץ על מקומו בקידוש לבנה באמרו "כשם שאני רוקד כנגדך".

שאם לא כן אין ההתרה התרה והוא באיסור נדר כל ימיו" (שם ז) וכיון שהנודר סבור שנפקד בכן בזכות נדרו, מסתבר שאינו מתחרט באמת. וצריך לפעול בנפשו להתחרט מהנדר באמת, שהרי החרטה אינה פוגמת כלל בסגולה, וברור שהישועה איננה בזכות נדר שעבר באיסור אף לא באונס, ואם יודע שאינו מתחרט באמת יסמוך על כך שהוא אנוס מלקיים נדרו ואונס רחמנא פטריה.

נדר להגיע למירון ונאנס לבוא עקב הגבלת מספר המבקרים

שאלה: מי שלא נפקד בילדים שנים רבות ובעת תפילה בציון הרשב"י במירון קיבל על עצמו שבאם ייפקד יערוך חלאקה לבנו בל"ג בעומר במירון בהודאה קבל עם ועדה. כעת בנו נעשה בן שלש ושנמנע מלקיים את נדרו, עקב הגבלת מספר המבקרים.

תשובה: לכאורה הטוב ביותר להישאל על נדרו, להתחרט על מה שנדר מעיקרא ולומר 'מחמת שאין אפשרות להגיע השנה לציון בל"ג בעומר, הנני מתחרט על שנדרתי מעיקרא וכל מה שנדרתי היה בטעות. ואילו הייתי יודע שאתחרט לא הייתי נודר כלל'. אך לא יאמר 'אילו ידעתי שיתרחש האסון הנורא והשלכותיו לא הייתי נודר' משום שהוא בכלל 'פתח' לנדר ואינו מתחרט על עצם הנדר ואין פותחין בנולד (מציאות שנוצרה לאחר קבלת הנדר) כמבואר בשו"ע (יורה דעה רכה, יג ובש"ך שם).

אכן מאחר שצריך להתחרט באמת ובלב שלם "יזהר הנודר שלא יאמר שמתחרט מעיקרו אלא אם כן ברור לו שהיה רוצה שלא נדר מעולם.

הגאון רבי יצחק בירך דסקל שליט"א
דיין ומורה הוראה, מח"ס בינת המשפט

ומצוה הבאה בעבירה, ויצא שכרם בהפסדם הגדול.

ביאור התשובה:

המקור שמותר לעשות קול לדבר מצוה

המקור לדברי הראש ישיבה הוא, דז"ל המחבר (חושן משפט קנו, ג) "ואין השכנים יכולים למחות בידו ולומר לו: אין אנו יכולים לישן מקול התינוקות של בית רבן. והוא הדין לכל מיילי דמצוה, שאינם יכולים למחות בידו" ע"כ. ובבית יוסף (שם) כתב, דהוא מחלוקת הראשונים. וז"ל "ואם רוצה לכתוב ספרים, או לעשות מצוה אחרת, כגון לחלק צדקה או להתפלל בעשרה, נראה מדברי הרמב"ן ורש"י שיכולים לעכב עליו,

מדורה של ל"ג בעומר וגזל שינה

תשובה: ליד ביתי יש ישיבה לבחורים צעירים. הם מתכננים לערוך הדלקה בליל ל"ג בעומר עד מאוחר בלילה, עם תזמורת שגוזלת את השינה מכל השכנים. דברתי עם ראש הישיבה, וטען, שעל דבר מצוה אין טענת גזל שינה. האם זה נכון, והאם השכנים אינם יכולים למנוע מהם לערוך את ההדלקה לאחר השעה המקובלת לישון.

תשובה: אסור לעשות מדורת ל"ג בעומר בשירים ותזמורת בזמנים שמפריעים את השינה, לאחר אחד עשרה וחצי בלילה, וזה גזל שינה

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

מקובל לעשות רעש, וכדברי הלבוש עיין שם.

העולה מזה: נחלקו הראשונים, האם יהושע

בן גמלא תיקן רק לעשות בית תינוקות של בית רבן, או שתיקן לעשות כל דבר מצוה, כתפלה בעשרה וחלוקת צדקה. ופסק המחבר דלכל דבר מצוה היא תקנתו. אם דרים הרבה אנשים בבית אחד, כתב הלבוש, שאסור לעשות שם בית תינוקות של בית רבן, שאין רוב בני אדם סובלים זאת, ולא על זה היה תקנת יהושע בן גמלא.

הלוי שאיסור חמור להפריע לשינה. וביאור מחלוקתם הנ"ל היא, האם יכול אדם לעשות בביתו דבר מצוה שעושה רעש, כגון תפלה בציבור או חלוקת צדקה. ושורש מחלוקתם, האם תקנת יהושע בן גמלא היתה דוקא על תינוקות של בית רבן, דהיינו שתיקן שכל הדרים, אילו התנו לעשות תלמוד תורה לתינוקות, ולא לשאר דבר מצוה. או שתקנת יהושע בן גמלא היתה לכל דבר מצוה, אפילו שעושה רעש. וכל זה אינו אלא אם הוא עושה רעש בשעות הרגילות, ולא בזמנים שאין

אך לדעת רבינו ורבינו ירוחם אינם יכולים לעכב עליו, וכן נראה דעת רבינו חננאל והתוספות והרי"ף והרמב"ם "עכ"ל. ועל פי זה פסק בשולחנו הטהור, דכל דבר מצוה הוא בכלל תקנת יהושע בן גמלא.

אסור לעשות רעש בזמנים לא מקובלים

אבל כבר הארכנו מאוד בסימן קעב בזה, והוכחנו שלעולם לא היתה זו תקנת יהושע בן גמלא, ומבואר שם מדברי הלבוש, וכן פסק בשבט

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

מציית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בית המילים
'אור תורה' / 'זרות חיים'
הערות, צינים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתיקות נצחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים" הק
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחדל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

איר"ב: 0054-437 (718) | אידיפה 0176-8806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

מסכת בבא מציעא דף פח-צד

לחץ בשביל כבוד האורחים ומתוך ההקפדה יבוא לדידי ריב ומצה עם בני ביתו ויכה אותם כמו המעשה שהיה.

עפ"י גידון זה דנו הפוסקים על אורח הסמוך על שלחן בעה"ב, וכן בבנים הבאים לחג אצל הוריהם ואוכלים ממצותיהם בלא שעשו בהם קנין קודם החג, אם יוצאים ידי חובה כיון שהאוכל שאוכל האורח קנוי לו, או שמא יש בזה חסרון שלא קנו את המצות, ואין אדם יוצא ידי חובתו במצה שאינה שלו.

יש שכתבו שחייב יש על בעל הבית להקנות את המצות לאורחיו ובני ביתו הגדולים (שפת אמת סוכה לה. ד"ה אתיא). והפוסקים דנו ליישב מנהג העולם שאין מקפידים על כך מכמה וכמה טעמים, אחת הסברות המבוארות בדבריהם היא, שבעת שהאורח אוכל את המצה הרי הוא קונה אותה, עיין בס' מקור חיים (סי' תנד סק"א) ובשו"ת בצל החכמה (ח"ד סי' קעב).

ובמועדים וזמנים (ח"ג סי' רסו) כתב, ששמע מגדולי תורה שהחמירו והקנו בליל הסדר את המצות לאורחים, כדי שיקיימו את דין 'לכם' משלכם. וראה עוד בעניין זה בפניני הלכה כתובות (ל:).

דיבור בטלפון במקום שאינו שבת עם עכו"ם שבמקומו שבת

בגמ': שמע נכרי הדש בפרתו של ישראל אינו עובר משום כל תחסום מעבר הוא דלא עבר הא איסורא איכא וכי' (בבא מציעא ז, ב).

בשו"ת חלקת יעקב (או"ח סי' פז) כתב לדון אם מותר לאדם לדבר בטלפון במקום שאינו שבת, עם עכו"ם שנמצא במדינה אחרת ששם שבת.

תחילה כתב שלכאורה יש לאסור זאת אף שבמקום הישראל הוא חול, כיון שבמקום העכו"ם כבר שבת, וכמבואר בנמוקי יוסף בסוגיין שכתב שמעינן מכאן שאפילו לומר לעכו"ם בחול שיעשה מלאכה בשבת אסור משום אמירה לעכו"ם, וכמו חסום פרתו ודוש בה שאומר לו כן קודם דישה.

אך כתב שאין להוכיח לאסור זאת מפני שבאיסור אמירה לעכו"ם בשבת מצינו שני טעמים, א. משום 'ודבר דבר', [ולטעם זה לכאורה אינו אסור רק לומר בשבת משום ודבר דבר, אבל לומר לו בחול לא שייך איסור ודבר דבר]. ב.

משום שהעכו"ם שלוחו לעשותו בשבת, ואם כן גם כשאומר לו בע"ש לעשות מלאכה הרי הוא כשלוחו, אבל זה שייך רק בדבר שאסור עכשיו לישראל שמטעם זה אסורה גם האמירה לעכו"ם לעשות איסור זה, אבל בנידון דידן כשישראל אומר לעכו"ם לעשות מלאכה עבורו בשעה שלגבי ישראל הוא ג"כ מותר, מה לן בזה שבמקום העכו"ם כבר שבת, הרי העכו"ם אינו בר שמירת שבת והוא עושה להישראל דבר שהישראל בעצמו ג"כ מותר באותו שעה לעשותו.

ואינו דומה לאומר לעכו"ם בחול לעשות עבור ישראל מלאכה בשבת, משום שבשעה שהעכו"ם עושה המלאכה אסור לישראל בעצמו לעשות

שבעל הבית נותן לאורח רשות רק לאכול אבל לא לקנות, שהרי אם הקנה לו הריהו כלוקח ולא היה צריך לעשר.

והנה הרמ"א (אבה"ע סי' כח סי"ז) פסק, אורח שנטל את מנתו וקדש בה אישה הרי זו מקודשת, ומשמע שהאורח קנה את האוכל שהרי צריך לקדש בדבר השייך לו.

הט"ז (סק"ד) כתב להקשות מדברי הגמ' בחולין (צד.) בה מבואר שאורח אינו רשאי לכבד את בני ביתו של המארח מהמאכלים שהוגשו לפניו, הרי שהאורח לא קנה את האוכל שנתן לו בעה"ב.

והגר"א (סק"ג) כתב לתרץ, עפ"י היש"ש (חולין פ"ז ס"כ) שכתב על מה שנאמר בגמ' ואין האורחין רשאין ליטול ממה שלפניהם וליתן לבנו או לבתו של בעל הבית, אלא א"כ נטלו רשות מבעל הבית, מה שאמר לבנו ולבתו הוא לחדש שאפילו אלו שמן הסתם ניהא לו, מ"מ לא יתן להם משום מעשה שהיה, אבל לאדם אחר פשוט שלא יתן, כמובא בספר בן סירא מעשה באחד שזימן אורחים בשני בצורת, ונתן לפנייהם כשלש בצים, בא בנו של בעל הבית נטל כל אחד חלקו ונתן לבנו של בעל הבית, בא אביו של תינוק ומצאו שהיה אוחו אחד בפיו ושתיים בשתי ידיו, חבטו בקרקע ומת, כיון שראתה אמו כך עלתה על הגג ונפלה ומתה, אף הוא עלה לגג ונפל ומת, אמר רב אליעזר בן יעקב על דבר זה נהרגו ג' נפשות מישראל.

וסיים היש"ש שדווקא לבנו ולעבדו לא יתן, אבל לשמש המשמש בפניהם בסעודה מותר, כמבואר בכמה מקומות עיי"ש.

אמנם כתב, ושוב מסקינן במסכת דרך ארץ רבה (פ"ט) הנכנס לסעודה לא יקח חלקו ויתנו לשמש, שמא יארע דבר קלקלה בסעודה, אלא יטלנו ויניחנו, ואח"כ יתננו לו.

המעשה הזה מובא גם במס' דרך ארץ רבה (שם) וביאר בנחלת יעקב שלא יתן לשמש משום שמא יארע דבר קלקלה שיפסיד שום מאכל ויצטרכו אותו חלק לפני המסובין. ולבני ביתו לא יתן משום שמא לא יספיק לאורחים מה שהכין להם, ולבני ביתו אינו חושש ליתן לחם צר ומים

ספר תורה שמכרו וחזר וקנאו

בגמ': עשר תעשר ואכלת ולא מוכר תבואת זרעך ולא לוקח. (בבא מציעא פח, ב).

הרמ"א (יו"ד סי' ער ס"א) פסק, שהלוקח ס"ת מן השוק ולא הגיה בו דבר, אינו יוצא בזה ידי חובת מצות כתיבת ספר תורה.

בשו"ת בצל החכמה (ח"ב סי' נב) כתב לפי זה לדון, אודות אדם שכתב ספר תורה לעצמו והוצרך למכרו, כגון לישא אשה וללמוד תורה [שמותר למכור לשם כך ס"ת כמבואר בשו"ע (שם)], ושוב חזר וקנאו מיד הקונה, אם יוצא ידי חובה בספר תורה זה.

שורש הספק הוא אם יקיים בזה מצות כתיבת ס"ת כיון שהוא כתבה מתחילה וגם מעתה יהיה הס"ת שלו, או שמא כיון שכבר מכרו לחבירו הרי אף אם יקנהו כעת שוב, לא יהיה דינו רק כקונה ס"ת שאינו אלא כחוטף מצוה מן השוק ואינו יוצא יד"ח כמבואר ברמ"א.

לפשוט ספק זה הביא מה שאמרו בסוגיין לענין מעשר, על הפסוק 'עשר תעשר את תבואת זרעך ואכלת', ודרשינן 'זרעך' ולא המוכר, 'תבואת זרעך' ולא לוקח, ובתוס' (ד"ה תבואת) מבואר שאם מרחו ואח"כ מכרו ושוב קנאו, חייב במעשרות מהתורה ואינו נחשב כלוקח שפטור, כיון שתבואה זו מעיקרא שלו היתה והוא מרחא לפני שמכרה, ולכן אחר שחזר וקנאה הרי זה כאילו לא מכרה כלל וחייב במעשר, והרי שאע"פ שבשעה שמכרה הרי היתה פטורה ביד הלוקח מן המעשר והיתה מותרת לכו"ע, אמנם כשחזר המוכר וקנאה מיד מי שמכרה לו הוא חייב לעשר והו"ל טבל לכו"ע. ומזה יש לומר שכל שכן בנידון זה שגם אחר שמכר את הס"ת הרי הוא נשאר בקדושתו גם ביד הלוקח, וגם הבעלים הראשונים הם בני חוב מתחילה ועד סוף, בודאי אחר שחזר וקנה אותו ס"ת עצמו שמכר הרי זה כאילו לא מכרו כלל ויוצא בו יד"ח כיון שהוא כתבו מתחילה והוא גם נמצא כעת בידיו.

אורח אם יכול ליתן מהמאכלים לאחרים

בגמ': בגמ': עשר תעשר ואכלת ולא מוכר תבואת זרעך ולא לוקח. (בבא מציעא פח, ב).

הפוסקים חוקרים למי שייכים המאכלים המוגשים לאורח, האם בעל הבית מקנה לאורח והם שייכים לאורח, או שבעל הבית נותן רק רשות לאורח לאכול ככל שיחפוץ אך אינו מקנה לו את המאכלים.

בסוגיין מבואר שחייב מעשרות היא על בעל השדה, אולם הלוקח תבואה מחברו פטור מלעשרה שנאמר 'עשר תעשר תבואת זרעך', ודרשו חז"ל ולא לוקח, אמנם מדרבנן חייב לעשר. והרשב"א (ד"ה ולוקח) ביאר שהפטור שהתורה פטרה ללוקח אינו כולל את האורח והאורח חייב לעשרם.

בקהילות יעקב (סי' מח) כתב להוכיח מכאן

בסוגיין נחלקו אמוראי בשומר שר שיטן בשעת שמירה בזמן שכולם ישנים, ונאבד, אם זה נחשב כאונס. וקיי"ל (חו"מ סי' שג ס"ב) שאין זה אונס וחייב, לרוב הפוסקים.

והראשונים הקשו לפי מה דקיי"ל שאי אפשר שיעבור שלשה ימים ולא ישן, מה הוה ליה למיעבד, ותירצו בשני אופנים.

שיטה א. דהא דקיי"ל דשומר שר חייב, הוא באמת רק כשלא היה אנוס מחמת שינה. וכגון שהיה יכול להעמיד שומר אחר, או כשהלך לישון מרצונו בעידנא דגני אינשי, ולא כשאנוס בשינה.

שיטה ב. אפילו בנאנס בשינה באופן שלא היה יכול לעשות כלום, ולא היה לו שום עצה להינצל חייב מגזה"כ, דשומר שר חייב בגניבה ואבידה. ועיין באור זרוע (סי' תשעב).

ובשו"ת מהרש"ם (ח"ב סי' ק) דן בענין שומר שר שחטפתו שינה בחצר הבאהן [רכבת], וכתב שאפילו להפוסקים שאם ישן בזמן שאנשים יושנים פטור, והמוחזק יכול לומר קים לי. מ"מ כל זה כשיש בזמן שאנשים יושנים כגון בלילה, אבל בחצר הבאהן [הרכבת] שמצויים שם גנבים, וגם עיניו ראו שם את המוחזק לגנב, בודאי אינו אנוס גמור וכו', לכן אין שום צד לפוטרו.

ובדברי גאונים (כלל צו אות נב) הביא לדון באחד ששכר את חבירו לשמור סחורתו בלילה בשוק, ותקפה עליו משנתו וישן ונגנבה הסחורה, שבשו"ת טור האבן כתב לחייבו אף אם היה שומר חנם, כיון ששכרו לשמור בלילה בשוק הוי כנשכר שלא לישן וכו', והוי פשיעה כיון דאמיד נפשיה שלא ישן.

וע"ע בשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"ב סי' קסז) ובויען דוד (חו"מ סי' רנז) מה שכתבו בעניין זה.

התעסקות פועל בנבילות וטריפות

בגמ': התם משום לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב (בבא מציעא צב, א).

בשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"א סי' קכב) נשאל האם בפועל יש איסור של מתעסק בנבילות וטריפות.

בתשובתו כתב להוכיח לנידון זה גם ממה שאמרו בסוגיין, נזיר שאמר תנו לאשתי ובני אין שומעין לו, משום לך לך אמרינן לנזירא לכרמא לא תקרב, ופירש רש"י קנסא הוא דקנסוהו שימנע מלהשכיר עצמו לענבים. ולכאורה למה לא אמר הטעם משום איסור סחורה, אלא ע"כ שבפועל לא חששו לזה.

וכיוצא בזה כתב להוכיח ממה שאמרו, השוכר את הפועל לעשות בנטע רבעי הרי אלו לא יאכלו, ולא אמרו לאסור מטעם סחורה בדבר אסור.

ובדובב מישרים (ח"א סי' מ) כתב, שאין ראייה מהמבואר בסוגיין לגבי נזיר לנידון פועל בדבר אסור, על פי מה שכתב הפמ"ג בפתיחה כוללת (ח"א אות יז) בשם המדרש, שמה שהתורה אסרה ענבים לנזיר היינו משום סייג שלא יבוא לשתות יין. ועפ"י"ז כתב, שם שלכן מותר לו לעבוד בענבים כיון שזה גזירה לגזירה.

וע"ע באמרי יושר (ח"א סי' קיח, ח"ב סי' קט). וחלקת יואב (י"ד סי' יח) על הראיה מסוגיין.

שינה אי הוי אונס

בגמ': אמר ליה אין גנא פורתא בעידנא דגנו אינשי הכי נמי דפטור אמר ליה אין (בבא מציעא צג, ב).

המלאכה, ולכן אסור גם האמירה לעכו"ם לעשות בשבילו, כיון שלישראל בעצמו אסור, וכן חסום פרתי או כיון שלישראל בעצמו אסור, אסור גם האמירה לעכו"ם, ואין שום סברא לאסור האמירה לעכו"ם אף שבמקום העכו"ם כבר שבת להישראלים הדרים שם.

בשו"ת בצל החכמה (ח"ג סי' קכה, ח"ד סי' עט) נשאל גם בזה, ולאחר שהאריך בדבר כתב, מותר לישראל העומד במקום חול לצלצל לעכו"ם שבמקומו הוא שבת שיעשה מלאכה עבורו.

לפני עור במוצ"ש למי שאינו נוהג כר"ת

בגמ': וקא עברי משום ולפני עור לא תתן מכשול (בבא מציעא צ, ב).

בשער המלך (אישות פ"ט הט"ז) כתב, בענין המונעים עצמם מלהדליק הטיטון [טבק לעישון] מנר של חלב, אם מותר להם ליתנם למי שנוהג בו היתר, שידליקנו, או שמא יש בזה משום לפני עור. ובכתב סופר (או"ח סי' סו) כתב, שמותר לתת למי שאינו חושש להאיסור, עיי"ש.

ובשו"ת מנחת שלמה (מהדו"ת סי' ק) כתב, יש מחלוקת קדומה בעניין לפני עור בדבר שהוא מחמיר בו וחברו מיקל, כגון אם מי שנמנע מלעשן ביו"ט רשאי לכבד את חבירו בסיגריה הואיל והוא רגיל בזה, ואם המחמיר סובר מכח הכרעתו שאסור מסתבר שגם צריך לחשוש ללפני עור, אבל אם רק מחמיר על עצמו מפני מנהג אבותיו או רבותיו בזה אין לחוש ללפני עור, כי גם זה שנוהג איסור יודע שחבירו אין צריך להחמיר כמותו וכל אחד כמנהג אבותיו, וכן לדין במי שמחמיר במוצאי שבת כרבינו תם.

פניני הדף היומי

מהדורה מיוחדת, תלמוד בבלי מנוקד בתוספת מדור שינון 21 כרכים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

היום שלי והודיה

הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל זי"ע

השרף ממוגלניצא

ט"ו אייר תר"ט

אורו של רבינו זרח בשנת תקמ"ט בבית אביו הרב אביעזרי שפירא אב"ד גרעניץ וחתן הרה"ק המגיד מקוזניץ זיע"א.

רבינו היה בנם היחיד שהאריך ימים, אחר שכל הנוולדים לצדקת זאת נפטרו בילדותם. טרם לידתו היה סבו המגיד מקוזניץ מחזור על צדיקי הדור עם בתו אשר היתה משכלת את ולדותיה רחמנא ליצלן, למען יתפללו ויברכוה בזרע של קיימא.

כשנולד הילד רצה המגיד לקוראו ירמיה, אבל אבי הילד התנגד ואמר, הלא הרבי מברדיטשוב ציוה לקרא לילד מאיר כי הוא יהיה מאיר לכל העולם בתורתו. נענה המגיד וקרא שמו מאיר, בכל זאת היה המגיד קורא לו כמה שנים ירמיה, אמר שרואה בו גלגול של הנביא ירמיהו, אולם אחר זמן נשתכח השם ירמיה ונשאר שמו מאיר.

כסגולה לאריכות ימים, הוסיפו לו את השם חיים לפניו ויחיאל מאחוריו, כך נקרא בשם חיים מאיר יחיאל. מילדותו גדל והתחנך אצל סבו, ספג לתוכו את אויר בית המגיד מקוזניץ.

כבר בילדותו הכירו בו כי לגדולות נוצר, גם החווה מלובלין נבא לו גדולות, בקטנותו חלה במחלה אנושה, והוריו חרדו מאד לחייו. המגיד שלח שליח מיוחד ללובלין אל החווה שיתפלל על נכדו החולה, כשקרא החווה בפתקא שהביא השליח את שם הילד, אמר, אני רואה שהוא ימלא מקום זקנו.

סבו אהבו מאד והתמסר לחינוכו ולהדרכתו. על כך מעיד רבינו בהסכמתו לספר זקינו עבודת ישראל בה הוא כותב, חיבה יתירה נודעת לי מכבוד זקני זצ"ל, נטה עלי עוז ידידות אהבתו כאומן את היונק, נשאני באברתו, גדלני על ברכיו, והייתי יום יום שעשועיו, השקה אותי מים חיים, היה ברוחו אלי פי שנים, ינקתי דבש חכמתו, וגילה עיני במאור תורתו בנגלה ונסתר, האציל עלי רוח מבינתו. בבית סבו מצא חבר נעורים, הרה"ק החידושי הרי"ם זיע"א שגדל ונתחנך בבית המגיד מקוזניץ. שני הנערים העילויים נתיידדו מקטנותם, הצטיינו בהתמדתם המופלאה ובחריפות מוחם.

בהגיעו לפרקו היה לחתן הרה"ק רבי אלעזר בן הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק, אחר נישואיו עסק בתורה ובחסידות והוא סמוך על שלחן חותנו. העילוי הצעיר נעשה גדול בתורה, כעבור מספר שנים נתקבל לרב בגריצה ואחרי כן במוגלניצא, נמנה על גדולי דורו ורבים פנו אליו בשאלות ותשובות.

שמו של רבינו התפרסם ולקולו הקשיבו כל יהודי פולין, על כרוז ההתעוררות לרגל המגפה בשנת תקצ"ח, חתם עם עוד שנים מחשובי רבני פולין, החמדת שלמה והרה"ק רבי יצחק מוורקא.

אחר נישואיו נסע אל צדיקים שונים, ביחוד אל החווה מלובלין. בכל פעם שאני חוזר מלובלין רגיל היה לומר, נדמה שקבלתי הפעם כל כך הרבה חסידות שתספיק לי לעשר שנים, אבל משבא אני

מדוע מהדרים חסידים באמירת הלל בליל פסח ולא על אמירת חצות

ובספר תפארת חיים כתב בשם הרה"ק רבי חיים מאיר ממוגלניצא שהשיב לאחד ששאל אותו, מפני מה החסידים החרדים על דבר ה', כאשר בא חג הפסח, אומרים הלל בליל פסח בשמחה רבה, כמנהג הבי"י והאר"י ז"ל, ובתיקון חצות אשר גם זה הוא כפי הבי"י והאר"י ז"ל אינם נזהרים, והשיב:

כי אנו רואים למשל כאשר אחד הוא בשמחה, כמו שמחת נישואין, אז מרוב השמחה כולם מתקבלים ברוצן לפניו, גם אפילו מי שהרע לו והצר לו ואינו אהוב בעיניו, ושמו עם כולם, אבל כאשר אדם הוא בצער ואבל ח"ו, אזי אינו מתקבל לפניו רק אוהבו המשתתף בצערו בכל לבו, אבל לא מי שאינו נוגע צערו בלבו, ומכל שכן מי שגרם אליו אבול, וכן הוא כביכול אצל הקדוש ברוך הוא. והנמשל מובן. כשאחד מן החשובים עשה גם כן כאילו מתאבל על צער המלך, והמלך הבין וחרה לו מאד, ואמר: לא די שאין אתה מצטער בצרתי גם אתה משחק בי, כך כשרואה הקדוש ברוך הוא כשיאמר האדם תיקון חצות ואינו מצטער באמת על חרבן בית המקדש אז השי"ת כועס עליו ביותר.

(ספר תפארת חיים)

הביתה ורק מציג כף רגלי על סף הבית, מתעורר בי החשק לשוב מיד ללובלין. אחר הסתלקותו קיבל את מרותו של הרה"ק האוהב ישראל מאפטא ונסע לבית מדרשו. אחר הסתלקות הרה"ק רבי משה אליקים בריעה בן המגיד מקוזניץ בי"ב אלול תקפ"ח, עבר כסא המגידות בקוזניץ לרבינו, הוא נשאר לשבת במקומו במוגלניצא, אולם מעתה מצודתו פרושה על שני המקומות והוא חתם אבד"ק קאזניץ ומוגלניצא.

עתה התחילו לבא אליו חסידים קוזניץ, על כרחו נעשה לרבם ומנהיגם. אבל גם בתקופה זו היה נוסע לצדיקי הדור, את מנהיגותו ראה כנטל נגד רצונו, והוא התנצל לפני חסידיו על אשר קבל עליו את המנהיגות. מה אעשה אמר, זקני זצ"ל גזר עלי להיות מנהיג ורבי, גם שאר צדיקי הדור ציווהו להיות מנהיג.

כשנה טרם הסתלקותו נפטרה זוגתו בליל יום טוב אחרון של פסח שחל בשבת קודש.

חזה רבינו את ההסתלקותו מקרוב, קודם הפסח האחרון של חייו ביקר אצל הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינוב, ספר לו השרף ראיתי את מורי ורבי ועוד צדיקים, ומורי אמר לי הנך מתכבד לשאת דרשה בפרשת אמור כאן בגן עדן.

כשהגיע שמועה זו לאזני החסידים, ציפו בחרדה לימי הפסח שיעברו בשלום, מאחר שאז קוראים חלק מפרשת אמור. אחר שעבר הפסח בשלום, ציפו בתפילות שיעבור בשלום השבוע בו יקראו פרשת אמור, נסתלק ביום ט"ו באייר תר"ט.

הגה"צ רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל

ראש ישיבת בית יהודה

ט"ז אייר תשס"ג

הוא מעמיד במשך השנים ת"ח עצומים, רמ"ם וראשי ישיבות שראו בו רבם המובהק, אשר קיבלו ממנו מעבר ליסודות העצומים בתורה, גם דרך בלימוד התורה ובהנהגת התורה החותרת לעומק האמת.

עמל התורה וגאונותו בתורה היו מעבר למושגיניו, הגר"מ מסר מידי שבוע שש עשרה שיעורים בכל מקצועות התורה, מלבד הלימוד העצמי שלו וכתבת החיד"ת הרבים, ועד יומו האחרון בט"ז אייר תשס"ג היה שקוע בעמלה של תורה בצורה מופלאה.

אנו אומרים שהואיל והנטילה היא "לעוגמת נפשינו לחורבן בית מאויינו", אין לברך שהחינו? וכתב בספר מרפסין איגרא (פרק כ"א): הגאון ר' יחיאל מיכל פיינשטיין ז"ל תירץ די"ל דברכת שהחינו נתקנה לא רק על מצות נטילת ארבעה מינים אלא גם על ראיית האתרוג.

עוד כתב שם ליישב: חלוקה מצות ספירת העומר ממצות נטילת לולב. שהרי כל כולה של מצות ספירת העומר מזכירה לאדם את הקרבת העומר שבמקדש, אם בנוסח הברכה: "על ספירת העומר", ואם בנוסח הספירה: "היום יום אחד בעומר", וא"כ נזכר הסופר ומצטער שבעוונותינו אין למעשה קרבן העומר מאז שחרב בית המקדש, לכן לא יברך שהחינו.

מה שאין כן בנטילת לולב, שאין מצוה עצמה מה שיזכיר לאדם את חסרון בית המקדש, ורק חכמים תקנו נטילתו כדי שנמשיך מעשינו כיום כבימים קדמונים בעת עומדו של בית תפארתנו על מכוננו. והואיל ואין במעשה המצוה עצמה מה שיזכיר לו עבודת בית המקדש, ממילא יכול לברך שהחינו.

(דף על הדף - מנחות דף סו עמוד א)

רבי יחיאל מיכל נולד לאביו רבי אברהם יצחק זצ"ל בד' תמוז תרס"ז, בנו של הגאון רבי דוד פיינשטיין זצ"ל אב"ד אוזדא וסטרובין שבפלך מינסק.

בהיותו כבן שבע התייתם מאביו, בתחילה התגורר עם אמו באוזדא שם הייתה עינו של דודו מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל פקחה עליו, עימו למד אז מסכת בבא בתרא.

לאחר תקופה עבר לסטרובין להיות במחיצת סבו האב"ד דמתא כאשר הוא מחנכו ומדריכו בצעדי הראשונים בלימוד התורה. כשסבו פגשו לראשונה מצא שרבי יחיאל מיכל גמא ביום אחד חמשה דפים בפרק מרובה. הסב כה התפעל שהורה לכבדו בחלה - מצרך יקר באותם ימים.

סבו גם הרשה לו להיות נוכח בדיני תורה שהתקיימו בביתו, לא אחת היה שאלו סבו אם יודע הוא מה מקור הפסק בש"ס ורבי מיכל היה עונה לו. כל זאת היה בגיל אחת עשרה שנים.

בגיל בר מצוה עבר עם אמו לדור בבית אביה בסלוצק, שם נכנס ללמוד בישיבתו של הגר"ז מלצר זצוק"ל, יחד עימו עבר לקלאצק שם סעד על שולחנו ושולחן חתנו הגר"א קוטלר זצוק"ל בקביעות כהבטחתו לאמו של הגר"מ.

בגיל שבע עשרה עלה רבו הגר"ז לא"י, ורבי יחיאל מיכל שחפץ לעלות ולהתעלות בתורה, עבר ללמוד בישיבת מיר, שנודעה אז בטובי ומופלגי הבחורים בעולם הישיבות באותה העת שלמדו בה. למרות גילו הצעיר יחסית, קבלו לישיבה מרן המשגיח זצוק"ל.

בסביבות שנת תר"צ נסע בעצת ר' איסר זלמן לקנות תורה ממרן הגר"ז מבריסק, לאחר שנטל את רשות רבותיו במיר. בהגיעו לבריסק ביקש הגר"ז לשוחח עמו בלימוד, מלא התפעמות שח אח"כ הגר"ז לרבנית: "פגשתי את האיש שנהניתי לדבר עימו בתורה ראוי לחשוב עליו".

בשנת תרצ"ט ברח עם ישיבת מיר מרוסיה לוילנא וכעבור כשנתיים כשנמלטה הישיבה בדרך ניסית לשנחאי היה בין הבודדים שקיבלו אשרת כניסה לארה"ב לשם הגיע בסיון תש"א. עם הגיעו קיבלוהו בכבוד גדול, ומיד נקרא לכהן כראש ישיבת "תפארת ירושלים" לצידו של דודו מרן הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל. הגר"מ גם הצטרף לועד ההצלה בארה"ב לטובת יהודי אירופה.

בשנת תש"ו עלה לארה"ק, ושם פעמיים מיד למרן הגר"ז. בי"ז אב תש"ו נישא לבתו של מרן הגר"ז, מסדר הקידושין היה רבו מרן הגר"ז, בסעודת הנישואים הסבו כל גדולי התורה, והגר"מ נשא מערכה בסוגיא של תוך תוכו.

בשנת תש"ח עזב לארה"ב לכהן בראשות ישיבת "תפארת ירושלים", אולם כעבור שלוש שנים שב לצמיתות לא"י ופתח בת"א את כולל "בית יהודה", שלאחר מכן עבר לבני ברק, בו במהלך חיובל שנים הרביץ תורה לתלמידים מופלגים בתורה, כאשר

בענין שאין מברכים שהחינו על ספירת העומר

בעל המאור (סוף פסחים) כתב דהטעם שאין מברכים את ברכת שהחינו על ספירת העומר הוא משום "שלא מצינו ברכת זמן אלא בדבר שיש בו משום הנאה, כגון נטילת לולב שהוא בא לשמחה... ולספירת העומר אין בו שום זכר לשום הנאה, אלא לעוגמת נפשינו לחורבן בית מאויינו".

והקשו המפרשים דהרי גם נטילת לולב כל שבעה בזמן הזה אינה אלא זכר למקדש, ולמרות זאת כאשר יום טוב ראשון של סוכות חל בשבת - מברכים את ברכת שהחינו ביום השני, וכן מי ששכח לברך את ברכת שהחינו ביום הראשון - מברך ביום השני, ואין

בסימן טוב ובמזל טוב

מהרי"י יהודה ומהיכלי התורה נרימה כוס לברכת ידידים
עת נשמע קול רננים, ומזלא טבא נשפע ממרומים
מתכבדים הננו בזה לשגר ברכת מזל טוב נאמנה קדם
למעלת ידידנו ומכובדנו היקר והנעלים
באי בית מקדש מעט "באר ישראל"

🕯️ **לשמחת הבר מצווה**

הרה"ח ר' **זושא דינקלס שליט"א**
לבנו הבה"ח יעקב יהודה נ"ו

🕯️ **לרגל הנחת הפילין**

הרה"ח ר' **יצחק קפלר שליט"א**
לבנו דוד נ"ו

🕯️ **לרגל הולדת הבת**

הרה"ח ר' **צבי הכהן טרויבע שליט"א**

יזכו לראות נחת ושמחה לאורך ימים ושנים טובות
מתוך אושר וכבוד, בריית גופא ונהורא מעליא

הגה"ק רבי יחזקאל לנדא מפראג זי"ע

בעל נודע ביהודה וצל"ח

י"ז אייר תקנ"ג

ותיכף בבוקרו של יום ראשון יצאו בכי טוב להמשך מסעם.

המלמד שבכיסו היה סכום כסף גדול, משכורתו החצי שנתית, לא ידע כדת מה לעשות עם כספו הרב. הוא לא יכול היה לסמוך על אדם שהוא אינו מכיר בכדי שישמור לו על רכושו. הלוא אין לו מושג במידת יושרו של הפונדקאי, וכיצד יפקיד בידו את שכר עמלו של החדשים האחרונים. לאחר שחשב שוב ושוב הגיע המלמד לפתרון אותו הוא חשב כמוצלח ביותר: הלוא איש לא יחשוב שבין עשרות החביות מצוי דבר ערך כלשהוא. סמוך לכניסת שבת הלך המלמד והחביא את צרור כספו בין חביות היין הרבות.

המלמד חשב לפי תומו כי איש לא ראה אותו באותה שעה שבה החביא את הכסף בין החביות. ואכן, העגלונים לא היו במקום כלל. הם התירו את קשרי הסוסים ולקחו אותם אל הנהר הסמוך בכדי להרוות את צמאונם. בעל הפונדק היה עסוק בהכנות השוטפות לקראת השבת, ואילו מהסוחר עצמו, חשב המלמד, שהוא אינו צריך להישמר כל כך. סוחר היין הסתובב שם באזור כשהוא עושה את עצמו שקוע בהרהורים ובמחשבות, משל הוא אינו מבחין כלל שהמלמד מסתובב במקום, אך בזוית עיניו הוא עקב בעניין רב אחרי מעשיו של המלמד.

השבת עצמה עברה על המלמד ועל הסוחר בהתרוממות הרוח, בטוב ובנעימים. בפונדק התארחו עוד יהודים, הם התפללו במניין את תפילות השבת ואף את סעודות השבת אכלו יחד. המלמד אף חילץ את עצמותיו בשינה על גבי מיטה מוצעת בעוד שבמשך כל ימי הנסיעה הוא ישן בפאתי העגלה בצורה מאולתרת למדי.

עם צאת השבת, מיד לאחר עריכת ההבדלה, יצא המלמד במהירות אל חצר הפונדק שם חנו העגלות כדי לקחת את צרור כספו. המלמד היה סמוך ובטוח כי הוא ימצא את הארנק במקום שבו החביא אותו. אולם, שוד ושבד, מה גדולה הייתה תדהמתו כאשר מצא את צרור הכסף ריק כמעט לגמרי. הצרור עצמו היה שם אלא שבמקום הכסף הרב שהיה בו מתחילה הרי שעתה רשרשו בו פרוטות ספורות, כאילו הגנב ריחם עליו וביקש לתת לו נדבה...

למלמד לא היה כל ספק. הוא ידע בוודאות שסוחר היין העשיר הוא זה שגנב את כספו. הסוחר הלא הסתובב שם שוב ושוב באותה שעה וראה את הטמנת הכסף. כפי הנראה הוא לא יכול היה לעמוד בנסיון ולקח את הכסף לעצמו. ברגע הראשון, ביקש המלמד להתפרץ פנימה אל הפונדק בצעקה גדולה: הצילו! גנבו לי את כספי! אולם הוא התעשת במהירות והבין שבצעקות הוא בוודאי לא ישיג מאומה. הרי אין לו כל הוכחה לכך שפלוגי או אלמוני לקחו לו, ואיש לא יאמין להשערות שמטילים פגם בסוחר מכובד ובעל מוניטין.

המלמד חזר בצעדים מתונים לפונדק וניסה

שמגוריו בעיירה הרחוקה יביאו לכך שבניו יגדלו ללא חינוך יהודי מתאים. הוא שכר איפוא את המלמד, יהודי בר אוריין, שיבוא לגור יחד עימו וקצב לו סכום נאה כשכר טרחתו.

הגיע ראש חודש ניסן והגיעה שעתו של המלמד לחזור לביתו שבפראג, שם המתינו לו עייתו וילדיו בכליון עיניים. במשך כל חדשי החורף הקשים הם התמודדו עם העדרו של האב וקיוו לבואו לקראת חג הפסח, לעריכת ליל הסדר ולשהות עימו בצוותא במשך כל ימי חול המועד. הם ידעו היטב כי יום או יומיים אחרי אסרו חג יקום האבא ויחזור להונגריה, אך הם לא התלוננו, ביודעם שזו האפשרות היחידה שבידו להביא טרף לביתו.

המלמד העני, שביקש לחסוך את הוצאות הנסיעה, פנה בבקשה אל סוחר יין גדול שהגיע גם הוא מפראג כדי לרכוש כמות גדולה של חביות יין כשר לפסח ולמכור אותם ברווחים נאים לקראת פסח, ליהודי פראג המבקשים להדר במצות ארבע כוסות ולשמחת החג, שהרי אין שמחה אלא בבשר ויין. ביקש איפוא המלמד מהסוחר שיואל לקחת אותו יחד עמו בנסיעה, כשבתמורה לכך הציע המלמד שהוא ישמש כמשגיח על חביות היין, עד הגעתם לפראג, והוא זה שידאג שהיין יישאר בכשרותו לחג הפסח.

סוחר היין הסכים להצעה. הסוחר סידר למלמד מקום על אחת העגלות בכדי שיוכל לשבת שם ואף לישון בלילות. המלמד הביא עימו את מעט מטלטליו ואף צידה לדרך שמעסיקו הכין לו מבעוד יום, והשיירה יצאה לדרך.

אם במשך הימים והלילות השיירה לא עצרה את דרכה, הרי שביום ערב שבת עצר הסוחר את השיירה לקראת חצות היום, והחנה את העגלות בחצר הרחבה הסמוכה לפונדק יהודי שניצב על אם הדרך. הסוחר תכנן כי הם ישבתו בפונדק,

הגה"ק רבי יחזקאל לנדא זי"ע נולד בשנת דע"ת לאביו הגאון רבי יהודה הלוי מאפטא שהיה מנהיג "ועד ארבע הארצות", ולאמו מרת חיה ע"ה שהיו שניהם מגזע הגה"ק הרבי ר' העשיל מקראקא.

בצעירותו נדד למוד בין חכמי הקלויז הנוודע שבבראד, שם קנה לו שם בין האריות שבחבורה. לאחר נישואיו בדובנא עקר חותצנו לבראד, ורבי יחזקאל המשיך להתעלות שם בתורה.

בן עשרים היה כשנתמנה לראב"ד בראד ושמו הלך ונתפרסם כאחד מגדולי פוסקי הדור, לחם מלחמת ה' בגיבורים ללת חת וקידש שם שמים, ובשכר זה זכה שמשמים הרימו קרנו. כעדות מרן הבעש"ט הק' זי"ע.

לאחר מכן כיהן ברבנות יאמפלא, ואח"כ ברבנות פראג שם הקים ישיבה גדולה ונודע כרבן של כל הגולה פוסק הדור ורבן של כל ישראל.

נתבקש לשיבה של מעלה ביום י"ז אייר תקנ"ג ומנוחתו כבוד בפראג.

השאיר אחריו את ספריו "נודע ביהודה" (השם לכבוד אביו שנקרא יהודה). צל"ח (= ציון לנפש חיה על שם אמו), אהבת ציון ודורש לציון.

פקחותו של מרן הנודע ביהודה לחלץ עני מידי גוזלו העשיר

דרכם של כפריים היה להביא אל מקום מגוריהם מלמד שיחנך את ילדיהם וירביץ בהם תורה ודעת. בערים הגדולות היו המלמדים מצויים בבתיהם, וכל אדם שהיה מבקש שבניו ידעו מקרא וגמרא היה מוליכם אל אחד המלמדים שבעירו, קובע עמו את שכר טרחתו, ובכל יום ויום היו הילדים נאספים אצלו והוא מלמדם מבוקר ועד ערב. לעומת זאת, אצל הכפרים והעיירות לא היו מצויים מלמדים, ולפיכך אלו מהם שחפצו שבניהם לא יהיו למגושמים ומנוערים מכל זיק של תורה, היו מזמינים את המלמד להתגורר בביתם והוא היה מחנך את בניהם כהוגן.

אותם המלמדים, שעניים מרודים היו, נהגו להגיע אל בתי הכפריים לתקופות של חצאי שנים. במשך חדשי הקיץ או החורף היו עובדים את מלאכת הקודש ולקראת חודש ניסן או חודש תשרי היו שבים לביתם עם המשכורת החצי שנתית שקיבלו. עם משכורת זו היו משלמים את החובות שהצטברו בבית, נותנים גם כסף על החשבון לחנווני ולירקן, ואפילו מנסים לחסוך מעט עבור נישואי הילדים.

מלמד דגן, מקום מגוריו היה בפראג שבצ'כיה ואילו את עבודתו עשה באחת העיירות שבהונגריה. ידועה הייתה הונגריה בענביה המשובחים והעסיסיים מהם היו מכינים יין הונגרי משובח, ובאחד הכפרים שבהונגריה התגורר יהודי שבבעלותו היו כרמים לרוב. אותו יהודי היה בעל לב חם לתורה ולמצוות, והוא סירב להסכים לכך

הכסף, הרי נמצא שאדם אחר לקח את הכסף ומן הסתם היה זה גוי, כך שמתעוררת עתה שאלה חזקה של יין נסך על כל החביות, יתכן שאסור לשתות את היין שהבאת לא רק בפסח אלא בכל ימות השנה. שמא תאמר שיהודי הוא זה שלקח את הכסף, הרי מסתבר שהוא עשה זאת בשבת, ואם הוא מחלל שבת הרי שמגעו ביין פוסל את היין. לפיכך עלי לחשוב האם אני יכול לתת הכשר ליין, שכן כעת דומה עלי שאצטרך להוציא מכתב שהיין שהבאת מהוגריה אסור בשתייה.

הסוחר ההמום עמד נבוך בפני הנודע ביהודה, ולחש: רבי, אני מודה ומתוודה, שאני הוא זה שלקחתי את צרור הכסף של המלמד. אולם לא עשיתי זאת בשבת. היה זה לפני הדלקת נרות, ואני יכול להשבע על כך. ותוך כדי דיבורו שלף הסוחר את צרור כספו של המלמד והניח אותו על השולחן, באומרו: עתה בוודאי יוכל כבוד הרב לתת לי את ההכשר בלב שקט, שהרי ידו של גוי לא נגעו ביין.

אולם הנודע ביהודה לא הסכים לקבל את דבריו: הענין כלל אינו פשוט כל כך, שהרי אתה נוגע בדבר. רווח גדול צפוי לך מעסקת היין ואינך רוצה להפסיד זאת, כך שאינך נאמן בזה. הרי יתכן מאוד שלקחת על עצמך את אשמת הגניבה, רק כדי להפטר מהחשש שגוי נגע ביין והפכם ליין נסך, הלוא אין ספק שמשתלם לך יותר לשלם את הסכום הקטן יחסית למלמד מאשר להפסיד את כל עיסקת היין.

הסוחר שהבין את הבור שחפר לעצמו החל לזעוק מרה: רבי, אל תהפכני לאומלל! אני נשבע לכבודו שאני הוא זה שלקחתי את הכסף של המלמד, ואילו היין כשר במאת האחוזים!

הנודע ביהודה שקע בהרהורים ואחר כך אמר לסוחר: אני מוכרח לומר לך שאיני יכול לסמוך לגמרי על דבריך, אך בזאת אסכים להכשיר את היין, אם תכניס את המלמד לעסק היין ותהפכנו לשותף אתך שווה בשווה. זה יהיה עבורך דרך תשובה, וכך תכפר על הצער שגרמת למלמד העני. רק אם תקבל על עצמך תנאי זה, אני מוכן לתת הכשר על היין שלך.

הסוחר הסכים לתנאו של הנודע ביהודה בחפץ לב. מיד קרא הנודע ביהודה למלמד מהחדר הסמוך, נתן לו את צרור כספו והודיע לו כי הוא עוד עתיד לקבל סכום כסף גדול מכל עסק מכירת היין.

(ספיר ויהלום דברים פ"ב - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

להשאר על אם הדרך, עלי לשתוק עד שנגיע לפראג, שם אעלה אל לשכת הגזית, אל רב העיר, הגאון הנודע רבי יחזקאל לנדא זצ"ל, בעל 'נודע ביהודה', ואבקש ממנו עצה ותושייה.

כעבור מספר ימים הגיעו העגלות עמוסות חביות היין לפראג. הסוחר פנה לאכסן את החביות במחסן הגדול הסמוך לחנותו, ואילו המלמד לא הלך לביתו אלא עלה תיכף אל הרב והסיה בפניו את צערו. הרב שמע את דברי המלמד והשתתף עמו בצערו. הוא ניתח את הנתונים שהציג המלמד והשתכנע כי אכן הסוחר הוא זה שלקח את הכסף. אולם אם למלמד אין כל הוכחות ברורות ומוצקות על הגניבה, מה ניתן לטעון כלפיו בכדי שיודה בגניבה ויחזיר אותה לבעליה?

האיר הנודע ביהודה את פניו למלמד ואמר לו: היות ובני ביתך עדיין לא יודעים שהגעת, אל תלך עדיין לביתך שבור ורוצץ ובידיים ריקות. המתן כאן באחד החדרים הסמוכים, כיון שלדעתך תוך זמן קצר יבוא לכאן הסוחר בכדי שאתן לו אישור כשרות ורשות למכירת היין, וכשיהיה כאן אראה מה ניתן לעשות בעניינך. אל תתיאש, כי השם יתברך בוודאי ישלח עזרתו להציל עשוק מיד עושקו.

אכן, כדברי הנודע ביהודה, לא עבר זמן רב והנה סוחר היין נכנס אל רב העיר לקבל את ברכת 'שלום עליכם'. תחילה פתח הסוחר ונתן לרב תרומה נאה ומכובדת מאוד לצורך קמחא דפסחא עבור עניי העיר פראג. לאחר מכן הוא ביקש מהרב הכשר ליין שאותו הביא מהוגריה. הסוחר הסביר לרב שגם השנה, כמדי שנה בשנה, הבאתי יין מהוגריה לפראג, ויין זה כשר למהדרין מן המהדרין. אפילו משגיח מיוחד היה לי בדרך, מלמד חשוב, שהיה כל הזמן עם החביות, ובוודאי כבוד הרב יתן לי הכשר ליין כמו בכל השנים.

הציץ נודע ביהודה בפניו הדשנות של הסוחר ואמר לו: מוכרח אני לומר לך, כי הפעם התעוררה שאלה מסוימת בקשר לכשרותו של היין שהבאת מהוגריה, ולכן הפעם אצטרך לחשוב ולבדוק את הנתונים לפני שאוכל לתת לך את ההכשר. הסוחר המופתע לא העלה על דעתו את דברי הרב והתעניין על טיב הבעיה שעלתה. והנודע ביהודה ממשיך בניחותא: הבעיה היא שלפי דברי המשגיח, שהוא אכן אדם מהימן, הוא הטמין בין החביות ארנק מלא בכסף והנה הוא נגנב ונעלם.

הסוחר כמעט ואיבד את עשתונותו: האם כבוד הרב חושד בי בגניבה? אבל הנודע ביהודה המשיך ואמר: חס וחלילה, יהודי אינו גנב, ובפרט סוחר מכובד כמוך. אולם אם באמת אתה לא לקחת את

לכלכל את צעדי. לאחר מחשבות ארוכות ומיסירות הוא החליט לפנות אל מצפוניו של הסוחר ולנסות לדבר על ליבו. הוא ניגש אל הסוחר ובקול שקט ביקש ממנו אם יואיל להיכנס יחד עימו לחדר צדדי, כיון שרצונו לשוחח עימו שיחה קצרה בארבע עיניים.

הסוחר שבאותו זמן שתה תה לקיים 'חמין' במוצאי שבת מלוגמא' הצביע לו על קנקן התה המהביל ועל מיני התופינים שלצידו וסימן לו כי אין הוא יכול לעצור באמצע מצוה חשובה זו. המלמד החליט לחכות בסבלנות ואילו הסוחר עצמו שתה כוס אחר כוס, אכל עוד ועוד מהעוגיות, ונראה היה כי אין הוא ממחר כלל. רק אחרי שעה ארוכה עשה את עצמו כאילו הוא נזכר במלמד, העמיד פנים ידידותיות ושאל לרצונו. המלמד חזר וביקש ממנו להיכנס לחדר צדדי, שם ידבר אתו פנים אל פנים. הסוחר הסכים בחוסר נוחות, וכששניהם היו יחד בחדר, פתח המלמד ואמר: רחם נא עלי, שהרי זה כל רכושי. זה פרנסת ביתי ברוך הילדים ועם זה אני גם צריך לחתן את בתי... רחם נא....

הסוחר העמיד פנים כמי שאינו מבין דבר וחצי דבר מכל מה שהמלמד אמר, ואמר בתרעומת גלויה: מה רצונך ממני? אם לנדבה זקוק עבור הכנסת כלה, הרי זו מצוה גדולה ואתן לך בשמחה, אך מה כל הסודיות הזו? והמלמד האומלל נשאר דומם, כאילו נעתקו המילים מפיו. בקושי הוא הצליח לומר: לא מתנות אני מבקש ולא נדבות, אלא את הכסף שלי שעליו עבדתי קשה בחדשים רבים בהם לא הייתי בבית! אולי רצית ללוות אותו לזמן מה, עד שתמכור את היין? או שמא ביקשת להתקלס ב? אנא, רחם עלי והחזר לי את כספי.

לשמע דברים אלו כעס הסוחר מאד: האם יצאת מדעתך? כיצד עולה בדעתך דבר כזה להאשים אותי בגניבה? וכי אני אגנוב את פרוטותיך העלובות?! שמע נא, המשיך הסוחר ואמר בסבר פנים חמורות מאוד: אם לא תוציא עלילה זו מראשך, לא תהיה לי ברירה אלא להשאיר אותך כאן באמצע הדרך. בינתיים, למרות דיבורך המגונים אני מרחם עליך וקח לך נדבה ומלבד זאת אשתדל גם לאסוף לך קצת כסף, אחרי שנגיע לפראג, לצרכי הכנסת כלה. תוך כדי דיבורו הכניס הסוחר לידי של המלמד המסכן מטבע של זהב ויצא מן החדר.

אחרי שיח זה הבין המלמד שאם הוא לא הצליח לרכך את ליבו של הסוחר בבקשות ובתחנונים, הרי שבוויכוחים ומריבות וודאי שלא יעלה בידו כלום. אם אכן אין ברצוני, חשב המלמד לעצמו,

רבינו משה איסרליש מקרקא זצ"ל

הרמ"א

י"ח אייר של"ב

מדוע כותב הרמ"א רק בחג הפסח שנותנין קמחא דפסחא

הגאון ר' יהושע מנדל ארנברג זצ"ל אמר בשם מרן מהר"א מבעלזא ז"ל שיש ראי' על הא דנהגין לא לאכול בביתו של אחר בחג הפסח מהכתוב בפרשת ראה, דכתיב בחג השבועות "ושמחת לפני ה' אלוקיך אתה ובניך ובתך עבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך", וכן בחג הסוכות כתוב "ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך" וכו', ואילו בחג הפסח לא כתיב כן, מפני דאין אוכלין אחד אצל חברו.

ואחיו הגה"ק מבילגורייא ז"ל הוסיף לומר שמשום הכי כותב הרמ"א רק בחג הפסח דנהגין ליתן קמחא דפסחא, והיות ובחג הפסח אין יכולים לקרוא את העני לביתו על כן צריכים לשלוח לו לביתו.

בקדושתו של אהרן (עמ' תרט"ו)

של הבית יוסף שבמקומות רבים חלק עליהם הרמ"א; הגהות הרמ"א בשו"ע מבוססות רובן ככולן על פסקיו בספר דרכי משה. רבינו הרמ"א נתבקש לישיבה של מעלה ביום י"ח באייר - ל"ג בעומר של"ב בקרקא, ונקבר בצמוד לבית הכנסת שלו בעיר.

רבינו משה איסרליש נולד בעיר קרקא בשנת ה"א ר"פ לאביו הגאון מו"ה ישראל איסרלן ב"ר יוסף ז"ל מקרקא.

הוא היה גדול הפוסקים באירופה האשכנזית. הרמ"א שימש רב, אב - בית - דין, וראש ישיבה בעיר מולדתו, קרקא, ומשם פרס את מצודתו על כל ערי גרמניה, פולניה וצפון איטליה. כאשר חיבר מרן הבית יוסף את ספרו השלחן ערוך, הוסיף עליו הרמ"א הגהות לפי שיטות הפוסקים האשכנזים, באופן שספר הלכה אחד שימש הן את יהדות ספרד והן את יהדות אשכנז. השלחן ערוך עם "המפה" (הגהותיו של הרמ"א) מקובל עד היום כהלכה פסוקה בישראל. הרמ"א השיב תשובות רבות בהלכה, ועסק גם בפילוסופיה ובקבלה. עליו נאמר הפתגם: ממשו (הרמב"ם) עד משה (הרמ"א) לא קם כמשה (הרמ"א).

בעקבות פרסומו של הספר בית יוסף של רבי יוסף קארו על הטור כתב הרמ"א את ספרו 'דרכי משה', הכולל ביאור על הטור ובו גם עיקרי דבריו

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זי"ע

י"ט אייר תקע"ה

היארצייט שלו צוה הרה"ק משינאווא להדליק נרות.

ובספר הדרת קודש הביא שהרה"ק הרבי רבי מענדיל מרימנוב זי"ע אמר שמי שידליק אפילו לאחר מאה שנה לאחר פטירתו נר לנשמתו יעשה לו טובה בעולם העליון. ואכן ביום י"ט אייר, ל"ד למספר בני ישראל, נהגו בני ישראל עם קדושים להדליק נר לכבוד נשמתו של הרה"ק רבי מנחם מענדל בן רבי יוסף זי"ע.

(ספיר ויהלום פר' בהעלותך ע"ח - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

היה מקפיד שלא להדליק נרות ביום היארצייט של צדיקים. והיה מרגלא בפומיה לומר: איך אנו מדליקין נרות בעבור נשמת הצדיק, בעוד שיוכל להיות כי נשמתו ישנה בזה העולם בגלגול. אכן ביום היארצייט של הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע צוה להדליק נרות. וסיפר שהרה"ק הנ"ל אמר על עצמו, שהיה כבר מאה פעמים בעולם הזה, ובזמן המקדש היה כהן גדול ושימש ככהונה גדולה, והיה אומר בתפלתו בעבודה 'וכך הייתי אומר' במקום 'וכך היה אומר'. ואף הוא אמר על עצמו כי זאת הפעם האחרונה שנתגלגל בעולם הזה ולא ישוב עוד לעולם הזה, ולכן ביום

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זי"ע, נולד בשנת תק"ה בעיר ניישטאט לאביו רבי יוסף זצ"ל. היה מתלמידי הרה"ק הרבי ר שמעלקא מניקלשבורג ותלמיד מובהק להרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע. בעודו בן י"א שנה זכה לראות את פני המגיד הק' ממעזריטש זי"ע.

כיהן ברבנות פריסטיק ואח"כ ברימנוב, וגדולי וקדושי דורו השכימו לפתחו. המגיד הקדוש מקאזניץ אמר עליו שהוא שקל ועולה כנגד כל צדיקי הדור. זקני דורו אמרו עליו שכ"ב שנים דרש בכל שבת בפרשת המן, ועי"ז הביא שפע לישראל. מגדולי תלמידיו הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ רבי צבי אלימלך מדינוב רבי יחזקאל פאנעט מקארלסבורג שהוציא לאור תורת רבו בס' מנחם ציון וס' דברי מנחם. רבי אליעזר מדז'יקוב רבי שמעון מיערוסלב רבי צבי הירש הכהן מרימנוב רבי משה סופר מפשעווארסק ועוד גדולים למאות ששתו בצמא דבריו הקדושים זכ"ע.

נתבקש לישיבה של מעלה ב"ט באייר שהת תקע"ה בעיר רימנוב ושם מנוחתו כבוד.

הבטיח לעשות טובה למי שידליק נר לטובת נשמתו

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע

הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל זי"ע

בעל ליקוטי תורה

כ' אייר תקצ"ח

לרשות זו שניתנה בידך לשמש כשוחט. השוחט לא האמין למשמע אזניו: דבר כזה לא זכו לו שוחטים כלל ועיקר! פעמים בודדות בכלל הסכים המגיד לחתום על כתב קבלה, והנה כאן מציע המגיד מיוזמתו שלו להצטרף ולחתום על כתב הקבלה אשר לו. הרבה יותר משמינית שבשמינית של גאווה נמסכו בלבבו של השוחט בשעה שהוא רץ לביתו להביא את כתב הקבלה ולהציג בפני המגיד.

לאחר שהמגיד חתם בשולי כתב הקבלה של השוחט, נענה המגיד ואמר: בוודאי עתה תביא בשר משחיתתך אל בעל האכסניה כדי שהוא יתקין עבורנו סעודה הגונה בה נטיב את לבנו בזה הערב ליל שישי. השוחט שמח מאוד וסיכם עם האכסנאי כי כבר עתה ימהר ויביא לו אומצות בשר משובחות כיד המלך.

אחד ויחיד היה בכל אותו הזמן שלא יכול היה להבין את אשר עיניו רואות ואזניו שומעות, והוא בנו של המגיד, הרה"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א. ברוח קדשו ובטהרת לבבו ראה רבי דוד כי השוחט המקומי אין תוכו כבדו, החזות אותה הוא מציג כאדם ירא ושלם סותרת לחלוטין את התועבות הנעשות בלבבו, והוא כעושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס. המתבקש מכל זה היה, חש רבי דוד לעצמו, שאביו הקדוש, שבוודאי אף הוא רואה ויודע את כל זה, ירחיק עצמו לחלוטין מאותו שוחט, והנה למרבה הפלא, אביו מקרבו בכל מיני קירובין, חותם לו על כתב הקבלה, ואף מבקש בשר משחיתתו לסעודת הערב!?

כיון שלא הצליח רבי דוד למצוא אף הסבר שיניח את דעתו, הגיע רבי דוד למסקנה כי בוודאי אסור לו להרהר אחר מעשה אביו ורבו, ובוודאי כל מעשיו ודיבוריו אל השוחט אינם כפשוטם, אלא כוונות עילאיות ונסתרות יש לו בזה מכבשי דרחמנא אשר לא ניתנה הרשות לגלותם לקרוצי חומר. אמנם אין בכל זה כדי להתיר אף לו את אכילת הבשר משחיתתו של אותו שוחט, שהרי הוא מצידו יודע את האמת אודותיו, ולכן, הבין רבי דוד, כי עליו לדאוג לעצמו לסעודת ערב חליפית.

בחשאי ניגש רבי דוד לבעל האכסניה והודיעו כי מסיבות מסוימות מתנזר הוא לעת עתה מאכילת תבשילי בשר, ובשל כך בקשתו שטוחה בפניו כי יואיל להכין לו סעודת ערב ממיני תבשילים שאינם בשריים כלל. הסכים בעל האכסניה והודיעו כי הוא מכין עבורו דג קטן וסיר של נזיד ירקות, לאכול בליל שישי.

כאשר ביקש המגיד להסב אל סעודת הערב ראה כי הנה נפקד מקום בנו רבי דוד וכי אין הוא יושב יחד עימו לסעודה. קרא לו המגיד והתעניין אודות הסעודה אותה הוא מתכנן לאכול. רבי דוד השפיל את עיניו ואמר במבוכה כי הוא מעדיף שלא לאכול מיני תבשילים בשריים, ובעל האכסניה הכין עבורו ארוחה חילופית. המשיך המגיד ותהה: שמה תאמר לי מה הכינו

שוחט שמכירים הם בו ויודעים את טיב מלאכתו בגשמיות וברוחניות. אלא שלא כל הצדיקים היה באפשרותם לנהוג סלסול זה בעצמם בקביעות, ואף היו זמנים שגם אותם שהצדיקים שהורגלו בכך, עדיין השוחט לא היה יכול להצטרף עמהם מסיבות שונות ומחוסר ברירה היה עליהם לאכול משחיתת שוחט אחר, ולכן, בטרם אכלו מהבשר באותו מקום שהזדמנו אליו היו מבקשים לראות את השוחט ואת הסכין שבידו.

כיון שהגיעה השמועה לאותה עיר כי המגיד מטשערנאביל מגיע אליה ביום חמישי בשבת, לשבות בה את שבתו, ידע השוחט כי לא יאריך זמן רב עד שהוא יוזמן אל המגיד. כיון שכן, מיהר והוציא אבן משחזת וחיידר את סכיניו היטב למען תהיה מוכנה ומזומנת בידו תיכף בבואו לרבי, משסיים, הניחה במקום המשתמר, לבל יפול בה פגימה חדשה.

קולות השמחה והצהלה שקידמו את פני המגיד עם בואו לעיר עוררו את השוחט שלא להמתין עד להזמנה אלא לבוא בעצמו ולהגיש את הסכין בפני המגיד. ואכן, לאחר זמן מועט כבר הופיע השוחט באכסניה הגדולה אותה הכינו למגיד ולמלוויו. תיכף הכניסוהו המשמשים בקודש אל חדרו של המגיד, שקבלו בסבר פנים יפות. הביט בסכין שוב ושוב, ואמר בניחותא: אכן, סכין חדה היא כראוי וכיאות.

עוד השוחט עומד שבע רצון לפני המגיד, והנה המגיד מפתיעו ואומר לו דבר שמעולם לא נשמע ממנו: הלא לפני שנים רבות, בעודך צעיר לימים, כשלמדת את מקצוע השחיטה קיבלת מרבך 'כתב קבלה' בו ניתנת לך הרשות לשחוט בקהילות ישראל! הנהן השוחט בראשו כמסכים, ואף הוסיף בענווה מעושה: אין כתב הקבלה שבידי כשאר כתבי הקבלה שיש בידיהם של שוחטים אחרים, ששלי מפואר הוא ביותר ומעוטר בחתימותיהם של גדולי הדור שעבר אשר כבר שבקו חיים לכל חי; כתב הקבלה שלי הוא חתום על ידי גאונים אדירים ומצוקי ארץ אשר האירו את העולם בחיי חיותם, ושפתותיהם דובבות עד עצם היום הזה.

שמע זאת המגיד ואמר: אם כך, בדין הוא שאף אני אוסיף עליו את חתימתי שלי! כיהודה ועוד לקרא אף אני אבוא בכתב ידי ואצטרף בהורמנא

הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל זי"ע נולד בשנת תק"ל, לאביו הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנאביל המאור עיניים זי"ע.

המגיד הק' ממעזריטש גילה לאביו רבי נחום כי בבנו הנוולד שוכנת נשמה גבוהה מעולם התיקון.

ברבות הימים נשא לאשה את בתו של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין ונולדו לו ממנה שלשת בנים הגדולים הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל, רבי משה מקאריסטשוב ורבי יעקב ישראל מטשערקאס, וכן בת אחת שנישאה להרה"ק רבי יחיאל מיכל מיאמפאלי. בזיווג שני נשא את בתו של הרה"ק רבי דוד לייקעס והוליד ממנה את חמשת בניו הקדושים הרה"ק רבי אברהם מטריסק, רבי דוד מטאלנא, רבי יצחק מסקווירא, רבי נחום ממקארוב ורבי יוחנן מרחמיסטריווקא זי"ע, מהם נפוצה החסידות ברחבי רוסיה ואוקראינה.

צדיקי דורו נהרו מכל העברים להסתופף בצילו, והתבטאו גדולות על כוחו הכביר בתיקון נשמות החיים והמתים, נודע גם בעבודתו הק' לפרנס את הצדיקים הנסתרים.

נתבקש לשיבה של מעלה ביום כ' באייר תקצ"ח ומנוחתו כבוד באנאטיווקא הסמוכה לקיוב, שם איוה משכבו בסמוך לצדיק נסתר שנפטר שם משנים קדמוניות.

הותיר אחרי ברכה את שמונת בניו הק' ואת ספרו הק' ליקוטי תורה, שהרה"ק מצאנו זי"ע כתב עליו ידעתו כי לא באתי לאחד מיני אלף לסודו הכמוס בתוכו.

השוחט שלא היה תוכו כברו

היה זה כדבר המתבקש מאליו באותה שעה שהמגיד הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זיע"א הגיע אל אותה עיר ואם בישראל, שהשוחט המקומי יבוא ויראה את פני הקודש כשסכין השחיטה שבידו, למען יביט המגיד בסכין ויחוה את דעתו הטהורה עליה, כאשר היה דרכו מימים ימימה.

כי אכן כך היה דרכם של רבים וטובים מצדיקי קמאי שעם בואם לעיר אחרת היו רגילים לבקש לראות את סכין השחיטה, כשטעמם ונימוקם עימם בראש ובראשונה לגדור גדר ולעמוד בפרץ לבדוק בעצמם האם השוחט אכן ראוי לאותה איצטלה ויודע את מקומו 'העמיד' סכין שחיטה כראוי. מבקשים היו להציל את כלל ישראל משוחטים שאינם הגונים או שאינם בקיאים דיים במלאכתם, ואינה דומה שמיעה לראייה, כשהם בכבודם ובעצמם בודקים את הסכין ורואים את אשר לפניהם.

על אחת כמה וכמה שהיו נוהגים הצדיקים כך בשעה שהיו באים לאכול משחיתתו של אותו שוחט שלעירו הם הגיעו. אמנם היו צדיקים שלעת נסיעתם ממקום למקום היה מצטרף לפמלייתם השוחט הקבוע שלהם, שכן מסורת בידם הייתה שלא לאכול אלא משחיתתו של אותו

מתחת ידם, שבעטיים עוסק איש מפוקפק זה במלאכת קודש שאינה מתאימה לו.

צערם של הצדיקים הגיע אלי, וזו היא הסיבה שצירפתי את חתימתי על כתב הקבלה, כמי שאומר: אני הוא זה שסומך את ידי על שוחט זה, ובכך פטרתי את צדיקי הדור הקודם מאחריות על שוחט זה. בכך, שהסרתי את עול האחריות מעל שכמם, עשיתי להם טובה שאין בדומה לה בעולמות העליונים ועתה ינוחו בשלום על משכבם.

אמנם מכיון שנטלתי את האחריות על שכמי, הוטל עלי כמובן חובה גדולה לתקן תיקון גדול אודות שוחט זה ולהרים מכשול מדרך כל באי שער עירו האוכלים את שחיטתו. התעצמתי בעבודתי מאוד, וזה עתה, בטבילותי המרובים פה בנהר, הצלחתי בחסדי השי"ת להביא את הדבר על תיקונו.

אדהכי והכי נסעה העגלה והגיעה אל העיר בה התעתדו להיות בשבת. בסיעתא דשמיא זכו המגיד ופמלייתו למצוא אכסניה הגונה בה שהו במשך כל השבת המרוממת. והנה כמה שעות לאחר מוצאי שבת, כשהמגיד כבר היה בדעתו להסב אל סעודת מלוה מלכה, לפתע הופיעה באכסניית המגיד, משלחת בהולה של כמה מבני אותה העיר שעזב המגיד בערב שבת, ודמעתם על לחיים. בערב שבת נפל השוחט של קהילתם למשכב והוא שוכב חולה אנוש, ועתה הם מבקשים כי המגיד יתפלל לרפואתו.

תחילה החריש המגיד ולא אמר להם כלום. לאחר דקות ארוכות פתח המגיד ואמר: אם אכן השוחט בעירכם חולה ואינו יכול למלא את תפקידו, אחזור לעירכם ואמנה לכם שוחט אחר, כדי שהעיר הגדולה לא תיוותר ללא שוחט. כך אכן היה, והמגיד נסע יחד עימם ולא זו משם עד שהעמיד עליהם שוחט שתוכו כברו שיעשה את מלאכתו באמונה כדת וכדין.

(ספיר ויהלום פר' תרומה פ"ג - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

לנסוע אל העיר האחרת ולהתארגן שם כראוי, סבר רבי דוד כי סדר הטבילות יהיה מהיר ביותר. אכן הוא עצמו ירד וטבל בנהר, עלה ונסתפג במהירות, ולאחר זמן קצר כבר היה חזרה בתוך העגלה. אלא, שלמרבח הפלא, המגיד עצמו התממה עוד ועוד בתוך הנהר. במשך שעה ארוכה טבל המגיד שוב ושוב באופן שכלל לא התאים להנהגתו הקדושה משכבר הימים.

גם כעת הבין רבי דוד כי טבילות מרובות אלו הם חלק בלתי נפרד מכל שרשרת המעשים שוחט רע מעללים, וזו כמובן גם הסיבה לעזיבה הפתאומית של האכסניה ביום שישי אחר הצות. ואכן, לאחר טבילות אלו, כשעלה המגיד מהנהר הוא פתח וסיפר לבנו רבי דוד, כמגלה טפח ומכסה טפחיים, את סיפורו של השוחט, שהשתלב עם כל מאורעות היומיים האחרונים.

שוחט זה, מלפנים היה איש כשר וישר, והליכותיו תאמו את המתבקש משוחט בישראל. זו הסיבה שעל כתב הקבלה של השוחט היו חתומים גדולי הדור הקודם שאכן בדקו וידעו שהאיש ראוי לאות איצטלה. אלא שברבות הימים נתפס השוחט למעשים מכווערים, ויצא לתרבות רעה רח"ל. השוחט עשה ככל אשר חפץ, ולא היה תוכו כבירו. שבעוד שכלפי חוץ העמיד השוחט פנים כאילו הוא ראש שמים ומדקדק במצוות, הרי שאליבא דאמת היו שבע תועבות בליבו וכל מעשיו מקולקלים ביותר.

חזות זו העמיד השוחט כדי שהוא יוכל להמשיך במלאכתו, מלאכת הקודש של השחיטה, ביודעו היטב כי אילו יתגלה קלונו ויוודעו מעשיו האמיתיים, ידחו אותו תיכף ממשרתו והוא לא יוכל להמשיך ולהתפרנס בכבוד ובהרחבה כהרגלו.

אלא שמעשיו של השוחט הטרידו את מנוחתם של כל אותם קדושי עליון, גדולי הדור הקודם שחתמו לו על כתב הקבלה. בכל פעם ששוחט זה היה עוסק במלאכת השחיטה, היו צדיקי אמת אלו כואבים ומצטערים מאוד על המכשלה שיצאה

עבורך? נענה רבי דוד ואמר את אשר אמר לו בעל האכסניה כי הוא מכין עבורו דג קטן וסיר של נזיד ירקות.

התהרהר המגיד ושאל את רבי דוד: רואה אני שזו סעודה נאה ומתוקנת היטב! האם זו סעודה המספקת גם עבורי? קפץ רבי דוד ואמר בשמחה רבה: בוודאי! בעל האכסניה הכין את הסעודה בעין טובה ובמידה מרובה, עד שכמה אנשים יכולים לאכול ממנה כדי שבעם ואף להותיר כראוי. הנהן המגיד ואמר: יסלחו נא מכיני הסעודה הבשרית, כי דומה עלי שמוטב לי לאכול יחד עם בני את סעודתו של.

ויהי ממחרת, לאחר תפילת שחרית, חזר המגיד וביקש שיכינו בעבורו סעודה בשרית, אף היא מבשר שנשחט בשחיטת השוחט המקומי. אלא שאותה התרחשות מאתמול חזרה ונשנתה שוב למרבה הפלא: רבי דוד ביקש שיכינו עבורו סעודה שאינה בשרית, וברגע האמת, באמתלה שאינה ברורה, זנח המגיד את הסעודה שהוכנה עבורו ופנה לאכול יחד עם רבי דוד את מה שהכינו עבורו.

באותה שעה הבין רבי דוד כי אביו המגיד עסוק כאן בעניינים רמים ונשגבים. ברור שאף הוא יודע היטב את טיבו של השוחט, שהרי זה לו שתי פעמים שבסופו של דבר אינו אוכל מהבשר של אותו שוחט, בתירוצים שונים ומשונים. אך מאידך גיסא, תמה רבי דוד, מה פשר כל אותם קירובים שאביו קירב את השוחט. הבין רבי דוד כי עתיד הוא כפי הנראה לראות דברים נוספים בענין, ושמא בסופו של דבר תתבהר לה התמונה לאשורה.

כשעתיים לאחר הצות יום השישי התנער לפתע המגיד מטשרנוביל ממקומו והודיע בפתאומיות כי נוסע הוא לעיר אחרת. המגיד לא פירט ולא הסביר טעמו של דבר, אלא הודיע בפסקנות כי הדבר מנוי וגמור עימו שאין בדעתו לשבות את השבת פה בעיר, כפי שאכן סבור היה בתחילה, ולכן עליהם לעשות את דרכם כעת אל אחת הערים השכנות ולהתארגן שם לשבת.

המגיד ביקש להזמין את בעל האכסניה והתנצל לפניו כי מטעם הכמוס עמדו הוא נאלץ לעזוב עתה בפתאומיות את העיר, וכי הוא מבקש שיסלחו לו על הטירחו, ובוודאי הוא עוד יבוא וישלים את הביקור בהזדמנות אחרת. בעל האכסניה, שחסיד מובהק היה, דמעות נצצו בעיניו אך הוא השיב למגיד כי דבריו קודש בעיניו וכי הוא עצמו יסייע לעושים במלאכה לארוז את החפצים ולהתארגן לקראת הנסיעה. המגיד שמח מאוד ובירכו בברכות רבות.

בעיצומה של הדרך אל העיר האחרת בה תכננו לשבות את שבתם, הבחין המגיד בנהר רגוע המצוי למרגלות ההרים. פתח המגיד ואמר לרבי דוד: בני יקירי, נהר זה הזדמן לנו בדרכנו כדי שנטבול בו לכבוד שבת קודש! עצרו המגיד ואנשיו את העגלה, והמגיד ירד לטבול בנהר. אף רבי דוד עצמו, לפי הוראת אביו, ירד לטבול בנהר. היות ומצויים היו על אם הדרך, והיות והזמן היה קצר והמלאכה מרובה, שהרי עליהם עדיין

והחזקת בו

לעצמו מה יעשה בכדי ליישב את הקושיא עתיקת היומין "כסף מנלן"? אף אם הבנים שמחה, אשתו הצדקנית של ר' חיים, שתמיד רגילה היתה לחיים של הסתפקות במועט, וכך גם חינכה את ילדיה, עמדה אובדת עצות מול ילדיה המתבגרים בביתם. דקדוקי עניות מעולם לא הפרו את השמחה במעונם, אולם עתה, משמוגייעים לפרק 'האיש מקדש', וכדרכם של הורים יהודיים הם נושאים עיניים למרום ומתפללים לזכות לברכת 'שהשמחה במעוננו', מה יוכלו עשות כשהמחסור בממון הוא זה המעכב את הכנסתם לחופה. ילדים מצויינים להם, כשרוניים ומוצלחים, אבל חסרי פרוטה לפרוטה עבור הוצאות חתונה.

מתוך צערה הגדול על הילדים, פנתה האשה ואמרה אל בעלה: "הנה כל העולם נוסע לראדזימין, אל רבינו הקדוש, ונושעים שם מצרתם. זה שהמתין שנים ארוכות, מתברך בילדים. יהודי שהפריץ מתנכל לו, זוכה לישועה. פלוני שמצבו הרפואי קשה, מתרפא והולך על משענתו. כל אחד, באשר הוא שם, מתברך בישועות ובחסדים מן השמים. ואילו אתה, שחסיד נאמן ומובהק אתה לצדיק הקדוש וזכית להיות מאנשי שלומו הקרובים, הייתכן שתחיה כל חיך בדחוקות, עד כי ילבינו שערות ראשך ותקפוץ עליך זקנה בטרם עת. הבט נא סביבך, ראה את הצאצאים אשר הגיעו ברוך ה' לפרקם, ואין לנו אפילו את הרובל הראשון לצורך הגדוניה. מוכרח הוא הדבר שמעולם עדיין לא הזכרת

אצל הצדיק את ענייני הפרנסה. אמנם דורש תורה וחסידות אתה, ומעולם לא הטרחתך על מילי דעלמא, אולם עכשיו באו מים עד נפש. חובת האב על בניו להשיאם רובצת עליך, עליך לעשות כל טצדקי שבעולם כדי להשיא את הילדים, והעצה היחיד שיש לנו היא שתפנה אל הצדיק שיפעל לך ישועה ממרומים.

ר' חיים מקשיב היטב לדברי אשתו ומבין היא כי הצדק עמה. מסכים הוא תיכף לנסוע לראדזימין. אלא שעם בוואו, כמו שכה כלל ועיקר מכל אשר נתבקש. כל מחשבותיו של ר' חיים תפוסות היו בענייני עבודת ה', ולא נשאר אצלו פינה אחת לדברים שבחולין. שהה ר' חיים אצל הרבי משך זמן מה, ולא הזכיר אצלו מאומה אודות הסיבה שבעבורה נשלח לשם.

רק בשעה שעשה ר' חיים את דרכו בחזרה לעיר מגוריו וורקא, נזכר לפתע בבקשה אשר פרחה מזכרונו. ר' חיים החל מהרהר בלבו וחשב: איך אשוב אל ביתי, מבלי שהזכרתי את המועקה שבביתנו בפני הצדיק. נמלך ר' חיים בדעתו והחליט שהוא חוזר תיכף ומיד לראדזימין. עשה ר' חיים את דרכו חזרה, הגיע

אל בית הרבי ונעמד בין הקהל אשר בא לשחר את פני הצדיק, והנה הוא שוב על מפתן חדר הרבי.

מביט בו הסבא קדישא ואומר: "חיים רחמיא, הן זה עתה נפרדת לשלום, ומה הביאך הנה שוב". נענה ר' חיים ואמר בקול שבור: רבי, הלוא גלוי וידוע לפניכם, שמעולם לא הטרדתי אתכם בבקשות בענייני גשמיות. אולם בפעם הזאת הפצירו והזהירוני בני ביתי, לבל אשכה להזכיר אותי ואותם לפני הרבי, כי הפרנסה קשה עד מאוד, והילדים שהגיעו לפרקם מסתובבים בבית... אמנם, השבח להשי"ת, ברוך הוא וברוך שמו, אשר לא עזב חסדו מאתנו וכולנו חיים, ברוך ה', אך אובדי עצות אנו מאין יבוא עזרונו להעמיד חופות לילדינו.

הביט בו הרבי ושאל: חיים, הלוא מושך נרות אתה, וכי אין בכך פרנסה? נענה ר' חיים ואמר: מלאכה זו, כפי שאני עושה אותה, אינה נחשבת פרנסה. 'מושכים' קצת נרות מתוך השעווה ומוכרים אותם בעד פרוטות מועטות, והרווח הדל אין בו אפילו כדי פת במלח ומים במשורה די צרכי משפחתי הגדולה. אכן, המשיך ר' חיים ואמר: אילו היו בידי כמה מאות רובלים, אזי הייתי מייצר כמויות גדולות של נרות מסוגים שונים,

באותם ימים בהם אור החשמל לא היה בנמצא, האור היחיד אשר היה יכול להאיר את חשכת הלילות היה אורם של נרות השעווה. האש שבערה על הפתילה הדקיקה גירשה הרבה מהחושך, וכך היו יכולים ללמוד או לעבוד בשעת הלילה.

ייצור נרות השעווה היה פרנסה יהודית טיפוסית. לא היו צריכים לכך בתי חרושת גדולים או מכונות תעשייתיות, ידע סודי כלשהוא או מיומנות מקצועית. באמצעים פשוטים בהחלט, ביתיים ומצויים, היה כל אחד יכול לפתוח במלאכת ייצור נרות השעווה. כל מה שהיה עליו להשיג הוא קערת ברזל גדולה, אותה היה ממלא בשעווה ומרתיחה על האש, סליל חוט פשתן ארוך, ותו לא. את החוט הקצוץ לפי מידת אורך הנר הרצוי היו מטבילים בתוך השעווה הרותחת ו'מושכים' אותה החוצה, כשהחוט הופך לפתיל שעליו שעווה. השעווה הייתה מתקררת, והנה לפנינו נר שעווה דקיק.

למותר לציין שעשירות גדולה לא הייתה מנת חלקם של העושים במלאכת ייצור השעווה. כל נר היה נמכר בפרוטות עלובות ממש, כמעט כעלות חומר הגלם לייצור הנרות. השכר טירחה על העבודה היה זעום ביותר, אך מה יעשה יהודי אביון המבקש להביא פרנסה לביתו ואין לו את היכולת לעשות מלאכות מורכבות יותר. הייתה זו עבודה נקייה שפרנסה את בעליה בצמצום רב.

בעיר וורקא שבפולין התגורר החסיד ר' חיים, איש תמים וירא שמים מרבים, אשר היה עוסק במלאכה זו ומכאן קבל את כינויו: "חיים ליכט-ציהער", שתרגומו משפת האידיש הוא: "מושך הנרות", יען שכאמור צורת עשיית הנרות הייתה על ידי משיכת הפתילות מתוך השעווה הרותחת.

באמת אמרו: נרותיו של ר' חיים ליכט-ציהער האירו את הלילות בבתי העיר וורקא, ואילו פניו של החסיד ר' חיים היו מאירים עוד יותר. איש שמח וטוב לב היה, כל מחשבותיו היו סביב תורה ותפילה וקיום המצוות, ואף בשעת עשיית מלאכתו, היו רק ידיו עושות במלאכה, ואילו ראשו היה מהרהר בדברי התורה אותם למד ומחשבותיו משוטטות בעולמות רוחניים. עושה היה מלאכתו עראי, ותיכף משסיים את כמות הנרות הנדרשת היה פונה אל בית המדרש ועוסק בתורה במשך שעות ארוכות.

חסיד מובהק היה של הסבא קדישא הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין זיע"א ובית מדרשו

של הרבי היה מקור חיותו. בכל חג ומועד, ואף בשאר שבתות השנה, היה נוסע להסתופף בצילא דמהימנותא. מאושר היה כשניתנה לו ההזדמנות לנסוע לראדזימין, ממוש חיי, שכן במחיצתו של הצדיק הנשגב היה מתרומם ומתעלה למדרגות רוחניות גבוהות. מאושר היה להמנות על המקורבים ובאי ביתו של הצדיק, ושפע רב של חסידות שאב ממעיינות הנצח.

הימים חלפו במהירות, כשר' חיים ממשיך להתפרנס בדוחק מייצור נרות השעווה. העניות לא עזבה את ביתו אף לא לרגע אחד, בקושי רב היה בידו לכלכל את ילדיו, אך עם זאת היה ר' חיים שמח בחלקו. כל עוד יש לו לתת לחם לפי הטף ובגד ללבוש, מה הוא צריך יותר. מאמין הוא בבורא עולם הן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כנים, שבדודאי דואג לו ולטפלי התלויים בו לכל צרכיו, ומה לו לדאוג דאגת מחר.

עם הזמן הילדים הקטנים בגרו והגיעו לפרקם, גדיים נעשו תיישים ובא מועד לשמוע להם נכבדות ולהולכים לחופה. אלא שהשדכנים הסבירו לר' חיים באר היטב שבלעדי נדוניה הגונה לילדיו יחד עם סכום כסף נאה להוצאות החתונה ומגוריו הזוג, אין להם עבור מה להציע לו שידוכים, שכן זהו תנאי קודם למעשה בכל שידוך ושידוך. ור' חיים, יושב ומהרהר

**עם שלוש מאות הרובלים,
הניח ר' חיים יסוד איתן למסחר
רחב בנרות השעווה. השקיע
את הכסף בחומרי גלם, מהם
ייצר נרות בכמויות גדולות. את
תוצרתו מכר לסיטונאים בעיר
הבירה ורשה ובערים הגדולות.
בברכתו של הצדיק, שלח ה'
ברכה במעשי ידיו, והוא התעשר
עושר גדול. למשפחתו הגדולה
הייתה הרווחה, זכה להשיא את
צאצאיו בכבוד ולראות מהם
דורות של נחת**

מסר מספרי אביר יעקב לפרשת השבוע

אם הפריץ יחזיר לך את שטר החוב שתכתוב. בלעדי זאת, אל תחזיר את הכסף!

רק חזר ר' חיים לוורקא, והוא שומע כי כבר כמה פעמים הגיע אל ביתו שליח מיוחד מאת ראש העיר, המבקשו לסור אליו בדחיפות. נחפז ר' חיים אל ראש העיר, והנה הוא מקבלו בשתי ידיים, שמח אתו כמו עם ידיו ותיק ונכבד, ופותח מיד בשאלה: חיים, אמור נא לי בבקשה: מי הוא אותו יהודי זקן שמציק לי כל לילה בחלום ביעותים בדרישה שאלווה לך כסף? הוא מביט בי בעיניים כה מפחידות, עד כי הנני כמעט מת מרוב אימה... הוא מצווה עלי כי את הסכום של שלוש מאות רובל אשר הפקיד יהודי בידי מת ולא הניח אחריו יורשים. אלא שהזקן מזהיר אותי שאת הכסף הזה עלי להלוות לך, ואם לא אציית, יהיה גורלי רע ומר. אמור נא לי, חיים, האם לפחות תחזיר את ההלוואה?

זכר ר' חיים את דברי הרבי ואמר: אם הפריץ יחזיר לי את שטר החוב אשר אחתום, כמובן שאחזיר את החוב! בוודאי שיהודי מחזיר חובות, אלא שתנאי קודם למעשה הוא: החזרת השטר חוב, ובלעדי לא אחזיר אפילו פרוטה אחת.

הנהן הפריץ בראשו ואמר: ברור שבלי שטר חוב אין מחזירים חוב, ותוך כדי דיבורו שלף את ארנקו, ספר סכום של שלוש מאות רובל, הושיטו לר' חיים שתיכף ישב, כתב וחתם שטר חוב על ההלוואה הגדולה.

לאחר ימים אחדים, ביקש הפריץ לעשן סיגר. מתוך פיזור נפש הוציא מכיסו פיסת נייר, גלגל אותה, הצית בה אש והדליק באמצעותה את הסיגר. פתאום נרתע לאחור כמו מכת קורנס נחתה על ראשו, הלמה ההכרה כי הנייר בו השתמש, לא היה אלא שטר חוב! השטר של היהודי חיים ליכט-ציהער. אלא שכבר מאוחר היה מכדי לעשות משהו. מכל השטר לא נותרו אלא כמה פירורי אפר עשנים...

מרום בושה, השתיק ראש העיר את כל הסיפור. הוא זכר היטב את הסיכום עם הלווה ולכן לא תבע מעולם את החוב מאת ר' חיים. כספו של היהודי המת שהגיע לפריץ חזר לאחיו היהודים.

עם שלוש מאות הרובלים, הניח ר' חיים יסוד איתן למסחר רחב בנרות היעושה. השקיע את הכסף בחומרי גלם, מהם ייצר נרות בכמויות גדולות. את תוצרתו מכר לסיטונאים בעיר הבירה ורשה ובערים הגדולות. בברכתו של הצדיק, שלח ה' ברכה במעשי ידיו, והוא התעשר עושר גדול. למשפחתו הגדולה הייתה הרווחה, זכה להשיא את צאצאיו בכבוד ולראות מהם דורות של נחת.

על הפסוק (ויקרא כה לה): 'וכי ימוך אחיך וימטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך', פירש רבינו האביר יעקב זיע"א שיש בו רמז עד כמה גדול זכותו של העוזר והמסייע לעניים, שמשול הוא הדבר לנתינת חיים עבור העני, שמחמת עניותו הרי הוא חשוב כמת, ועל כך בא שכתוב באופן של מדה כנגד מדה, שאף הוא זוכה בחיים ואריכות ימים.

ואלה דברי רבינו בספרו 'פתוחי חותם': אפשר לרמוז להמחזיק ביד ישראל אשר מטה ידו, שכתוב גדול לאין קץ שכתוב הוא, שהקב"ה עושה מדה כנגד מדה, והמחזיק בידי ישראל המן, הצילו מן המיתה, לפי שעני חשוב כמת, ונמצא זה נתן לו חיים, גם הקב"ה מוסיף לו חיים, מדה כנגד מדה, הוא הוסיף - יוסיפו לו חיים. וזה מאמר רז"ל (שבת קנו): כמו שדרשו על פסוק (משלי ב, ב), אפילו ממיתה טבעית. וזהו שכתוב 'וכי ימוך אחיך וגו' והחזקת בו', כמו שגרמת לו חיים, גם אתה, אם היו ימיך קצרים דרך ארעי כמו הגר, עכשיו תחזור להיות תושב, ועוד 'וחי עמך' יוסיפו לך חיים על חיים.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

נוסע לוורשה ומוכר לסוחרים. השוק לבטח היה מקבל בהתלהבות את תוצרתי, כי המבינים משבחים מאוד את עבודתי. אולי כך הייתה פרנסתי מצויה. אולם הבעיה היא שאין לי את הכסף להשקיע. לא נותרה לי ברירה אלא לייצר מעט נרות ולחיות חיי דחק.

התעניין הרבי: וכי אין אתה יכול לקבל הלוואה כדי להתחיל לסחור? התפלא ר' חיים ואמר: מי הוא זה אשר יעניק לי אשראי של כמה מאות רובלים וילוה לי כסף, הלווה כל בני העיר מכירים אותי כאביון מרוד, ואיש לא יסכים להניח מעותיו על קרן הצבי. הנה המלווה המפורסם בעירנו, הוא הפריץ, המכהן גם כראש העיר, אלא שהוא מלווה את מעותיו בריבית רק לסוחרים גדולים ושועי ארץ, ולא לאיזה 'מושך נרות', יהודי דלפון.

שמע הרבי את דברי ר' חיים ואמר לו בהחלטיות: אם הפריץ מלווה כסף, בוודאי שהוא ילווה גם לך. עליך איפוא לנסוע עתה לביתך בוורקא, ותכף ומיד ללכת אליו ולבקשו שילווה לך סך שלוש מאות רובלים. הרבי הושיט לר' חיים את ידו ופטרו לחיים ולשלום.

מאושר ובטוח בהצלחתו בחסדי ה' ובזכות הצדיקים, נכנס ר' חיים אל ביתו בוורקא וסיפר לאשתו על השיחה שהיתה לו עם הרבי, לבש את בגדי השבת המכובדים, ויצא מיד אל ארמונו של הפריץ ראש העיר.

הפריץ ראש העיר, הביט ביהודי העומד לפניו והאזין בתשומת לב לבקשתו. אולם כאשר שמע את הסכום המבוקש, התפלא מאוד: שלוש מאות רובל, הם הון עצום! לשם מה זקוק 'מושך נרות' לסכום כזה? ור' חיים פתח והסביר בביטחון רב: מושך נרות וותיק אנכי, ולנרות מתוצרתי יצאו מוניטין של איכות. יש להם ביקוש רב, אלא שאיני מצליח לייצר די הצורך, כפי שהשוק תובע. אם יהיה לי כסף להשקעה, אפתח בית מלאכה בוורקא, אייצר כמויות גדולות של נרות משובחים, ואת הסחורה אמכור לסיטונאים בוורשה ובערים השכנות. כך תהיה לי פרנסה טובה, וכמובן אוכל לפרוע בשמחה את ההלוואה.

ראש העיר נשמע משועשע, ואמר: החזון, לחלוטין, נשמע לא רע, אלא שבטרם אסכים להלוות לך עלי לשאול ולברר עליך, שהרי לעניים ואביונים איני מלווה כסף שהופך מהלוואה לצדקה. אבדוק איפוא את יושרך ואת מצבך הפיננסי, וכבר בימים הקרובים אשיב לך תשובה.

עוד באותו יום, כאשר נפגש ראש העיר עם אחד מפרנסי הקהילה היהודית בעיר ורקא,

נתגלגלה השיחה אודות ר' חיים ליכט-ציהער. משום מה, הבין הפרנס כי מדובר בבירור אודות בקשתו של היהודי האביון להקלה במיסים, והוא רצה "לעשות לו טובה" ולשכנע את הפריץ לוותר לו על חובותיו לעיר. פתח הפרנס ותיאר לפניו שמדובר באיש קבצן, אביון שבאביונים, מטופל בילדים, איש חסר כל, מעודו לא לבש בגד כראוי ואפילו לחם יבש אין לו לשווע...

אם בשיחתו עם הפרנס לא הסגיר הפריץ את מחשבותיו, אולם כאשר ר' חיים חזר אל ראש העיר כדי לשאול אותו בדבר ההלוואה שביקש, החל הפריץ לחרף אותו ולביישו במילים בוטות. הפריץ הרעים עליו בקול וצעק: זו חוצפה של קבצן שמנסה ללוות אצלי שלוש מאות רובל, שרצונם להוציא ממני כסף כביכול להלוואה ואין בדעתם להחזיר!

ר' חיים יצא מהפריץ בפחי נפש, ונסע לראדזימין. היטב חרה לו על הפריץ שאינו עושה את דברו של הצדיק! לא די שאינו מעניק את ההלוואה, הנה עוד צועק עליו ומביישו...

כשמע הרבי מראדזימין את דברי ר' חיים ליכט-ציהער, הקפיד מאד וקרא: מה לך מטריח כאן שוב ושוב?! אם אמרתי פעם אחת כי הפריץ ילווה לך שלש מאות רובל, יכול אתה להיות סמוך ובטוח שהוא אכן ילווה. ענינך תראינה כי הפריץ בכבודו ובעצמו עוד יבקש ממך שתלווה ממנו את הכסף! ברם, אני מזהירך, כי בבוא העת תחזיר את החוב רק

ר' חיים מקשיב היטב לדברי אשתו ומבין היא כי הצדק עמה. מסכים הוא תיכף לנסוע לראדזימין. אלא שעם בואו, כמו שכח כלל ועיקר מכל אשר נתבקש. כל מחשבותיו של ר' חיים תפוסות היו בעיני עובדת ה', ולא נשאר אצלו פינה אחת לדברים שבחולין. שהה ר' חיים אצל הרבי משך זמן מה, ולא הזכיר אצלו מאומה אודות הסיבה שבעבורה נשלח לשם.

נוצוב ועימוד: שוקי קטר

לתגובות ולהצטרפות לקבלת הגליון במייל: newsletter.mechubarim@gmail.com

מלוך יקירין ויהודשים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי חזקוני אביהוצרא שליט"א

מִי־הָתָא

חֲזַק־תָּא

חֲזַק־תָּא דְאֲזַר־יִתָּא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

מרבי שמעון בר יוחאי - נלמד עצה כיצד לחיות עם ניסים ושיישארו הזכויות בשלימותם

איש חי ע"ה כי הדבר תלוי בדבר אחד - האם אוהב לעשות חסד חנינם עם הבריות, ואם עושה להם הצדיק טובה אף אם לא יהיה לו עצמו שום טובה והנאה מכך, נוהגים עמו מידה כנגד מידה ממנו ויעשה לו הקדוש ברוך הוא ניסים ונפלאות בתורת צדקה ומתנת חנינם כפי שעושה הצדיק הזה טובות לאחרים חנינם, ולא ינכה לו ה' מזכויותיו.

רשב"י עשה חסד חנינם ותיקן דבר בלי הנאה כלשהו לעצמו

הוא הדבר שחפץ התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה שלא ינכו לו מזכויותיו מאומה, לאחר שנעשה לו נס כשהתחבא במערה במשך י"ב שנים ונבראו בשבילו החרוב ומעין המים, וכן ניצול שם מרודפיו, ולאחר הי"ב שנים בטלה הגזירה, לפיכך טיהר את עיר טבריה מטומאתה כשסימן מקום הקברים, וכך יוכלו הכהנים לעבור בעיר זו, ואף שרשב"י עצמו לא היתה לו טובה מכך שהרי לא היה כהן, ובכלל לא דר בעיר זו, כך שלא הייתה לו מזה שום הנאה, אכן בפעולותיו הברוכים פעל שיתנהגו עימו משמי שמיא מידה כנגד מידה וכך זכה לנס בחסד ורחמים מבלי שינכו לו מאומה.

וממנו הלימוד לכל אדם שהרי כולנו חשופים לכל פגעים חלילה, אם כן נחוץ לנו ניסים לחיות בעולם הזה בבחינת על ניסוך שבכל יום עמנו, ואפילו אין בידינו זכויות, ולכן גם אם היינו חפצים שינכו חלילה מזכויותינו לא היה באפשרותנו שהרי מה אנו ומה חיינו, אם כן מה נעשה ונחיה, מי יעמוד לנו בפרץ. תשובה לדבר למדנו בפעולות שנקט הרשב"י הקדוש, שכאשר עושה אדם טובה למישהו אחר ואין בידו הנאה מזה וכל חפצו בדבר הוא להיטיב לאחר, זוכה שמן השמים מתעוררת מידת הרחמים להשפיע עליו מתנת חנינם בחסד וברחמים ישועה ושמירה מכל רע, ואם יש בידו זכויות יישארו הם בשלימותם מבלי שינכו לו מהם.

בתורת צדקה ובשל כך אינו מנכה מהזכויות, כי הניסים לא ניתנו תמורת הזכויות, וזהו כוונת הפסוק (תהלים כד ה) 'ישא ברכה מאת ה', וצדקה מאלהי ישעו'.

העצה לעשות חסד חנינם עם הבריות ובכך זוכים לניסים בתורת צדקה

במה תלוי הדבר, הכיצד יזכה אדם לניסים בתורת צדקה ולא ינכו לו מזכויותיו. מבאר הבן

מובא בגמרא (שבת לג:) על רבי שמעון בר יוחאי, שכאשר יצא מהמערה אמר הואיל ואיתרחיש ניסא ניזול ואתקין מילתא, ומבאר רבינו הבן איש חי ע"ה (בן יהוידע שם), על פי מה שאמרו חז"ל (שם לב.) אם עושין לו נס מנכין לו מזכויותיו, אך ישנם צדיקים שנעשה להם כמה וכמה ניסים ואין מנכין להם מזכויותיהם, וזאת שהקדוש ברוך הוא עושה להם ניסים ונפלאות

מִילְתָּא דְפְלִיָּאָה

מאן פני האדון ה' - דא רבי שמעון בר יוחאי

צדיקים רבים היו לבני ישראל במשך הדורות, מהם מפורסמים יותר בצדקותם ומהם אשר מעלתם נסתרה מעין כל ועבודתם גלויה היתה בעיקר בינם לבין בוראם, אך אלו שבולטים הם מבין כולם הם אלו שנקראו בשם מיוחד המלמד על מעלתם המיוחדת על פני אחרים. יתרים על אלו הינם הצדיקים שנקראו - לא פחות ולא יותר - על שמו של הקב"ה, ואת פנימיות הענין נבאר בעזר השם.

כך מצאנו גם אצל התנא רבי שמעון בר יוחאי עליו נאמר בזוה"ק (ח"ב לח.) 'יראה כל זכורך את פני האדון ה' (שמות לד כג), מאן פני האדון ה', דא רבי שמעון בר יוחאי, ובאמת אצל רשב"י מצאנו את הכינוי 'אדון' אף בתלמוד במסכת סנהדרין (צח.): 'ר' יהושע בן לוי אשכח לאלהיו דהוי קיימי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון בן יוחאי אמר ליה אתינא לעלמא דאתי אמר ליה אם ירצה אדון הזה, ומזה משמע שאכן היו לו לרשב"י כוחות עליונים ונשגבים ביותר עד שברצונו היה הדבר תלוי אם יבוא ריב"ל לעולם הבא, והטעם שנקרא 'פני האדון' ככתוב בזוה"ק נראה שהוא מטעם שזכה לצלם אלוקים על פניו ומעלתו ניכרת היתה לעין כל.

את פנימיות הענין מסביר רבנו בחיי וזה לשונו: 'וטעם הדבר בכלום כי הדבק בדבר נקרא על שם הדבר שידבק בו, ונקרא השליח בשם השולח, ומזה מצינו שהמלאכים נקראים בשם המיוחד במקומות מן הכתובים, וכענין שכתוב (בראשית יח ג) 'ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה' שהוא מלאך ונקרא בשם המיוחד וכמו שבארתי שם, וכן (שם יט כד) 'וה' המסיר' שהוא גבריאל לדעת רז"ל 'מאת ה' מאת הקב"ה'.

לעתידי לבא - כך כתוב בגמרא (ב"ב עה:)- 'עתידי צדיקים שיקראו בשמו של הקב"ה שנאמר (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ועפ"י דברי הרבנו בחיי יובן שלעתידי לבא יהיו כל הצדיקים בדביקות שלימה ואמיתית בהקב"ה ומכיון שכך יקראו כולם על שמו.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

ההכרה בשפלות עצמו ובגדלות הבורא - במשנת הרשב"י

המקום ברוך הוא בקיום המצוות, בלימוד התורה ובעבודה שבלב זו תפילה, מתגרה בו יצר הרע ומשפיל אותו מאוד ומוכיח אותו על מיעוט מפעליו ופחיתות ערכו עד שאומר לו שאינו ראוי לקיים המצוה, שכן לא עשה הכנה מספקת כמו הראשונים שהיו שוהים שעה לפני התפילה ושעה אחריה וכדומה דרכי היצר המפותלים. לפיכך, כדי שיוכל לקיים את המצוה בשמחה והתלהבות עליו לקיים 'ויגבה ליבו בדרכי ה' (דה"י ב' יז ו), וכנאמר בקבלת התורה (שמות יט ג) 'במשוך היובל המה יעלו בהר', שבא לרמז שכדי לקבל התורה ולקיימה, על האדם להתרומם ולהגביה עצמו בבחינת 'ויגבה ליבו בדרכי ה' ראשי תיבות 'יובל', ורק כך 'המה יעלו בהר' במעלות התורה והמצוות.

אך לאחר קיום המצוה מכניס היצר הרע בליבו גאווה שקיים המצוה בשלימות וכי שוכנת בו נשמה גבוהה, ובכך מכוון לאבד ממנו את שכר המצוה ע"י שיבוא לגאווה, אך כאן יש לו להשתמש בעבודה השניה שיראה שפלות עצמו וידע כי כל שיעשה אינו נרצה בכך, שכן למה נחשבת עבודתו של בשר ודם לפני מלך מלכי המלכים אשר לו רבוא רבבות מלאכים שרפים ואופנים העושים רצונו בכל רגע, וכל שזכה לפעול במעשיו גדולות ונצורות הוא רק מחמת חסדי הבורא עליו אשר חפץ בעבודתנו דווקא מתוך הבלי העולם הזה ומחשיב עבודת כל יחיד שמשפיעה בכל העולמות לטובה ולברכה, אך מה לו כי יתגאה במה שאינו שלו.

בדרך זו יתכן לבאר בדברי אלקים חיים שנחלקו הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ואחיו הרבי זושא מאניפולי, כי אם עומד קודם המצוה ילך בדרך של התבוננות בגדלות הבורא ויגבה ליבו שזוכה לקיים רצונו של הבורא יתעלה. אך אם עומד לאחר המצוה, אז ישתמש בדרך התבוננות בשפלות עצמו ולא יבוא לידי גאווה בכך שקיים המצוה, וידע בנפשו שבפעם אחרת שיעשה מצוה זו מן הראוי שיעשנה ביותר כוונה והכנה.

הגדולה מחברתה, כי מן הארץ לא נופלים. מאידך יש שפירשו בדברי המגיד ע"ה שכיון שדרך שפלות עצמו היא מדרגה גדולה כי יתכן שייסוג האדם בראותו שפלות עצמו, בחשבו כיצד תערב עבודתו בשמים, ולכן יש לו לאדם לקחת מחשבתו לגדלות הבורא החפץ במעשה האדם הקטן כל כך, וכך יוכל להגיע למחשבה האחרת של שפלות עצמו מול אל גדול ונורא.

נחלקו התנאים איזה התבוננות קודמת

במחלוקת זו נחלקו כבר בית שמאי ובית הלל (חגיגה יב.), בית שמאי אומרים השמים נבראו תחילה, ובית הלל אומרים הארץ נבראת תחילה. ופירש בבאר משה לרבי משה מקו'ניץ ע"ה (בראשית) שדרכם של בית שמאי הייתה להתבונן תחילה בגדלות השמים העליונים ומתוך יבוא להכיר שפלות עצמו, ואילו דעת בית הלל היא שיקדים להתבונן בשפלות הארציות ומתוך כך יגיע להתבונן בגדלות הבורא.

ויש להוסיף ולרמוז בדברי המדרש (ב"ר א טו) שרבי שמעון בר יוחאי סובר השמים והארץ נבראו כאחד, שנאמר (ישעיה מח ג) 'קורא אני אליהם יעמדו יחדו', וביאר רבי אלעזר בנו בכוונת אביו ששניהם שקולים כאחד. ולפי הנ"ל יבואר היטב, שלשיטתו של רשב"י הדרך הראויה בעבודת ה' היא לאחוז בשתי התבוננויות יחדיו, להתבונן גם בשפלות עצמו וגם בגדלות הבורא, ומתוך כך יבוא לעבודת הבורא.

בכך ניתן לבאר את דברי מהרי"ד מבעלזא ע"ה שנתן עצה לקיים דברי שניהם, שבתחילה יתבונן בשפלות עצמו ואחר כך בגדלות הבורא, ואחריה ישוב לראשונה להתבונן בשפלות עצמו נמצא ירא שמים יוצא ידי שניהם.

'גדלות הבורא' - קודם קיום המצוה 'שפלות עצמו' - לאחר קיום המצוה

יתכן ליישב וליישם את שתי המחשבות בדרך נוספת, כי ידוע מספרים הקדושים וכן רואה זאת כל אדם בעת שמגיע לעבוד עבודת

פנימיות ההכנה - ההכרה בשפלות עצמו ובגדלות הבורא

התעוררות האדם לעבודת הבורא תלויה בשתי התבוננויות, שיכיר בשפלות עצמו וגם בגדלות הבורא, ומתוך כך יבוא ליראת ה' ולאהבתו, כמבואר בדברי הרמב"ם (יסודי התורה פ"ב ה"ב), שמתוך ההתבוננות בנפלאות הבריאה יכול האדם להגיע לידי אהבת ה', על ידי שישגי שחכמת הבורא יתברך אין לה סוף ולא קץ, ומתוך כך יבוא גם ליראת ה' כשיכיר מיעוט ערכו וקטנות מעלתו, שהוא בריה קטנה ושפלה ואיך יעמוד לפני המלך הגדול.

שני תמידים כהלכתם

וכן פירש הרבי מרוז'ין ע"ה בנוסח התפילה 'שני תמידים כהלכתן', רמז לשני ענינים שנאמר בהם 'תמיד', האחד - 'שויתי ה' לנגדי תמיד' (תהלים טז ח), והשני - 'וחטאתי נגדי תמיד' (נה א), שישים האדם תמיד לנגד עיניו שני עניינים אלו, לזכור תמיד מגדלות ה' יתברך, וגם לזכור תמיד פשעיו וחטאיו, ושניהם משלימים זה את זה, כי מזכירת הבורא בלבד יכול לבוא לידי גאות, ואילו משפלות עצמו עלול להגיע לעצבות, ולכן צריך להתחזק בשני הענינים כאחד.

איזו התבוננות יקדים תחילה

אכן עדיין יש לדעת איזו התבוננות יש להקדים תחילה, ונחלקו בזה הני צנתרי דדהבא האחים הקדושים רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה ואחיו רבי זושא מאניפולי ע"ה וכמובא בספר הקדוש תשואות חן להרה"ק רבי גדליה מליניץ ע"ה (ליקוטים ד"ה שמעת), איזוהי דרך הראויה בעבודת ה'. רבי אלימלך טען שתחילה לכל יתחיל בשפלות עצמו, וממנה יבוא לגדלות הבורא, כפי שאכן נראה מדבריו בספרו. ואחיו רבי זושא טען שקודם יש לו לאדם להתבונן בגדולת הבורא, ומכך יבוא להכיר בשפלות עצמו.

שאלו לרבים המגיד רבי דוב בער ממעזריטש ע"ה ואמר 'אלו ואלו דברי אלקים חיים', אך מדרגה זו שחושב קודם שפלות עצמו, היא מדרגה

כיון ששאלו 'מה נאכל' הוצרכו לברכה מיוחדת

מדוע מתחילה לא אמר להם שיצאו למלחמה, ורק לאחר דין ודברים נתן להם עצתו זו. פירש הרה"ק בעל אביר יעקב מסדיגורא ע"ה (לקוטים) שברכתו הראשונה של דוד המלך היתה מסוגלת לפעול שפע פרנסה עבור בני ישראל מבלי שיטרחו במלחמה, אך מאחר שהוסיפו לשאול אותו על הברכה גרמו בכך להפסיד את ברכתו, והוצרך ליעץ להם שיפשטו ידיהם בגדוד.

אליעזר עבד אברהם היה זוכה לסיוע מיוחד אם לא שאלותיו מתחילה

על פי זה יש לבאר גם בשליחותו של אליעזר להביא אשה ליצחק, שהיה אליעזר עבד נאמן ושימש את רבו באמונה, והיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, אבל כיון שהיתה לו נגיעה לטובת עצמו, ושאל 'אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי' וברצונו חפץ להשיא את בתו ליצחק, נמשך בזה הפרעה לקיום דברי הצדיק כיון שהרהר בדבריו. ואפילו אחרי ששמע מאברהם שאין ארור מידבק בברוך הסיח דעתו מלהשתדך עמו, וניסה מאד לתקן קלקולו ואף התפלל על כך שיזכה למצוא את השידוך הרצוי, כפי שאכן זכה לסייעתא דשמיא שקפצה לו הדרך ונענתה תפילתו ויצאה רבקה מיד אל הבאר, מכל מקום מחמת דבריו הראשונים נמשך שיהיו הרבה מניעות והפרעות לשידוך, והיו בתואל ולבן מנסים לעכב בידו ולהמיתו עד שבא מלאך והציל אותו, וגם אחר כך ניסו למנוע את רבקה מללכת עם אליעזר, אלא שהיא אמרה שרצונה ללכת, ואז הודו ואמרו 'מה' יצא הדבר', וכל המניעות הללו היו תוצאה של ספיקותיו של אליעזר שלא קיבל מיד את דברי אברהם אבינו כפשוטם. וכפי שהתבאר כי בכך ששואלים על דברי הצדיק גורמים קשיים ומניעות לקיום רצונו.

הברכה, שאם חלילה יהרהר יגרום הפסקת השפע הבא אליו מכח ברכת הצדיק. כך מצינו כבר ברבי של עם ישראל משה רבינו ע"ה ששאלו חותנו יתרו מדוע הוא שופט לבדו את העם, ואכן קיבל משה את דבריו ומינה שופטים ושרים, אך לאחר מכן שילח את יתרו לארצו. ויש להבין, כיצד יתכן שיתרו השכיל בדעתו יותר ממה רבינו, ועוד יש להבין מדוע לאחר שקיבל משה דברי יתרו שילח אותו לארצו.

ביאר בתשואות חן להרה"ק רבי גדליה מליניץ ע"ה, משה רבינו רצה להגביה את בני ישראל למעלה מן הטבע שיזכו למדרגה גבוהה בזכותו, ולכן היה שופט אותם בעצמו כדי לקרבם אליו, אבל יתרו לא הבין את כוונתו ושאל אותו מדוע הוא נוהג כך, ומיד שתמה יתרו על מעשי משה נחלש משה ממדרגתו, ולא היה בו כח להגביה את בני ישראל אליו, ולכן הוצרך למנות שופטים לעם שייסיעו לו בעבודתו, אבל כדי שלא יקרה שוב דבר זה שיפריע אותו יתרו מדביקותו שילח אותו חזרה לארצו, כדי שלא יוסיף לשאול שאלות ולהפריע לו מהנהגתו.

כששואלים את הצדיק על ברכתו גורמים להפסיד את הברכה

לפי האמור לעיל, כששואלים את הצדיק על דרכו הגבוהה מפריעים לו בכך וגורמים לו לרדת ממדרגתו, יוסבר גם מה שאמרו חז"ל (ברכות ג): שחכמי ישראל ביקשו מדוד המלך ע"ה 'עמך ישראל צריכים פרנסה', והשיב להם 'צאו והתפרנסו זה מזה', שוב טענו לפניו 'אין הקומץ משביע את הארי', אמר להם צאו למלחמה בגויים. לכאורה תמוה השיח ביניהם,

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעת וגו'. וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבונה לשלש השנים (כה כ-כא). מובא בספר נועם אלימלך (ד"ה וכי) בשם אחיו הרה"ק רבי זושא מאניפולי ע"ה: שהשם יתברך ברוך הוא כשברא את העולם השפיע מטובו צינורות מושכים שפע לצרכי בני אדם ודרך השפע שלא להפסיק כלל, אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו בטחון בבורא ברוך הוא המשגיח אמיתי הזן ומפרנס בריווח בלי הפסק כלל, אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא אשר לא מטוהר גגם חלילה בעולמות עליונים ומתישין כח פמליא של מעלה רחמנא ליצלן, ואז נפסק השפע חלילה וצריך השם יתברך ברוך הוא לצוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הבריאה.

וזה הוא וכי תאמרו כו', שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם שיהיה שלם בבטחונו על אלהיו ולא יאמר כלל מה יאכל, כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל הוא עושה פגם חלילה בהשפע ואטרחו כלפי שמיא לצוות מחדש. וכי תאמרו פירוש, כאשר תאמרו כך ואז תטריחו אותי וצויתי כו', אלא לא תתנהגו כך ותבטחו בה' בכל לבבכם ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל בה, עכ"ל. העולה מכאן הוא, כי מתחילה לא היו צריכים להגיע בכלל לידי ברכה מיוחדת, והיו זוכים מעצמם לשפע המיוחד להם בשמרם את השמיטה, אמנם אם ימצא בליבם חשש מה נאכל בשנה השביעית יפסק מהם השפע ויצטרכו לברכה מיוחדת מה' יתברך.

משה רבינו ביקש להגביה את בני ישראל למעלה ממדרגתם

מוסרו של הרה"ק רבי זושא ע"ה מחדד לנו הכיצד יש לנו לנהוג בברכה היוצאת מפי צדיק, עד כמה יש לנו להאמין ולא להרהר האם אכן תתקיים

אַתְּ צָנוֹת

פְּרַשְׁת פֶּהר

לְשַׁמְרֵנוּ שִׁבְת

כס"ד, אֲדִיוֹן רֵא"ה

כָּל כֶּךָ הִרְבֵּה כֶּסֶף אֵין לִי

חֶלֶק נִכְבָּד בְּעִבּוּדַת הַמּוֹסֵר הוּא שֶׁהָאָדָם לֹא יִרְמֶה אֶת עֲצָמוֹ, וְכִמּוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵי הַדְּרוֹשׁ 'לֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ', 'אֶת' לְרַבּוֹת אֶת עֲצָמוֹ. וּבִפְרָט הַדְּבָרִים אֲמוּרִים בְּאֵלוֹ שְׂעוּשִׁים מַעֲשִׂים עִם כְּוָנוֹת גְּבוּהוֹת עֲלֵיהֶם לְרֹאוֹת אִם בְּאֵמֶת כָּל מַעֲשִׂיהֶם לְשֵׁם שְׁמַיִם. וּמַעֲשֵׂה הִיא, שֶׁכְּאֲשֶׁר בָּנוּ אֶת הַיְשִׁיבָה שֶׁל סֹאטְמֵר, וְהִרְה"ק רַבִּי יוֹאֵל מִסֹּאטְמֵר זִיע"א שֶׁהִיא יְדוּעַ בְּגִדְל מַדַּת הָאֵמֶת וְהַיְשִׁירוֹת שָׁבוּ, וְהִיא מְשַׁלֵּם לְכָל הַפּוֹעֲלִים וְהָאֲמָנִים שֶׁכָּר שֶׁכִּיר בְּלֹא שׂוּם אַחוּר, וְאִפְלוּ בְּמִצַּב דְּחִוּק מֵאֵד שֶׁהִיא אֲפָשֶׁר לְהַמְצִיא הַתְּרִים. בְּקֶשׁ לְדַעַת פְּרוּט מְדִיק עַל הַהוֹצָאוֹת לְבָנָיו הַיְשִׁיבָה, כְּמָה עוֹלָה הַשְּׁלֹד שֶׁל הַבְּנָיו וְכְמָה שֶׁכָּר הַפּוֹעֲלִים וְכו', וְכִשְׁשָׁאֵל כְּמָה עוֹלָה הַמְּשַׁכְּרֵת שֶׁל מְנַהֲלֵי הַבְּנָיו. אָמְרוּ לוֹ, שֶׁהֵם עוֹשִׂים בְּהַתְּנָדְבוֹת לְשֵׁם שְׁמַיִם. עָנָה עַל זֶה בְּשִׁנְיָנוֹתוֹ: כָּל כֶּךָ הִרְבֵּה כֶּסֶף אֵין לִי... ('מַגֵּד גְּבַעוֹת עוֹלָם' ח"ב עַמּוּד מַב).

כָּל פֶּקַח - טַפֵּשׁ הוּא לְעַצְמוֹ

מְרַגְּלָא הִיתָה בְּפוּמִיָּה שֶׁל מְרַגָּא ה'חֶפֶץ חַיִּים' זִיע"א: הַעוֹלָם אוֹמֵר, כִּי כָּל טַפֵּשׁ פֶּקַח הוּא לְעַצְמוֹ, וְאֵלוֹ לְאֵמָתוֹ שֶׁל דְּבָר הוּא בְּהַפּוֹךְ: כָּל פֶּקַח טַפֵּשׁ הוּא לְעַצְמוֹ. כֵּן הִיא מַטְעִים בְּדָרֶךְ הַלְצָה: כְּתוּב 'לֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ', כִּידוּעַ כָּל 'אֶת' בֹּא לְרַבּוֹת, מֶה אֲפּוֹא מְרַבָּה 'אֶת' זֶה, שֶׁאֲסוּר לְאָדָם לְהוֹנוֹת אֶת עַצְמוֹ ('הַחֶפֶץ חַיִּים חַיִּי וּפְעוּל' ח"א עַמּוּד שׁו).

(סֵפֶר סְפִיר וַיהוָה - לְהַרְבֵּה הַגְּאוּן רַבִּי מִנְחָם מִנְדֵל פּוֹמֵרֶנֶץ שְׁלִיט"א)

הוֹפְעָתוֹ הַפְּתָאוּמִית בְּתוֹךְ בֵּית הַמְדַרְשׁ פְּנִימָה. הוּא לֹא הִרְבֵּה בְּשִׁהִיּוֹת נִגְשׁ אֶל הַשְּׁלַח וּפְתַח לְהַשְׁמִיעַ תּוֹרָה: בְּפְרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ, פְּרַשְׁת בְּהַר, נֶאֱמַר 'וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ'. לְכַאוּרָה קִשָּׁה הָרִי נֶאֱמַר כְּבָר שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים קִדְּם לְכֵן 'אֵל תוֹנוּ אִישׁ אֶת אַחִיו', אֲלֵא בְּתַחֲלָה בְּאֵה הַתּוֹרָה לְלַמְדָנוּ שֶׁאֲסוּר לְהוֹנוֹת אֶת הַשְּׁנִי, 'אִישׁ אֶת אַחִיו', וְלֵאחֹר מִכֵּן בְּאֵה הַתּוֹרָה לְלַמְדָנוּ שְׁנֵם אִישׁ אֶת עַצְמוֹ אֲסוּר לְהוֹנוֹת, וְהִינוּ 'אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ', הָאוֹתִיוֹת אֶל"ף וְע"ן מִתְחַלְפּוֹת, וְהִרִי זֶה כְּאֵלוֹ נֶאֱמַר 'אֶת אֲמָתוֹ', גַּם אֶת הָאֵמֶת הַעַצְמִית אֲסוּר לְהוֹנוֹת. בְּטָרֵם כָּל פְּעֻלָּה, וּבִפְרָט כְּזוֹ הַנוֹגְעַת ל'אִישׁ אֶת אַחִיו' יֵשׁ לְבַדֵּק הֵיטֵב אֶת ה'אִישׁ אֶת אֲמָתוֹ', אִם אֲכֵן הַכּוֹנֵה בְּרָה וְטוֹהוֹרָה לְשֵׁם שְׁמַיִם בְּלִבָּד.

הַדְּמָה שְׁנוֹשְׁתְּרָרָה עִם כְּנִיסָתוֹ לְבֵית הַמְדַרְשׁ נִתְעַמְקָה מֵעַתָּה שְׁבַעֲתַיִם. אִישׁ לֹא פָּצָה אֶת פִּיו לְהַשִּׁיב, וְהִרְה"ק מְרִימְנוֹב הַמְשִׁיר לְדַרְשׁ וְהַזְכִּיר אֶת הַפְּסוּק מִפְּרַשְׁת מִקֵּץ 'וַיִּשְׁבוּ לְפָנָיו הַבָּכָר כְּבִכְרָתוֹ וְהַצְעִיר כְּצַעֲרָתוֹ וְתָרַב מִשָּׂאת בְּנִימָן מִמִּשְׁאֵת כָּלֵם', הֵם סָבְרוּ כִּי סֹדֵר יִשְׁיַבְתֵּם הוּא הַנִּכּוֹן, הַיּוֹשְׁבִים בְּרֹאשׁ הֵם הַגְּדוֹלִים וְהַיּוֹשְׁבִים בִּירְכַתַּיִם הֵם הַקְּטַנִּים, עַד שֶׁפֶקַח יוֹסֵף הַצְדִּיק אֶת עֵינָיִם וְהֵם נוֹכְחוּ לְדַעַת כִּי דוֹקָא בְּנִימָיו הַקְּטָן מִכָּלֵם הוּא הוּא הַגְּדוֹל מֵעַל כָּלֵם. אוֹ אִזּוּ פָּנוּ כָּל הַנוֹכְחִים אֶל הִרְה"ק וּבִקְשׁוּ הַיִּמְנוֹ לְשַׁבֵּת בְּרֹאשׁ הַשְּׁלַח. מֵאִזּוּ וְאֵילָךְ נִמְנוּ הַנוֹכְחִים בְּאוֹתָהּ אֲסַפְּהָ עַל מַעֲרִיצָיו הַנְּלַהֲבִים וּמֵהֶם אֲשֶׁר הִגִּיעוּ תַּמִּידִים כְּסוֹדֵרם לְהַסְתוּפֵף בְּצִלוֹ וְלְהַתְּאַבֵּק בְּעַפְרֵ רַגְלָיו בְּרִמְנוֹב ('כֶּהֵן גְּדוֹל מִשְׁרַת' עַמּוּד קַג).

אַסְפַּת הַצְדִּיקִים בְּלִנְצָהוֹט

וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וְיִרְאֵת מְאֻלְקִיָּהּ כִּי אֲנִי ה' (כֹּה, יז).

דָּרְכוּ וְשִׁטְתוֹ שֶׁל הִרְה"ק רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ הִכְהִן מְרִימְנוֹב זִיע"א לְנִסְעַ בְּמִרְכָּבָה רְתוּמָה לְמִסְפָּר סוֹסִים, כְּמוֹ גַם פְּסִיקַת סְכוּמֵי הַפְּדִיוֹנוֹת אֲשֶׁר הִגִּיעוּ לְעֵתִים לְסְכוּמִים אֲגָדִיִּים, הוּוּ עֵלוֹת מִסְפִּיקוֹת לְבִקְרַת וּלְמִוֹרֵת רוּחַ מִצַּד אוֹתָם צְדִיקִים אֲשֶׁר מְדַרְגוּתָיו הַשְּׁמִימִיּוֹת שֶׁל הִרְה"ק עֲדִין לֹא נִתְגַּלְוּ לְפָנֵיהֶם דִּי הַצָּרָה. יוֹם הַלּוּלָוִת שֶׁל הַצְדִּיק הַקְּדוֹשׁ רַבִּי נִפְתְּלֵי מְרוֹפְשִׁיץ זִיע"א, הַחַל בַּיּוֹם י"א בְּאִיר, וּבּוֹאֵם שֶׁל צְדִיקֵי הַדּוֹר מִכָּל רַחְבֵי הַמְּדִינָה לְהִשְׁתַּטַּח עַל צִיּוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ שֶׁבְּלִנְצָהוֹט, שְׁמֵשׁ הַזְּדַמְנוֹת מִתְאַיְמָה לְהַעֲלוֹת אֶת הַנוֹשָׂא לְדִיוֹן בְּפָנֵי אוֹתוֹ כְּנוֹס לְצְדִיקִים. מֶה גַם שְׁבֹאוֹתָהּ שְׁנָה נִבְצַר מִהִרְה"ק מְרִימְנוֹב מִשׁוּם מֶה לְהַגִּיעַ לְלִנְצָהוֹט בְּטָרֵם יוֹם הַלּוּלָוִת. וְאֲכֵן, בְּחִשְׁאִיוֹת וּלְלֹא כָּל פְּרִסוּם מְקֵדִם, נִתְוַעְדוּ לְהֵם הַצְדִּיקִים בְּבֵית מְדַרְשׁ סְגוּר בְּמֵתָא וְהַחֲלוּ דְנִים וּמַעֲלִים אֶת רַחֲשֵׁי לְבָבָם. אוֹלָם מִן הַשְּׁמַיִם נִתְגַּלָּה הַדְּבָר לְהִרְה"ק. הוּא צִוָּה מִיָּד לְהַזְמִין אֵלָיו אֶת אֶחָד מֵעַשְׂרֵי עִירוֹ וּבִקְשׁ הַיִּמְנוֹ לְהַשְׁאִיל לוֹ אֶת מִרְכָּבָתוֹ הַמְּהִירָה עַל סוֹסָיו הָאֲבִירִים וְעַל עֵגְלוֹנוֹ הַמְּיָמֵן לְמִשְׁרָה יוֹם אֶחָד. הִלָּה נְעִתָר לְבִקְשָׁה, וּבִתֵּם מִסְפָּר שְׁעוֹת שֶׁל דְּהִירָה עֲצָרָה הַמְּרַכָּבָה בְּרַחְבָּה שֶׁלְפָנֵי אוֹתוֹ בֵּית מְדַרְשׁ בְּלִנְצָהוֹט.

תְּדַהֲמָה מַחֲלֻטַת יְרֵדָה עַל הַנְּאָסְפִים עִם

חִידוֹן אֲאָצְנוֹת - נוֹשֵׂא פְּרִסְמִים בְּאִיזָה פְּסוּק בְּפְרַשְׁהּ זֹו יֵשׁ 6 מְלִים רְצוּפוֹת שְׁמֵתִחִילוֹת כָּלָו בְּאוֹתָהּ אוֹתָ?

פְּתָרוֹן הַחִידָה - פְּרַשְׁת תְּצוּה:

ש. בְּאִיזָה הַקְּשֵׁר מוֹזְכָר יוֹם כִּיפּוּר בְּפְרַשְׁהּ זֹו?
ת. הַפְּסוּק הָאֲחֵרוֹן בְּפְרַשְׁהּ אוֹמֵר שְׁפַעֵם בְּשֵׁנָה, אַהֲרוֹן הִכְהֵן יִכְפֹּר עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּקֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים (שְׁמוֹת ל, ט).

פְּתָרוֹן הַחִידָה וְכֵן שֵׁם הַזּוֹכָה, יְפוֹרְסְמוּ אִי"ה בְּגִלְיוֹנוֹת הַבַּאִים הַפּוֹתְרִים נְכוֹנָה יִכְנוּסוּ לְהַגְרֵלָה אִי"ה עַל סִידוֹר מִתִּיבְתָא מִנְחָה מַעֲרִיב בְּהוֹצֵאת "עוֹז וְהַדְר". אֶת הַפְּתוּרוֹנוֹת יֵשׁ לְשַׁלּוּחַ אֵלֵינוּ עַד לַיּוֹם שְׁנֵי לְמַסְפָּר פֶּקַם: 077-470-26-81 אוֹ לְמִייל: magdenot@gmail.com

שֵׁם הַזּוֹכָה בְּסִידוֹר מִתִּיבְתָא מִנְחָה מַעֲרִיב בְּהוֹצֵאת "עוֹז וְהַדְר":
פְּרַשְׁת תְּצוּה:
ה' יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל אֵלֵיאִם מַחִיפָה.

נֹא לְכַתּוּב שֵׁם, כְּתוּבַת מְדוּיקָה וְשִׁלְפוּן.
בְּרֹאשׁ הַדָּף לְצִיּוֹן "עַבּוּר חִידוֹן לְנוֹעַר".

מכתלי בית ההוראה

אקטואליה
ברחוקה

פניני הלכה למעשה, בענייני דיומא ושאלות המתחדשות
מדברי בית המדרש להוראה היינות "באר ישראל"
בראשות מורינו הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מכתלי בית ההוראה

תשובה ממורינו הרב שליט"א

חינוך הקטנים במצוות ספירת העומר

דרבנן וכהכרעת הפוסקים.

ועתה ראה מה שהביא במנהגי מהרי"ל סדר הלכות העומר: והיה מנהג במגנצא ששמש העיר היה מקבץ אליו בבית הכנסת כל הנערים אחר סיום התפלה, והיה מברך עמהם בקול רם. בא"י אמ"ה אקב"ו על ספירת העומר שהיום יום אחד. והולך ומונה כן כל מנחה עד סוף השבוע. ובכל פעם אחר שספרו אמורים יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך.

ובבואנו לדון אם יש לחנכם לברך כשאינם סופרים בכל יום, יש להסתפק, הדנה הטעם שפסק בשולחן ערוך (סימן תפט ס"ה) שמי שדילג יום אחד שוב יספור ללא ברכה, הוא על פי שיטת הבה"ג שהביא התוספות במנחות (שם), שלדעתו ספירת העומר כולה היא מצווה אחת, אולם התוספות והרא"ש חלקו עליו וכן דעת רוב הראשונים שכל יום היא מצווה בפני עצמה ודעתם שיברך גם אם דילג יום אחד, לפיכך הלכה היא שישמך לספור כשיטת רוב הראשונים שעדיין מקיים בכך מצווה, אולם לא יברך לחשוש לשיטת הבה"ג בברכה לבטלה.

ובפשוט נראה לומר כי אחרי שכך פסק בשולחן ערוך, הרי שראוי להנכו באותה דרך שינהג בהיותו גדול, ומה לנו להרגילו במנהג משובש אם כאשר יגדיל לא יוכל לברך באופן הזה, ומה גם שמהטעם שחוששים לברכה לבטלה, נאמר כן גם לגבי קטן שלא יברך כדי לא להכשילו בספק ברכה לבטלה.

אמנם נראה להביא ראיה לנידון, מדברי המשנה ברורה (סימן תרנח ס"ק כח) לעניין לולב ביום הראשון שצריך דין 'לכם' שיהיה הלולב שלו, וכתב שאפשר לסמוך על האחרונים שקטן יכול ליטול לולב 'שאו', שהם סוברים שמצוות חינוך מתקיימת גם כאשר חסר בתנאי המצווה, שהרי גם באופן זה האב מחנך ומרגיל את הקטן למצווה, ומסתימת לשונו (שער הציון ס"ק לו) משמע שהקטן יברך אף על פי שאינו יוצא בזה, (אולם באגרות משה אור"ח ח"ג סימן צ"ה כתב שהקטן לא יברך).

וכן מצינו לעניין שיעור אכילת פת לברכת המזון, ששיטת החתם סופר (אור"ח סימן המשך בעמ"ב

שאלה: ילדים שאינם מתפללים מעריב בכל ערב כך שאינם סופרים ספירת העומר, רק בליל שבת קודש באים לבית הכנסת להתפלל, ורבים שואלים כיצד יש להתנהג עמהם בבואם לספור, האם לחנכם לספור עם ברכה, או שלא יברכו כדון מי שדילג יום אחד, או להניח לילד לעשות לבדו כרצונו, ואם יברך מעצמו יברך, אבל שאביו לא יחנכו לכך.

תשובת מורינו הרב שליט"א:

בעיקר חובת האב בחינוך בנו למצוות ספירת העומר יש להקדים: א. ידועה מחלוקת הראשונים לגבי קריאת שמע האם יש בה חובת חינוך בניו הקטנים: שיטת רש"י (ברכות כ. ד"ה קטנים) שאפילו בהגיעו לחינוך פטורים מפני שאינם מצויים אצל אביהם בזמן קריאת שמע בערב וישנים בבוקר, ושיטת רבינו תם (תוספות שם ד"ה וקטנים) שחייבים בהגיעו לחינוך, ובשולחן ערוך (אורח חיים סימן ע סעיף ב) הביא את שתי הדעות וסיים: 'וראוי לנהוג כרבינו תם'. וכתב במשנה ברורה (בסימן תכו ס"א) שכמחלוקת בקריאת שמע כך מחלוקת בקידוש לבנה - אם יש בה חובת חינוך הקטנים מאחר שמצוותה בלילה. וכן נראה לעניין ספירת העומר שיעקר מצוותה בלילה יהיה דינה תלוי במחלוקת הנזכרת. אמנם מגיל שנים עשרה לכל השיטות יש חובת חינוך (הב"ח סימן ע).

ב. קיימא לן שמצוות ספירת העומר בזמן הזה אינה מן התורה אלא מדרבנן, (תוספות מנחות סו ע"א ד"ה זכר, ר"ן פסחים כה ע"א ברי"ף, ורוב הראשונים ודלא כרמב"ם תמידין ומוספין, פ"ז הלכה כ"ב-ד, וראה בבאור הלכה סימן תפט ה"ה לספור), ונחלקו הפוסקים אם יש חובת חינוך למצוות דרבנן: במשנה ברורה נקט בפשיטות שיש חינוך גם במילתא דרבנן (שער הציון סימן ע ס"ק ז ובעוד מקומות), ומאידך יש חבל פוסקים שסוברים שאין חובת חינוך במצוות דרבנן, (ראה הגהות חת"ס אור"ח סימן שמג. אמרי בינה אור"ח סימן יד. פרי מגדים בא"א סימן תקפו ס"ק, תורת רפאל סימן עט). אמנם למעשה נוהגים לחנכם גם במצוות קריאת שמע וגם במצוות

הלכה למעשה

משולחן מורנו הרב שליט"א

שאלה: לאחר כמה ימי חופשה חזר לביתו, והנהגה האת המזווה האם עליו לברך על קביעת המזווה.

תשובת מורינו הרב שליט"א:

יש לברך. אך בני ספרד ההולכים לאור פסקי בעל 'בייע אומר' יקבעו את המזווה ללא ברכה.¹

ולאחר מכן מעבירים בקופה את הברקוד שעל גבי האריזה. האם מותר הדבר או שיש חשש גזל כיוון שעדיין לא שילמו עליו.

תשובת מורינו הרב שליט"א:

אסור לגזול גם על מנת לשלם (סימן שנט סעיף ב) ולקנות בהקפה דבר העומד למכור יש בכך מחלוקת אחרונים (גיליון רבי עקיבא איגר שם), אולם אם ידוע שמקפידים וודאי שאסור. לענייננו, הדבר תלוי בהתאם לכללי החנות. בחנויות מכולת קטנות וכדומה מקפידים על כך. ברשתות הגדולות יש מקומות שמקלים בכך, וצריך לברר את הוראות הרשת. אם אין ידוע מה דעת בעלי החנות, הדבר אסור משום ספק גזל.³

שאלה: באישון ליל הייתה פריצה בחנות, אלא שמצלמות האבטחה המותקנות בחנות תיעדו את כל תעלולי הגנב כך שניתן לראות בבירור מי הוא. האם מותר לתלות את התמונה בחנות לצורך זיהוי.

תשובת מורינו הרב שליט"א:

אם מטרת התלייה לצורך הצלת ממונו מותר, אך ראוי לעשות הדבר בשום שכל ורק כשאינן ברירה ולא להקל ראש בכך.²

שאלה: מצוי שהולכים עם ילד לצרכנייה וכדי להעסיק את הילד או שהוא רעב, נותנים לו לאכול דבר מה,

¹ מנחת שלמה ח"א סימן סט) והגר"מ שטרנבוך (תשובות והנהגות ח"ב סימן תקנא).

אמנם בשו"ת יביע אומר (ח"ג י"ד סימן ז) הביא חבל פוסקים שאין צורך לברך, וכן פסק הלכה מטעם ספק ברכות להקל. ולכן נוהגים על פי פסקיו אין להם לברך.

² ראה חפץ חיים (לשון הרע כ"ל י אות ז). אם משער שעל ידי זה שייספר לאנשים האיך שפלוגי עשה לו עולה בענין ממונו וכיוצא בזה, תוכל לבוא לו מזה תועלת על להבא, כגון שייספר לאנשים שדבריהם נשמעין לו אם יוכיחוהו זה,

לה הפסק, והרי זה כמצות לימוד תורה שאף אם הפסיק מללמוד יכול לסמוך על הברכה שאמר בבוקר, כן נאמר לגבי מזווה, הרי החובה היא בכל הזמן, ולכן מה שנפלה המזווה לא שייך לומר שיש כאן היסח הדעת, ואף לשיטת השו"ע שבטלית שנפלה יש לברך במזווה לא יברך. ואמנם יש מן הפוסקים שנקטו ספק ברכות להקל, וכתבו שלא יברך. אך רוב הפוסקים אחזו כפשיטתו של הפתחי תשובה, וכן מביא בספר אשרי האיש (יורה דעה חלק ב פרק סג סעיף ז) בשם הגר"ש אלישיב, שמזווה שנפלה חשב הפסק וחוזר ומברך. וכן דעת הגר"ש

³ 1 בפתחי תשובה (יורה דעה סימן רט סעיף א) כתב: ונראה דאם נפל המזווה מעצמו לארץ ורוצה לקבעה צריך ודאי לברך ודימהו לדין נפל טליתו, וכן פסק בערוך השולחן (שם סעיף ז). ולענין טלית שנפלה נחלקו הראשונים (נמוקי יוסף הלכות ציצית, והובא השיטות בבית יוסף אור"ח סימן ח) ואנחנו נוהגים להלכה שצריך לברך על פי פסק השולחן ערוך (סעיף טו). [אמנם הכף החיים (סקני"ח) והבן איש חי (בראשית) פסקו כרבינו יונה שלא לברך, ודעתם כי ספק ברכות להקל אף כנגד השולחן ערוך]. ברם, יתכן לומר שיש לחלק בין טלית למזווה, מאחר ומצות מזווה אין

ביקש הלוואה עבור חברו - דינו כלווה או ערב

חושיו המחודדים של גבאי בית הכנסת זיהו מהר שמשוה קורה לו ליעקב, פניו אינם כתמול שלשום והוא נראה מוטרד מאוד. מדי דברו אתו הצליח הגבאי להתחרף ולחקור עד שהתבהרה לפניו התמונה: למרות שיעקב הוא מנכבדי הקהל ובורך ה' התברך מידו המלאה ואינו נזקק לא למתנת בשר ודם ואף לא לידי הלוואתם, הפעם המצב שונה; אין לו כסף נזיל כיוון שהשקיע בעסקה ענפה שיעדיין לא הגיעה שעתה להניב את התשואה הנאה, וכעת כשהוא עומד לפני נישואי בנו, מצא את עצמו עומד בפני שוקת שבורה, ולבקש הלוואות ממעמדו הרם קשה לו עד מאוד. הגבאי הנמרץ והמעשי נכנס מיד לטפל בעניין, הוא ניגש לאפרים הנגיד ובקצרה סיפר לו את כל העניין, וכל שהוא מתבקש זה להלוות ליעקב סך מאה אלף ₪, לתקופה המוערכת כי עד אז כבר ישתחררו המזומנים מההשקעה של יעקב. ליתר ביטחון הוסיף הגבאי כי הוא ערב על העניין, וכך היה. אפרים העביר לידי של יעקב את סכום הלוואה וערכו שטר הלוואה מסודר כאשר הגבאי המסור חתום ערב על כך.

בתום תקופת הלוואה פנה אפרים לגבאי כי הנה הגיע הזמן לשלם את החוב שלקח על עצמו. לתמיהת הגבאי מדוע הוא פונה אליו ואינו בודק קודם אצל יעקב אולי יש לו לפרוע את החוב, ענה אפרים כי הוא אינו מתכוון להתעסק עם יעקב בעניין, מלכתחילה הסתמך בפירעון רק עליו ומצדו הוא לווה והוא החייב. האם אכן צודק המלווה בדבריו, או שגם במקרה זה תקף המאמר 'דעת בעלי בתים' הי"ך מדעת תורה' (סמ"ע סימן ג סק"א).

תשובה: כידוע פירוש המושג 'ערבות' הוא, התחייבות אדם לקיים חובו של אדם אחר כלפי אדם שלישי אם החייב לא יפרע במועדו. כלומר, אם הלווה החייב לא יעמוד בתשלום החוב, יהיה המלווה רשאי לדרוש מהערב שיפרע עבורו את החוב. מטרת הערבות היא מעין ביטוח למלווה משתי סיבות: ראשית, המלווה, יוצא מנקודת הנחה כי הלווה יעשה ככל שביכולתו על מנת למנוע מחברו, שהסכים להיות ערב לחובו, לשלם כסופו. שנית, במקרה בו הלווה בו פורע את החוב, למלווה יש חייב נוסף, הוא הערב, ממנו הוא יכול להיפרע את החוב. והכלל הבסיסי בדיון ערב כי 'אין נפרעין מן הערב תחילה אלא מן הלווה' (ה"מ סימן קכ"ט), רק כאשר אין ללווה לפרוע או כאשר נמצא במדינת הים אז מתחייב לשלם, אלא אם כן התנו אחרת (ס"ח), או בערב קבלן שלפי רוב השיטות אפשר לגבות ממנו מיד (ס"ט ו' וראה בגי' רעק"א).

אמנם למקרה שלנו, בו הלווה כלל לא ביקש את הלוואה אלא הערב הוא שיום לבקש אותה, יש התייחסות מפורשת בדברי רבינו הרא"ש בפסקיו (בבא בתרא פ"י סימן מא), בו קובע להלכה כי 'אם לא דבר הלווה עם המלווה כלום, אלא ראובן אמר לשמעון: הלווה מעות ללוי ואני פורע, הלווה ואני חייב הלווה ואני נותן, אפילו הלווה שמעון ללוי מיד ליד, אין לו לשמעון על לוי כלום אלא על ראובן שאמר לו הלווה, ובשליחותו של ראובן נתנם לו. וכדבריו פסק בשולחן ערוך (סעיף כ).

והנה ישאל המתבונן שתי שאלות: א. אם מקבל המעות אינו נחשב ללווה, וגם המבקש לא קיבל את הכסף, כיצד איפה מתחייב המבקש והיכן נעשתה הלוואה. ב. מהו בעצם מעמדו של מבקש הלוואה, אין לומר שהוא 'לווה' שהרי לא קיבל את הכסף, ולומר שהוא ערב גם לא ניתן, שהרי המשמעות של ערב הוא כאשר הערב מתחייב עבור חיוב של אדם אחר, וכאן האחר אינו חייב כלל.

ואכן בגדר מעמדו של המבקש מצאנו שני דרכים. א. בספר דברי משפט (סעיף ד) כתב שלוי זיכה את המעות לראובן, כלומר, שבעצם המבקש הוא הלווה, ואף שלא קיבל לידי את המעות, כאשר שמעון המלווה נתן המעות ללוי, זיכה אותם לוי עבור ראובן המבקש, ובכך נחשב כאילו הלווה המעות ללוי. ב. בב"א הגר"א (ס"ק ג) מצייין מקור לדין זה מקידושין (דף ז). באשה שאמרה תן מנה לפלוני ואקדש לך שמקודשת מדין ערב, הרי שאף שאין לוה מתחייב מדין ערב, ועל דרך זו הלך בקובץ שיעורים (קידושין עח) ומביא מכך ראיה, שיכול להיות שיעבוד נכסים ללא שיעבוד הגוף ואין כאן מקומו. כך או כך, אין נפקא מינה לדינא מצד מה מתחייב המבקש. אך יש למלווה יש כוח וזכות תביעה מלוי מצד 'שיעבודא דרבי נתן, אלא שעיקר החייב הוא המבקש'.

אלא שהמקרה שלנו שונה מכל האמור, וזאת מכיוון שערכו שטר הלוואה, ובספר מטה שמעון כתב (הגה"מ מה), כי כאשר כותבים שטר אף אם הלווה לא דיבר עם המלווה, כתיבת השטר מהווה התקשרות ביניהם, ועל כן הלווה דינו כלווה והערב נשאר ערב, וחזרנו לדין שאין תובעים את הערב אלא לאחר שמתברר שאי אפשר לגבות מן הלווה.

שנתבשלו בסיר בשרי שעומד על האש. אמנם כאשר התחמם שם מאכל פרווה באנו לדין 'נ"ט בר נ"ט' [= נותן טעם בר נותן טעם, פירושי: מאכל פרווה, שקיבל טעם על ידי שהתבשל בשרי בשרי או חלבי והכלי פלט מהבליעות שבו], ואנחנו בני אשכנז היוצאים ביד רמ"א, נוקטים להלכה כדעת הרמ"א (יר"ד סי' צ"ה ב) שמחמיר לכתחילה שלא לאוכלו עם המין הנגדי.

ועם זאת נראה למעשה שכאשר התבשל במיקרוגל מאכל פרווה, אין צורך לנקות את המיקרוגל החלבי בכל פעם לפני השימוש בו, וזאת מפני שגם לדעת הרמ"א אינו אסור אלא לאוכלו עם חלב ממש, אבל מותר לאוכלו [וגם בשל] בכלי חלב, כמבואר ברמ"א ובאחרונים שם. ולכן אין חשש להשתמש לאחר מכן במיקרוגל החלבי, למרות שיתחממו ויתבשלו טיפות הזיעה שבתוכו.

ולמרות שלכתחילה יש אוסרים (משב"ז ש"ס ד' וה', חכמ"א כלל מח א) אם מבשלו מתחילה בכלי בשרי על מנת לאוכלו או לבשלו בכלי חלבי [אם שני הכלים בני יומן] משום שהיו כמבטל איסור לכתחילה. מכל מקום מודים להקל בשעת הדחק, ועוד שכאן אינו נתון בידיים בכלי חלבי אלא נוטף מעצמו, אם כן אין להחשיבו למבטל איסור לכתחילה. וכאשר המיקרוגל הבשרי אינו 'בן יומ' מחימום בשר [ש"י: שלא התחמם בו בשר באותו יום], יהיה מותר לכל השיטות גם לכתחילה (תהלה לדוד סי' כ).

ויש לצרף סברה נוספת להתיר ולומר שדין זיעה במיקרוגל קל יותר, דהנה דנו הפוסקים להקל בדין זיעה של תנורים מכמה סברות, [א] שחזור ומתלבן בכל שימוש ע"י היסק התנור (ש"ת מהרש"ם ח"ג רח. ב) הנבלע ע"י זיעה אין חזר ומפליט ע"י זיעה (ש"ת ט"ו"ד תליתא קע"ה, אך דחאו מהרש"ם שם). [ג] שמא נתייבש הזיעה מחמת חום (ש"ת בית היוצר כ' כ"א ועיי"ש עוד סברות). ולמרות שבמיקרוגל לא שייך כ"כ סברות הנ"ל [כי אין חום הסיקור רב כל כך לומר שמתלבן, והזיעה לפניו לא נתייבש], מכל מקום בנידון זה הדין רק 'נ"ט בר נ"ט' מסתבר להתיר ולצרפו לסברת היתר. אך לפעמים שיחזר לכלוך של בשר או שומן בעין בקירות המיקרוגל, ואז נחשבים הזיעה נ"ט ראשון ואסור לכל השיטות גם בדיעבד, אולם אם הכלוך מעט מאד ומשער שיש ששים בזיעה נגד הכלוך מותר. אולם זה וודאי שיש להיזהר לכתחילה שלא יפלו הטיפות לתוך מאכל חלבי, ואם ארע כך לא נאסר, כמו שכתב ברמ"א שבדיעבד מודה למחבר שאין 'נ"ט בר נ"ט' אוסר.

שאלה: כשרות מטבחו של הרב ר' משה ידועה הייתה לתהילה ולשם, חומרות יתרות ומופלגות מילאו כל חלל פניה במטבח היהודי בחישוב דקדקני וקפדני - חלילה וחם שלא יכנסו לפיות באי הבית מאכלות שאינם 'גלאט כשר'; אפילו לאשפה היו שני פחים ייעודיים, אחד לבשרי והשני לחלבי, כך גם נהג לגבי מכשיר המיקרוגל, לא הסתמך על התרים כלשהם אלא קנה שניים נפרדים, למעלה עמד המיקרוגל הבשרי ומתחתיו החלבי. עם הזמן הבחינה האשת חבר', כי כאשר מתבשלים במיקרוגל הבשרי מאכלים, נוטפות טיפות מן המיקרוגל העליון לתוך החסרות, וכמלומדת להיזהר ולדקדק על טהרת התכשירים, הבינה מיד שיש כאן 'שאלה' אותה תציג לפני בעלה: האם בכל פעם כאשר באים לחמם במיקרוגל החלבי צריך לנקותו מחמת אותם טיפות שחלחלו אליו פנימה, או שאין צורך.

תשובה: אם הטיפות שנטפו מקורן בתבשיל פרווה, כדוגמת ריבון תפוחי אדמה, אין צורך לנקות את המיקרוגל החלבי. אם יש קצת שומן ולכלוך 'בשרי' במיקרוגל העליון, צריך שיהיו בטיפות שישים נגד השומן והלכלוך ומתבטל. אולם צריך לראות ולהיזהר שלא יפלו על אוכל חלבי ממש, שהרי הטיפות קיבלו טעם בשר - ובדיעבד, לא נאסר המאכל. אולם אם התחמם שם מאכל בשרי ונטפו טיפות, צריך לנקות את המיקרוגל החלבי, וכן אם התחמם שם מאכל שהוא בגדר 'דבר חריף' וכמו שיבואר.

בראשית צריך לדעת שטיפות זיעה ורתחות [= פירוש: אדים שעלו מן המאכל והפכו לטיפות מים] שיוצאות ממשקה ומאכל, דינם כדין ממשו של מאכל, וכשם שמאכל חם מביע לתוך הכלי לאוסרו, וכמו כן מפליט חם הבליעות שיש בכלי, כך דין הזיעה לכל הלכותיו. (שולחן ערוך יו"ד סי' צב ס"ח, וברמ"א סימן ק"ח ס"א בדין מחבת, ובסימן צג ס"א בדין כסוי הקדרה). ושיטת רוב הפוסקים שהדין כן לא רק בזיעה ממשקים, אלא גם בזיעה שיוצאת ממאכלים יבשים, (פמ"ג א"ח סימן תנא ס"ל, משב"ז תמו ט, ש"ת צמח צדק א"ח סימן מג ועוד, ודלא כש"ת משאת משה ח"א יו"ד סימן ד), ואף המקילים לא אמרו שאין זיעה כלל באוכלים, אלא שאין דינו כמוהו להיחשב כעצמו של מאכל וממשו, בפרט אם נראה בעליל שיש רבבה זיעה, רק בסתמא, יש הנוקטים שאין זיעה ממאכלים אלא מעט.

והנה נקטו פוסקי זמננו שמיקרוגל נחשב 'כלי ראשון', וכך יוצא שטיפות הזיעה נחשבות כמו

המשך מכתלי בית ההוראה מעמ' א'

מ"ט) שאף באכל פחות משיעור כזית, אם שבע מכך חייב בברכת המזון מן התורה, ואף שאנחנו מחמירים שלא להיכנס לספיקות וחשש ברכה לבטלה (חת"ס ש"ע ויעין אגרות משה ח"א סימן עו), יש שכתבו ושלם כל פנים לגבי קטן שאכל פת פחות משיעור כזית שבע מכך, אפשר לחנכו בברכת המזון על לסמוך על שיטת החתם סופר הנוכרת (מבית לוי ח"ה עמוד צג).

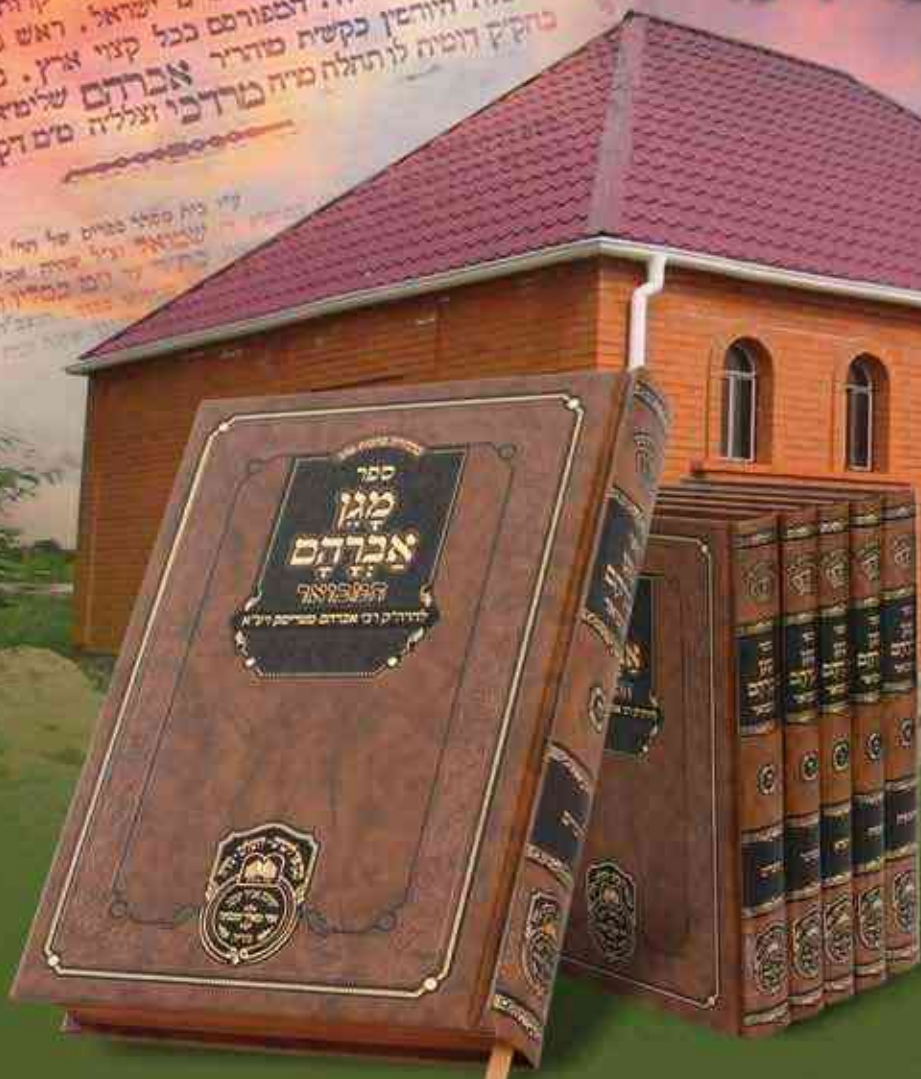
ולפי זה גם בספירת העומר הלא הרבה פוסקים סוברים שכל יום הוא מניין בפני עצמו, וגם אם שכן יום אחד יוכל לספור בברכה, ולעניין קטן אפשר לסמוך על שיטתם. ובאמת יש הרבה קהילות שנהגו לספור בברכה גם אם שכחו, וכך היה רגיל הגה"צ רבי משה אריה פריינד להורות הלכה למעשה בשם ה'דברי חיים' זצ"ל, וכן כתב בשלחן הטהור (סימן יו' והב"ס ד' א"ק ח) ובאוצר החיים (פרשת אמרו מצוה טז) להמשיך לספור בברכה גם אם דיגל. [ראה בספר מקוה ישראל (דף ס"ד) שמביא לבאר את שיטת הדברי חיים הנוכרת בדרך החסידות: פעם בעת שהיה הגה"ק מנאסויד צבאנו אצל מרן בעל דברי חיים 'הצדיק' דרוש דרש בקול חוצב להבות אש בפסוק זה (דברים ט"ז ט) 'מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות, ואמרו חז"ל אל תקרא בקמה אלא בקומה, ואמר בלשונו: 'איטליכע ספירה איז א קומה שלימה' [= כל ספירה היא קומה שלימה], והפירוש בפסוק: מהחל חרמש בקמה - תיכף בתחילה יכולים לספור כל השבעה שבועות, דבכל יום יום מהספירה יכולים לתקן כל השבעה שבועות, שכל אחד ואחד הוא קומה שלימה, ואמר שזה הפירוש לא כתב בספר הק' דברי חיים, עכ"ל.ק. ואמר שמטעם זה הורה הגה"ק צבאנו במי ששכח לספור יום אחד שיספור שאר הימים בברכה, ומכיון שכל יום מימי הספירה הוא קומה שלימה לעצמו, ואפשר לתקן בו כל ימי הספירה, נמצא שבכל יום מקיים המצווה בשלימותה, וגם אם חיסר יום אחד, מברך על קיום המצווה בשאר הימים.] אך הנראה יותר נכון למעשה, שקטן שאינו סופר כל יום, אין עניין להרגילו בברכה בגלל יום אחד שהוא סופר או כשהוא בא לבית הכנסת בשבתות ואין קפידה בכך, אולם לדידי בגיל שכבר מקפידים להתפלל מעריב כל יום, יש להם לנהוג בזה כמו גדולים, שאם שכחו יום ולא ספרו שוב יספרו בלא ברכה, כי כאן בוודאי שאין להם לנהוג מצד חינוך אחרת ממה שיעשו בגדלותם וכמנהגינו שמי שחיסר אינו מברך. וזה פשוט שבמקומות שהילדים אומרים בתלמוד תורה כל יום בבוקר בלא ברכה, הרי שכאשר הילדים באים לבית הכנסת בשבתות יוכלו לברך עם הקהל.

ספר
מגן אברהם
 זה השני לה עיקים יבוא בו.
 הספר הנתון אמר שער.
 מגן הוא לכל החסידים בו.
 אברהם עשה עשה לפני ה'
 זה היה אמרוהו שדורות. כפן ומפנינים יקרות. יחזקו כספר לזכור
 לעודת ישראל למשמרה. מרבינו נר ישראל. ראש גולה ארואל. שר התורה
 אספקלריא המאירה. המפורסם בכל קצו ארץ. נדר נדר ועומד בפרץ
 שלשלה הורשן בקשיה שדורד **אברהם** שליטא מים דקק מדיסק
 בחקיק דומיה לו תהלה מיה מרדכי וצלה מים דקק משערטאביל וייע:

"ועכשיו שדגשתי לגיל הנבחרות לא אוכל
 לדחוס קודי לבוא לפניכם בדברי תורה. לכן
 אמרתי אולי דבר בזה למוען יפרעו מעינות
 החוצה" (הקדמת המגן אברהם מטריסק)

מגן אברהם המביאר

מוטינאה

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אור חדש מאיר עינים ומאיר לבבות בטרקלין החסידות

ליכתה וקיינה

הספר הקדוש 'מאור עינים' המבואר
להרה"ק רבי מנחם נחום זי"ע"א מטשערנאביל
בעריכה מפוארת עם ביאור בהיר ומזוקק

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

ישם נבְּרָח מֵעֵין לוֹ זוהר הכתר והכבוד

מעין בהיר המבאר
את דברי הזוהר הקדוש
בביאור עמוק מהתנדק ומזוכך

מוטיבה

השתוקקות עולמית לשלהבת רבי שמועון

הכריזם שראו אור עולם עד עתה:

זוהר המבואר במדברי א' (מבדברי-נשא א)
זוהר המבואר במדברי ב' (נשא ב)
זוהר המבואר במדברי ג' (בזלתיק-קודש)
זוהר המבואר במדברי ד' (הקת-בילק א)
זוהר המבואר במדברי ה' (בלק ב)
זוהר המבואר במדברי ו' (אחזק-ילק)

זוהר המבואר הקרא א' (יקרא)
זוהר המבואר הקרא ב' (עו-שמיני)
זוהר המבואר הקרא ג' (שתי-סעודין)
זוהר המבואר הקרא ד' (אחרי-מות)
זוהר המבואר הקרא ה' (קדושים-אמר א)
זוהר המבואר הקרא ו' (אמר ב-ביתקודש)

תקני הזוהר חלק ג' (ד' ו-י"ט)
תקני הזוהר חלק ד' (ב-כ"א)
תקני הזוהר חלק ה' (כ"ב-כ"ט)
סג זוהר המבואר שראו הנוצרות (ג' כ"ד)
זוהר המבואר שגת א' (שגת-ארא)
זוהר המבואר שגת ב' (בא-בשלה)

סג זוהר המבואר ארא רבא (ג' כ"ד)
זוהר המבואר ארא נשא
זוהר המבואר גלות הארא
זוהר המבואר ארא דמסנא
תקני הזוהר חלק א' (הקדמה)
תקני הזוהר חלק ב' (א-י"ז)

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

עגילת רוח

מגילת יקריה אבני חושן, פננים ופלאים וסיפורי צדיקים
המביאים תועה והעיון מאוצרות תורת החסידות
משופעות זהב ומסודרות על מגילת רוח
משיעוריו ושיחותיו של
רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

ספיר ויהלום

מוטיבואה

לשמיעת השיעורים
קו "מחוזרים"
02-803-9999

תמונות כלי הכסף באדיבות הצורפים

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66